Ідзе падпіска на першую палову 2013 года — не спазніцеся!

Народная Воля

№№181–182
(3720–3721)

20 лістапада 2012 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ЭШАЛОНЫ ЎЛАДЫ

«...Усе астатнія куды хочуць хай сыходзяць»

Аляксандр Лукашэнка не баіцца звальнення кадэбэшнікаў

Учора, у панядзелак, Аляксандр Лукашэнка наведаў Камітэт дзяржаўнай бяспекі і асабіста прадставіў новага кіраўніка спецслужбы.

Характарызуючы Валерыя Вакульчыка, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ён з'яўляецца выхадцам з органаў дзяржбяспекі, стаяў ля вытокаў фарміравання і станаўлення розных праваахоўных органаў. *"Яго арганізатарскія здольнасці і якасці кіраўніка-дзяржаўніка выявіліся ў канкрэтных справах. Галоўнымі прынцыпамі яго працы з'яўляюцца аб'ектыўнасць, кампетэнтнасць і адданасць нашай дзяржаве. Ведаю, што ён не прымае бяздзейнасці і словаблудства. Менавіта гэта вызначыла рашэнне аб прызначэнні яго кіраўніком асноўнай спецслужбы краіны",* — такую характарыстыку даў Вакульчыку кіраўнік дзяржавы.

Гэтым разам шараговыя супрацоўнікі КДБ слоў падзякі ад кіраўніка дзяржавы не дачакаліся. Больш за тое, ён зрабіў намёк: маўляў, ведаю, што некаторыя следам за былым шэфам КДБ Вадзімам Зайцавым надумалі сыходзіць са службы. *"Вы не бойцеся, што ад вас кудысьці пойдуць людзі,* — даваў Лукашэнка публічны наказ Вакульчыку. — *Хай сыходзяць. Мы гатовыя і нямала робім сёння, каб стварыць для чэкістаў самыя спрыяльныя ўмовы працы. Таму што я як прэзідэнт бачу, што адбываецца вакол нашай краіны і ўнутры і якіх мне варта намаганняў, каб стрымаць краіну, каб яе на кавалкі не парэзалі і не расцягнулі. Вы гэта таксама бачыце. Але бачыць — гэта адно, трэба прадпрымаць максімум намаганняў, каб стварыць цэласнасць, недатыкальнасць і бяспеку нашай краіны. Вось для такіх супрацоўнікаў мы гатовыя стварыць любыя ўмовы. Хай іх будзе не 12 тысяч, не 10 тысяч і нават не 6 тысяч чалавек. Хай іх застанецца тры тысячы, але гэта застануцца адданыя дзяржаве людзі. З такімі Вакульчык будзе працаваць. Усе астатнія куды хочуць хай сыходзяць".*

СКАЗАНА!

Міхаіл РУСЫ, віцэ-прэм'ер Беларусі:

— Што такое беларускі селянін сёння? Гэта малады, прыгожы, упэўнены ў сабе чалавек, добры гаспадар і сем'янін, рознабакова развіты і з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй. Дастаткова пагладзець на пераможцаў "Дажынак", каб пераканацца ў гэтым. Як правіла, жыве ён у прасторным доме з газавым ацяпленнем і цэнтральным водаправодам, мае легкавы аўтамабіль замежнай вытворчасці 7—10 гадоў эксплуатацыі, трактар і грузавую тэхніку на ўласным падворку... Фінансава ён можа сабе дазволіць паехаць з сям'ёй на мора, у курортныя мясціны Беларусі або за мяжу.

Ягоныя б словы ды Богу ў вушы,

але адзін Бог высока, а другі — далёка...

Прачытаўшы ў "Звяздзе" хваласпеў віцэ-прэм'ера, былога міністра сельскай гаспадаркі Міхаіла Русага, быў нямала здзіўлены. Так і свярбела ўшчыпнуць сябе: ці не сон гэта пра "рознабакова развітага і з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй" селяніна, які "жыве ў прасторным доме з газавым ацяпленнем і цэнтральным водаправодам", "мае легкавы аўтамабіль замежнай вытворчасці" і "можа сабе дазволіць паехаць з сям'ёй на мора"?.. Зусім жа нядаўна (акурат капалі бульбу) наведваў свае родныя Квасынічы пад Слуцкам — і ніякіх там райскіх шатаў... Дзядзька Саша і ягоная Кацярына Іванаўна сумна пазіралі на збуцвелы бульбоўнік, чакаючы падмогі сыноў і нявестак — тыя з мінуты на мінуту павінны былі прыскочыць з горада, падмагчы з копкай. Пакуль чакалі, то мусілі пра нешта гаманіць. "Якія навіны! — вохкаючы, скардзілася Кацярына Іванаўна. — От ледзьве клыпаем, бо суставы такія, што да прыбіральні не дайсці. Баляць, халера... Хіба старыя і нямоглыя цяперака патрэбныя!? Як 30 гадоў даяркай рабіла, то была ўсім патрэбная, а як вырабілася, то нікому... Адна радасць — дзеці ды ўнукі. Хай бы ж той газ падвялі ці якім канём падмаглі — дзе там!.."

Для даведкі: вёска Квасынічы — цэнтральная сядзіба ААТ "Белічы". Па абодва бакі яе новыя дамкі — аграгарадок... Як яго забудоўвалі, дык да кожнай сядзібы падвялі прыродны газ, ваду, нават пра каналізацыю не забыліся. А вось пра сапраўдных вяскоўцаў (з іх хатамі, хлявамі і старымі калодзежамі) забыліся: ні газу, ні вады, ні каналізацыі... Нейкія 700 метраў ад газавай магістралі сталіся непераадольнымі... Якімі былі вуліцы 30 гадоў таму — у сухіх калдобінах летам і па калена гразкія ўвосень, такімі і застаюцца... І такіх забытых паселішчаў па Беларусі — незлічоная колькасць...

Дзядзька Саша і ягоная жонка — самыя старыя людзі ў вёсцы. Аляксандру Андрэевічу — ветэрану вайны, удзельніку Парада Перамогі ў Маскве ў 1945 годзе — 92-і гадок пайшоў, а ягонай Кацярыне Іванаўне — больш за 80. Пяцёра дзяцей, 11 унукаў, праўнукаў... Усё жыццё працавалі, мелі павагу ад людзей — і што ў выніку?.. Дзе той цэнтральны водаправод і газавае ацяпленне, дзе той адпачынак на моры?!.

Некалі ў нашай вёсцы была файная канюшня з добрым статкам коней. Дзецьмі мы пры тых конях бавілі час з карысцю: даглядалі іх, сена на іх звозілі ў гумны, бульбу акучвалі... Коні на вёсцы — незаменная для селяніна помач. Цяпер, канечне, паўсюль трактары, але ж трактарам не агорнеш бульбу ў прысадах... Дзе разумныя гаспадары, там коней не пазводзілі. А як у "Белічах"?..

Тэлефаную былому намесніку дырэктара гаспадаркі Міхаілу Субаткоўскаму: ці ёсцека "конская сіла" на вёсцы — людзям жа яна патрэбная, асабліва на прысядзібных сотках? "Ды не, — адказвае, — ні канюшні няма, ні коней. У Чыжоўцы (гэта суседняя вёска) нібы маецца канюшня, але тая конская ферма хутчэй падобная... на канцлагер. Якая няўклюдная канюшня, гэткія і коні... Карацей, сумная карціна".

Яшчэ адзін тэлефонны званок — стрыечнаму брату. Ці чытаў, пытаюся ў Ваціка, хвалебнае слова пра вёску і вяскоўцаў ад спадара віцэ-прэм'ера, былога міністра сельскай гаспадаркі? Не, кажа, не чытаў... Пераказваю яму "панегірык", а той пасміхаецца: "Ягоныя б словы ды Богу ў вушы... Але ж адзін Бог высока, а другі — далёка..."

Бываючы ў Аляксандра Андрэевіча і Кацярыны Іванаўны, штораз прашу дзядзьку пачытаць што-небудзь з Купалы ці з Някрасава — у свае 90 з гакам ён на памяць чытае і "Курган", і някрасаўскую "Чыгунку", і "Каму на Русі жыць добра"... І як чытае!.. Хай бы той "віцэ" хоць раз паслухаў паэму ў сучаснай трактоўцы...

А мо спадар Русы меў на ўвазе толькі тых сялян, якія сёння "пры справе", а не тых, хто, груба кажучы, "выйшаў у тыраж"? Але ж усе вяскоўцы маюць права на годнае жыццё. Таму хацелася б, каб і ў Кацярыны Іванаўны і Аляксандра Андрэевіча Берасневічаў былі і газавае ацяпленне, і водаправод, і каб на падворку стаяла легкавушка...

Георгій ЧЫГІР.

ЧУЛІ?

Мечыслаў Яскевіч будзе дабівацца рэгістрацыі незалежнага Саюза палякаў

З 2005 года час ад часу ў СМІ з'яўляюцца трывожныя паведамленні пра незалежны (і незарэгістраваны) Саюз палякаў у Беларусі. Якіх толькі рэпрэсій ён не спазнаў — ад пазбаўлення офіса да ператрусаў і арыштаў. Дэ-юрэ ў краіне ёсць толькі афіцыйны Саюз палякаў, а дэ-факта — і афіцыйны, і незалежны.

Чаму менавіта апошні, які ніколі не ставіў перад сабой палітычных мэт, выклікаў такую негатыўную рэакцыю ўлад? Журналіст **Андрэй Пачобут**, які з'яўляецца адным з заснавальнікаў так званага незалежнага Саюза палякаў, лічыць, што асноўнай прычынай стала колькасць сяброў арганізацыі:

— Нас у 2005 годзе афіцыйна было больш за 20 тысяч чалавек. Нават у час моцных рэпрэсій, у 2009 годзе, калі мы збіралі подпісы (зразумела, што не ўсе гатовыя былі тады ставіць свой подпіс), то сабралі больш за 5 тысяч подпісаў. Чаму польская меншасць так непакоіць улады? Магчыма, прычынай з'яўляецца традыцыйны погляд на палякаў як на здраднікаў славянства, што яны "пятая калона" і таму падобнае. А зрэшты, хто яго ведае?.. Але праўладны Саюз усё роўна задачу не выканаў — ён не мае аўтарытэту і ніякага ўплыву на польскую меншасць. Там увогуле, па сутнасці, няма людзей. Апошні з'езд паказаў, што наша арганізацыя жыве, што ўнутры яе адбываецца дыскусія. Мы гатовы размаўляць з уладамі і не бачым сэнсу звяртацца ў праўладны Саюз. Пра якое аб'яднанне двух Саюзаў можна гаварыць? Але трэба знаходзіць выйсце і вырашаць пытанне, у тым ліку і з маёмасцю Саюза.

Новы старшыня незалежнага Саюза палякаў **Мечыслаў Яскевіч** паведаміў "Народнай Волі", што бліжэйшым часам будзе звяртацца да ўлад, каб легалізаваць арганізацыю:

— Асноўнымі накірункамі нашай арганізацыі застаюцца тыя, што зафіксаваны ў статуце: асвета і культура. Паспрабуем неяк легалізаваць нашу дзейнасць і дамагчыся рэгістрацыі арганізацыі. Праўда, раней гэта спрабавалі зрабіць і Анжаліка Борыс, і Анжаліка Арэхва. Але ўлады не хацелі з намі размаўляць, спасылаючыся на тое, што ў Беларусі ўжо ёсць Саюз палякаў. На гэты конт скажу вам так: у Гродне, на вуліцы Дзяржынскага, на будынку вісіць шыльда "Саюз палякаў Беларусі". Калі людзі заходзяць у будынак і запытваюць, дзе знайсці Саюз палякаў, то супрацоўнікі офісаў і фірмаў іх перанакіроўваюць на вуліцу Будзённага, да нас. Смяюцца ўсе, што на дарозе да офіса праўладнага Саюза трава вырасла. Працы нам хапае, у тым ліку ў рэгіёнах. У нас ёсць аддзяленні на Віцебшчыне, Міншчыне, Магілёўшчыне, але большасць палякаў пражывае на Гродзеншчыне.

— А што будзе, калі Мінюст катэгарычна адмовіцца вас зарэгістраваць?

— Мы ўсё роўна будзем шукаць выйсце. Будзем звяртацца і ў мясцовыя органы, і ў вышэйшыя інстанцыі, дабівацца, каб зарэгістравалі нашу арганізацыю.

У ТЭМУ

Зайцаў не сумеў «па-чалавечы»?

Нагадаем, што ў дзень адстаўкі былога старшыні КДБ Вадзіма Зайцава кіраўнік Савета бяспекі Леанід Мальцаў напрамую звязаў гэтае звальненне з самазабойствам аднаго з супрацоўнікаў КДБ, падпалкоўніка Аляксандра Казака. І сказаў, што будзе расследаванне. Маўляў, калі яно пацвердзіць прафесіяналізм генерала Зайцава, то ён можа вярнуцца на сваю пасаду. Як бачым, не вярнуўся. Замест яго — Валерый Вакульчык.

Апарату КДБ прычыны адстаўкі Вадзіма Зайцава Аляксандр Лукашэнка патлумачыў так: *"У першую чаргу — гэта нездаровая маральна-псіхалагічная абстаноўка, якая склалася ў асобных падраздзяленнях КДБ. Яна выклікана недахопамі ў арганізацыі як кадравай, так і ідэалагічнай працы, а таксама перакосамі пры забеспячэнні ўласнай бяспекі".*

Як адзначыў Лукашэнка, прынятае рашэнне перш за ўсё звязана з настроем і меркаваннем сярэдняга і ніжэйшага звёнаў супрацоўнікаў КДБ. *"Я іх голас пачуў. Магу сказаць, ваш голас пачуў. Але па-мужчынску хачу вас папярэдзіць, што да вас прыйшоў кіраўнік "Зайцаў у квадраце". Гэта не той добры хлопец, якога, можа быць, нехта тут чакаў. Гэта "Зайцаў у квадраце", але без лішніх заносаў, без галавацяпства, чалавек, нацэлены на прафесіяналізм, адзін з нямногіх, хто жалезабетонна ведае, чаго хоча прэзідэнт ад КДБ".*

Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што на пачатку бягучага года на калегіі КДБ ужо абмяркоўваліся праблемы ведамства. *"Тады мною даваліся ўказанні перагледзець падыходы ў працы з асабістым саставам. Аднак, на жаль, належныя высновы зроблены не былі. Больш за тое, некаторыя праблемы яшчэ больш абвастрыліся, сталі набываць негатыўны грамадскі рэзананс",* — адзначыў Лукашэнка, якога цытуе дзяржаўнае агенцтва БЕЛТА. Пры гэтым ён згадаў пра сыход з жыцця падпалкоўніка Казака. *"Натуральна, я быў вымушаны звярнуць увагу на такую сітуацыю і прыняць сур'ёзныя меры. Спачатку быў адпраўлены ў адстаўку начальнік упраўлення ўласнай бяспекі КДБ, а следам і старшыня",* — сказаў Лукашэнка.

"Тым не менш яшчэ раз хачу падкрэсліць: калі хтосьці думае, што Зайцаў — гэта дрэнны і не годны для КДБ чалавек... Можа, ён і не годны, але не таму, што ён дрэнна служыў. Ён па-свойму разумеў свае задачы. Больш за тое, ён разам з вамі вырашаў гэтыя задачы, і на асобных напрамках вельмі эфектыўна", — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

"Аднак, як я і казаў на нарадзе (пра гэта я казаў Зайцаву), галоўная каштоўнасць у нас — гэта людзі. А ў КДБ гэта, безумоўна, салдаты, афіцэры, генералы — воінскія калектыў, але гэта таксама людзі, і да іх трэба ставіцца па-чалавечы".

(Працяг тэмы на стар. 3.)

РЕБУС

Участники переговоров дают разные «показания»

Беларусь и Россия договорились о поставках нефти в 2013 году. Об этом на пресс-конференции в Минске сообщил первый вице-премьер белорусского правительства Владимир Семашко.

"Итоги переговоров положительные. Мы разблокировали ситуацию по поставкам нефти на IV квартал (2012 г.) и вернулись к обычному графику поставок. Мы с Аркадием Владимировичем говорили, что это должно быть 23 миллиона тонн по нефти по году", — сказал Семашко. *"В этой связи возражений не было",* — добавил он.

"У меня есть все основания говорить о том, что цифра 23 будет", — заключил Семашко.

Аркадий Владимирович, которого упоминает Семашко, — это его визави по переговорам, вице-премьер российского правительства Аркадий Дворкович. Так вот через пару часов после заявлений Семашко он дал прямо противоположный комментарий.

"На данный момент мы не согласовали с белорусской стороной объем поставок нефти в 2013 году. Переговоры по этому вопросу продолжаются", — заявил Дворкович российским СМИ.

Кто кого не понял?

СПЕЦИАЛЬНЫЙ РЕПОРТАЖ

Джип на детских следах

Трагическая гибель 9-летнего Влада Грудьева, который был насмерть сбит автомобилем в 15 метрах от школьного крыльца, открыла глаза на опасное соседство школ и авто. До трагедии о проблеме мало кто знал и говорил. Сейчас власти спохватились, кинулись в школы с проверкой, обещали всех наказать и все исправить. Насколько типична для столицы эта проблема и как она решается на деле, отправился выяснять репортер "Народной Воли".

Деньги чудесным образом нашлись...

В дни после трагедии на редакционный телефон звонили наши читатели с жалобами на дорожную ситуацию вокруг своих школ. Лидером по числу жалоб стала СШ №38. На территории школы прямо у крыльца проходит сквозная дорога с улицы Бельского до улицы Янки Мавра. Кроме автомобилей, привозящих детей в школу и близлежащие сады, здесь в течение дня постоянно курсировали машины с одной улицы на другую, чтобы не стоять на перекрестках. Никаких запрещающих знаков не было, поэтому привлекать водителей к ответственности было вроде как и не за что.

Идущим на занятия детям приходилось лавировать между движущимися и припаркованными машинами.

Директор школы Андрей Михайлович Гоцман на все претензии возмущенных родителей, по их словам, долгое время отвечал одно: "Денег нет!" Даже на простой знак, не говоря уже о других степенях защиты.

Однако за минувшие выходные деньги чудесным образом нашлись. На знаки, цепи, шлагбаумы и "лежачих полицейских".

Женщины готовы взяться за шило

"Я вам скажу по секрету, что мы решили после собрания. Если так и дальше будет продолжаться, я просто возьму в руки шило и пробью им колеса. Может, хоть это поможет, — в отчаянии говорит сотрудница администрации средней школы № 197, что в микрорайоне "Уручье". — Поймите, мы ведь только беззащитные женщины. Начинаешь водителей стыдить, в ответ тебе летят ругань, мат, угрозы..."

Школа построена в 1990 году, к проезжей части повернута тылом и огорожена забором по периметру. Все бы хорошо, но тыл остается открытым. Въезд здесь не перекроешь, он общий и для построенных позже многоэтажных домов. Им же пользуются посетители сразу двух детских садов, которые находятся по соседству со школой и не имеют собственного подъезда для автомобилей. В результате весь задний двор школы, где расположена игровая площадка для младших классов, и прилегающие боковые территории заняты личным автотранспортом. Дошло до того, что автомобили парковали на беговой дорожке школьного стадиона, о чем свидетельствуют многочисленные рытвины от колес. Так было до тех пор, пока учителя физкультуры из собственных подручных средств не соорудили бетонное заграждение.

Администрация этой школы напугана и растеряна. Напугана, потому что после трагедии в микрорайоне "Сухарево" власти проводят авральную проверку всех школ на предмет дорожной безопасности вокруг них, а здесь она очевидно не обеспечена. Растеряна, потому что обеспечить ее своими силами невозможно. При этом, по словам представителя школьной администрации, в отличие от циркуляров и рекомендаций на конкретную помощь вышестоящие инстанции скупы. Из-за страха навлечь на себя неприятности администрация попросила не называть никаких фамилий и лучше не упоминать школу. Хотя рядовые работники, напротив, выказывали радость, услышав, в связи с чем я к ним пришел. Надеясь на то, что огласка поможет решить давно назревшую проблему.

Замначальника ОГАИ Первомайского района сказал, что никакого секрета в проблеме этой школы нет ни для них, ни для районной администрации. Вопрос о школе №197 по улице Городецкой поднимался на всех уровнях. Но, как подчеркивает милицейский чиновник, проблему нужно "решать глобально". Можно решить ее возле школы (здесь должны поставить забор и бетонные ограждения), но у жильцов ближайших домов она останется.

"Понимаете, если я начну махать шашкой направо и налево, отправлю туда все наряды, это делу не поможет. Поставишь знаки — вы, наверное, сами видели, какой от них прок. Водителей хоть целый день до ночи штрафуй — бесполезно. Ну нет там парковочных мест! В Уручье творится какой-то кошмар. Тут администрация района должна думать. И вообще, надо подходить глобально".

Шлагбаум от пикников на школьном стадионе

Как и многие другие школы, где мне довелось побывать во время своего "рейда", школа №177 по улице Шугаева осталась в это время без директора. Именно сейчас директоры оказывались на больничном, в отпуске или на совещании. Со своими вопросами я обратился к завхозу. Меня интересовал их положительный опыт. Машин на территории не наблюдается, оба подъезда к школе перекрыты шлагбаумами, перед ними стоят знаки "Въезд запрещен". А ведь администрация печально известной школы №23 утверждала, что у них возникли трудности с установкой шлагбаума, сами установить его они не могли. "Что они выдумывают?! — восклицает моя собеседница. — Мы спокойно сами установили шлагбаумы, когда все это безобразие с машинами надоело. Ведь к нам на школьный стадион даже на пикники приезжали! В результате мы позвонили в ГАИ, спросили, как установить шлагбаум. Они ответили: территория ваша — делайте".

Однако и сегодня на дверях школы №177 висит свежее объявление о том, что въезд и парковка автотранспорта на территории школы запрещена. Для убедительности поставлено пять восклицательных знаков. "Значит, такая проблема все-таки существует?" — интересуюсь. "Существует, конечно. Иногда даже ломали шлагбаум, чтобы подъехать к крыльцу..." — отвечает завхоз.

Кроме того, в непосредственной близости от этой школы пролегает оживленный выезд из нескольких дворов. Скоростной режим (20 км/ч) соблюдают далеко не все водители. Но это уже не территория школы, поэтому самостоятельно установить, например, "лежачего полицейского" они не могут. То есть потенциальная угроза детям все-таки остается.

(Окончание на 2-й стр.)

НЕОБЫЧНОЕ ПИСЬМО

Помогите Христа ради!

Здравствуйте, уважаемая редакция газеты "Народная Воля"!

Пишет вам православная община ИК-19 г.Могилева с надеждой на вашу помощь, так как многие читают вашу газету и наша проблема не останется незамеченной в глазах тех, кто может все разрешить.

Проблема, о которой хочется рассказать, возникла уже давно, в 2005 году, и продолжается по настоящее время.

Наша православная община образовалась в 2000 году, после чего члены общины обратились с письменным заявлением к администрации ИК-19 о выделении мест для проведения служб. Нам было выделено одно из подсобных помещений клуба ИК площадью 14 кв.метров, это помещение было переоборудовано в молельную комнату.

С каждым годом численность общины и других людей, которые стремились к Церкви, значительно увеличивалась. И тогда встал вопрос о строительстве в ИК-19 православного храма. В 2009 году православная община официально обратилась к администрации ИК с просьбой о строительстве в учреждении храма. Также было отправлено прошение о строительстве Архиепископу Могилевскому и Мстиславскому Сафронию. В начале 2010 г. к нам в ИК-19 с пастырским визитом приехал Архиепископ Витебский и Оршанский Димитрий, который благословил строительство церкви в нашем учреждении, при этом присутствовала и администрация в лице подполковника Товстухи, об этом также писалось в газете "Трудовой путь".

Но кого-то это совсем не устраивало, и начались проблемы не только по строительству храма, но и во многом другом, что связано с православием.

В середине весны 2010 г. православной общине сказали, что материал для строительства (бревна) был, но сгнил. После, в том же 2010 г., в нашей ИК прошел общезоновский "шмон" (обыск), одним из приоритетов которого было изъятие икон, так как, по словам администрации ИК, их стало слишком много. С этим аргументом администрация начала самое настоящее иконоборчество. Все изъятые иконы небрежно и кощунственно валялись грудой в одном из кабинетов режимного отдела. Члены православной общины обратились к администрации ИК, чтобы спасти изъятые иконы, передав их в молельную комнату ИК, но получили отказ (лишь несколько икон удалось выпросить), так как у администрации ИК было задумано еще большее надругательство над православными людьми. А именно: был отдан приказ некоторым из осужденных низкого статуса (по тюремной иерархии) палить изъятые иконы среди белого дня и на виду у многих осужденных, так как палили рядом с локальным участком 5-го сектора.

В 2011 г. православная община опять обратилась к Владыке Сафронию с обращением о скорейшем строительстве храма, так как молельная комната уже не могла вместить всех желающих, поскольку постоянно приходили на службы более 20 человек, в большие праздники — около 100 человек, и большинству их приходилось просто уходить, так как на 14 кв.метрах нереально всем поместиться.

Владыка Сафроний назначил ответственным за строительство храма в нашей ИК отца Дмитрия. По благословению отца Дмитрия осужденные изготовили крест для установки его на месте строительства (этот крест так и стоит в молельной комнате).

В начале 2012 г. отец Дмитрий сказал нам, что для нас выделили одну часовню, которая находится в парке им.Горького г.Могилева, только нужно демонтировать и привезти ее в ИК. За помощью в этом мы обратились к администрации ИК. Ответ был, что нет возможности. Тогда православная община официально в начале лета 2012 г. обратилась к администрации ИК-19 за помощью открыть счет на строительство храма в ИК. Так как за демонтаж часовни и перевозку в ИК нужны деньги. Администрация обещала помочь. Вскоре общине сообщили, что расчетный счет открыт, и, распечатав объявления по поводу строительства православного храма, администрация развесила их по всей колонии.

Многие люди жертвовали как в самой колонии, так и за ее пределами, так как это объявление было разослано многим адресатам, которые очень хотели принять участие в строительстве храма. Объявление провисело недолго (около трех недель), после чего в один из дней было дано указание срочно снять эти объявления. Вся эта поспешность была связана с тем, что осужденные узнали, что это не счет на строительство православного храма, а счет ИК-19, и стали выяснять у администрации: куда делись деньги, кто их прикарманил и кто придумал эту аферу? Эти вопросы актуальны и на данный момент, но ответа нет.

Это очередное надругательство над чувствами православных христиан переполнило чашу терпения, и в августе 2012 г. от православной общины были отправлены обращения к Митрополиту Минскому и Слуцкому Филарету и владыкам Сафронию и Димитрию о том, чтобы помогли сдвинуть с места вопрос о строительстве храма, ведь уже все для этого есть: и сама церковь, и люди, которые демонтируют и привезут.

Но все остановилось из-за того, что за все эти годы (с 2000-го по 2012 год) так и не было получено разрешения на землю под строительство православного храма от вышестоящих органов власти, хотя строительство православного храма в ИК-19 взято под государственный контроль. Ответов мы так и не дождались.

В это же время (в августе 2012 г.) под руководством одного осужденного, П.Борисевича (дирижер, лауреат и дипломант многих фестивалей) стал формироваться церковный хор. Было получено разрешение начальника ИК о возможности регулярно проводить репетиции в клубе ИК (есть официальный приказ Ю.В.Толкачева). В этот хор с каждой неделей стали приходить все новые желающие научиться церковному пению, чтобы после строительства храма петь в нем на службах. Все очень старались, костяк коллектива составлял 11 человек. Но это опять, наверное, пришлось не по душе некоторым из администрации, и они ждали удобного момента. И вскоре из-за незначительного момента (больше надуманного), произошедшего с нашим руководителем хора, администрация в некоторых лицах запретила ему руководить церковным хором. Не обошлось, к сожалению, и без Иуды со стороны нашей общины (все, как в Евангелии (Мф. 26. 14—15)).

После чего некоторые члены общины обратились к начальнику ИК Ю.В.Толкачеву по данной проблеме. Но начальник даже не был в курсе, что его письменный приказ просто сорвали со стенда. Ему даже не соизволили доложить его подчиненные о возникшей ситуации. Начальник внимательно все выслушал и сказал, что проблемы здесь не усматривает, но так как об этой ситуации ничего не знает, то сперва вызовет своих подчиненных, чтобы все-таки доложили по ситуации.

Через пару дней начальник ушел в отпуск. Тогда некоторые члены общины обратились к заместителю начальника ИК Товстухе, но все без изменений, а после подполковник Товстуха вызвал к себе нашего руководителя хора и запретил ему ходить не только в клуб, но даже в молельную комнату на службы.

В конце сентября 2012 г. православная община ИК-19 направила свое обращение с просьбой о помощи к Святейшему Патриарху Московскому и всея Руси Кириллу и в КГК с просьбой разобраться с возникшими проблемами согласно законодательству Республики Беларусь.

Мы, православная община ИК-19 г.Могилева, граждане Республики Беларусь, обращаемся ко всем органам власти, к народу, к правительству нашей страны, которые могут помочь нам добиться выделения долгожданного земельного участка под строительство православного храма в ИК-19 г.Могилева.

Помогите Христа ради! Заранее искренне благодарим.

Мы всегда молим Бога о спасении белорусского народа и всех православных христиан.

С уважением к вам, дорогая редакция, —

ПРАВОСЛАВНАЯ ОБЩИНА ИК-19 г.Могилева.

ОТ РЕДАКЦИИ

Милость к падшим... С божьей помощью

К сожалению, официальный комментарий к письму от администрации ИК-19 нам получить не удалось. Нынешние законы таковы, что для того, чтобы поговорить с ответственным лицом пенитенциарного учреждения, журналисту надо сначала взять разрешение в вышестоящей инстанции, а именно в Департаменте исполнения наказаний. А его, разрешение, скорее всего корреспонденту независимой газеты могут и не дать, виртуозно заволокитить. Когда повод для посещения колонии — критическое письмо, то лучше попридержать посетителя. Или не так?

Словом, в Могилевской исправительной колонии, куда я все-таки приехала, меня не ждали, и я была готова ко всему: выставят за ворота, спустят собак... Нет-нет, в переносном смысле, конечно. Хотя солдатик с матерой овчарищей у входа не давал оснований сомневаться, что место серьезное и перформансов здесь не любят. Даже осенние клумбы с деревянным медведем и игрушечной мельницей у проходной — и чья изощренная фантазия родила идею устроить детскую площадку у входа в тюрьму? — не могли придать пейзажу располагающий вид. Напротив, еще острее, по-моему, подчеркивали очевидный рубеж между жизнью на воле и существованием за проволокой. Здесь — фантазия, цветы, творчество. Там — строй, отбой, перекличка. В конце концов, тотальное недоверие, постоянный приказ.

Тем не менее один из начальников ИК-19, молодой офицер, человек с грамотной речью и хорошими манерами, пригласил меня в кабинет и поговорил "как обыватель с обывателем", то есть неофициально (поэтому фамилию и звание моего собеседника я назвать не могу). Прежде всего он обратил внимание, что письмо послано не из колонии, а из города Могилева — скорее всего со слов заключенного (заключенных?) это писал кто-нибудь из родственников. Одно это дает право администрации не реагировать на жалобу. Что, конечно, жестоко с общечеловеческой точки зрения, если учесть, что люди, живущие в клетке (пусть и большой, в несколько гектаров, но клетке ведь!), испытывают огромное ежедневное давление. Поэтому естественно их стремление выйти из-под тотального контроля, хоть подобным — опосредованным — образом, передав кому-то на словах свои обиды. Но в том-то и дело, что тюрьма — это в наших условиях намеренное подавление многих желаний человека.

Однако есть и более веская причина, по которой администрация колонии имела право отфутболить меня с письмом, как дворовой мяч. У жалобы нет конкретной подписи. "Православная община" — это как партийное собрание. Все и никто конкретно. В общем-то письмо можно считать анонимным. И по закону о печати, повторяю, его можно бросить в мусорку.

И где-то в других краях так бы и произошло. Но, зная наш мир и быт, наши традиции и реалии, нашу историю и современность, когда люди, намного более свободные и известные, да что там — облеченные сами немалой властью! — так вот даже люди в чинах и при погонах и то боятся рот открыть и правду сказать для пользы дела, то понимаешь, что в нашем обществе анонимки порой единственный способ для человека отстоять свое достоинство. Именно поэтому главный редактор газеты послал меня, журналиста, в командировку в Могилевскую ИК-19.

И разговор с администрацией, хоть и, повторяю, приватный, но состоялся. И если факт сожжения икон (конечно же, чудовищное "мероприятие" даже для зоны) был с негодованием отвергнут как якобы недостоверный, то по поводу многолетнего строительства храма на территории зоны были даны внятные пояснения. Могилевская епархия отдает на баланс ИК-19 деревянную церковь — это вопрос решенный. Сейчас идет процесс оформления документов, дело, конечно, у нас не быстрое. Но не десятилетие это должно длиться! Потом строение разберут и перенесут за проволоку. Пока же у верующих в колонии есть две молельные комнаты — для православных и католиков отдельно. Для отправления служб несколько раз в неделю приходят туда духовные лица...

Конечно, оправдываться по каждому пункту жалобы никто передо мной не собирался. Я и не ждала подобного. Но боюсь, что внутреннее разбирательство жалобы в ИК-19 может сейчас, после моего визита, превратиться в месть, ведь у начальников всегда столько рычагов для унижения подчиненных, тем более людей, отбывающих срок за решеткой. В общем, иллюзий у меня нет. Но есть надежда. В конце концов, кроме права (в данном случае даже обязанности) наказания есть у сильных мира сего право прощения и, главное, право на исправление ситуации. Даже если краски в письме сгущены, а некоторые факты гиперболизированы, подойдите к нему снисходительно. Возможно, это главная привилегия сильных мира сего — милость к падшим. И желание поднять их, поставить на ноги. С Божьей помощью.

А вообще, мог ли главный редактор, получив такое письмо, не послать меня в Могилев?

Елена МОЛОЧКО.

ЧУЛІ?

Правілы выдачы крэдытаў у валюце зменены!

Праўленне Нацыянальнага банка Беларусі прыняло пастанову "Аб прадастаўленні крэдытаў у замежнай валюце", якім змяніла правілы іх выдачы. Дакумент падпісаў першы намеснік старшыні Нацбанка Мікалай Лузгін, яго ўзгаднілі першы віцэ-прэм'ер Беларусі Уладзімір Сямашка і кіраўнік Камітэта дзяржкантролю Аляксандр Якабсон.

У пастанове праўлення Нацбанка, у прыватнасці, вызначана, што *"крэдыты ў замежнай валюце ў Беларусі з гэтага часу падаюцца ў безнаяўным парадку шляхам пералічэння банкам замежнай валюты ў аплату разліковых дакументаў, прадстаўленых крэдытаатрымальнікам, на рахункі нерэзідэнтаў Рэспублікі Беларусь, а таксама рэзідэнтаў Рэспублікі Беларусь у выпадках, прадугледжаных заканадаўствам"*.

У пераводзе на зразумелую мову гэта азначае, што прадпрыемствы валюты з крэдытаў цяпер не пабачаць — банкі самі будуць пералічваць гэтыя грошы на замежныя рахункі. Няцяжка здагадацца, што звязана гэта з дэфіцытам валюты ў краіне.

Двое беларусаў напалі на паліцэйскага ў Бранску

Цяпер ім пагражае да 10 гадоў зняволення.

Як паведаміла прэс-служба ўпраўлення МУС РФ па Бранскай вобласці, 18 лістапада каля 16.30 у краме "Магніт" у Фокінскім раёне Бранска за крадзеж тавараў быў затрыманы 29-гадовы беспрацоўны грамадзянін Беларусі.

Пры яго канваіраванні з крамы ў аддзел паліцыі на ўчастковага ўпаўнаважанага напаў знаёмы затрыманага, таксама нідзе не працуючы 38-гадовы жыхар Гомеля. Накінуўся на ўчастковага і сам затрыманы, аднак паліцэйскі і супрацоўнікі аховы крамы далі адпор беларусам і затрымалі абодвух. У ходзе бойкі ўчастковы ўпаўнаважаны аддзела паліцыі Фокінскага раёна атрымаў некалькі раненняў. У сувязі з гэтым у дачыненні да затрыманых будуць сабраны матэрыялы для прыняцця рашэння аб завядзенні справы паводле арт.318 Крымінальнага кодэкса РФ (ужыванне гвалту ў дачыненні да прадстаўніка ўлады), што прадугледжвае пакаранне да 10 гадоў пазбаўлення волі.

СПЕЦИАЛЬНЫЙ РЕПОРТАЖ

Джип на детских следах

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Внедорожникам валуны не помеха

Иду в соседнюю гимназию №38. Здесь в пределах видимости — ни одной машины, зато рабочие старательно рисуют ярко-желтой краской на дорожках следы детских ног. Картина почти идиллическая. Задумываюсь, стоит ли вообще заходить сюда, отвлекать людей. Но тут откуда-то из-за угла на приличной скорости выруливает джип и тормозит прямо на детских следах. Хороший повод побеспокоить администрацию!

Директор оказывается на месте. Галина Людвиговна Злобич приняла меня без промедления. "На территории вашей школы разрешена парковка автомобилей?" — начинаю я разговор с места в карьер. Ответ отрицательный. "Тогда что делает джип у самого крыльца, да еще на свежих следах детских ног?" Галина Людвиговна вскакивает из-за директорского стола, награждает водителя джипа нелестным эпитетом и обещает самолично разобраться с ним. Интересуюсь, что можно сделать в такой ситуации. "Сфотографирую, снимок выложим на нашем сайте, спросим у детей, чей это родитель такой деловой, отошлем в ГАИ. Да я с ним сейчас без всякого ГАИ справлюсь! Пойдемте".

Однако пока мы беседуем, джип успевает улизнуть.

Директор не отрицает, что проблема с автомобилями до конца не решена. А как ее до конца решить, если некоторые внедорожники умудряются перескочить даже через валуны, положенные для защиты газонов. Но рук директор не опускает. "Знаете, что я придумала? Собрать вместе родителей, которые привозят детей на машинах, и тех, кто приводит их пешком. Пускай пешеходы выскажут все, что они думают об этих автолюбителях!" — делится идеей Галина Людвиговна.

Идеальная школа — есть ли она?

В поисках идеальной школы я дошел до улицы Менделеева, где находятся гимназия №5 и СШ №108. Пешеходный переход к ним оборудован "лежачими полицейскими", неподалеку бдит машина ГАИ. Оба учебных заведения обнесены одним железным забором, внутри — не просто школьный двор, настоящий прогулочный парк. Серьезные ворота на въезде закрыты на замок. Такое препятствие и джип не протаранит. Кстати, а вот и он! Подъехал, остановился, растерянно поморгал фарами и развернулся ни с чем. За полчаса подобная картина повторилась несколько раз. Выходит, ворота недавно закрыли, люди привыкли к тому, что в них можно въехать, и сейчас удивлены? Дворник на школьном дворе подтвердил мои выводы. "До этого случая (трагической гибели ребенка возле СШ №23. — **Прим.авт.**) тут много кто ездил".

В СШ №108 заверили, что они здесь ни при чем. "Мы-то бедные, у нас на всех сотрудников хорошо если две машины есть. А наши богатые соседи из гимназии действительно ездили постоянно. Сам директор пример подавал".

Пешеход важнее автомобиля

Опасным считают соседство школы и автотранспорта даже в Швеции, где система организации безопасности дорожного движения считается лучшей в мире. Согласно проведенному в этой стране социологическому исследованию, 57% считают безопасность дорожного движения возле школ серьезной проблемой, 58% беспокоятся, что рано или поздно случится что-нибудь страшное, а главным фактором риска 61% опрошенных назвали родителей, которые привозят в школу и забирают детей из школы на автомобилях.

В эти дни муниципалитет шотландского города Хаддингтон принял решение о запрете на приближение к школам в автомобиле ближе, чем на 300 метров, призванное обуздать "безумных" водителей. На время школьных занятий в течение недели эта зона будет доступной только для пешеходов. Инициаторы радикального законопроекта уверены, что их примеру со временем последуют другие города Великобритании. Критики говорят о том, что это лишь отодвинет проблему на соседние улицы...

Что в таком случае может ее решить? Как видно из моего небольшого расследования, ни знаки, ни шлагбаумы, ни заборы не способны ликвидировать опасную ситуацию. Звучало предложение организовать у каждой школы автостоянку. Но это слишком затратное мероприятие. Да и не везде ее физически можно сделать.

Может быть, стоит принять принципиальное решение в области политики организации дорожного движения, перейдя на европейскую модель? Она не очень дружелюбна по отношению к автомобилям, для нее пешеход важнее, городское пространство должно быть ориентировано на него.

В Европе проводятся дни, недели и месяцы под девизом "Ходим в школу пешком". Родителей призывают организовывать "пешие автобусы" — кто-нибудь из взрослых водит детей из окрестных домов группой в школу. В крайнем случае договариваться о том, чтобы по очереди подвозить нескольких детей в одной машине. И хотя бы таким образом уменьшать количество транспорта у школ.

Дмитрий ГАЛКО.

КСТАТИ

После трагедии ГАИ тоже изучала организацию движения вокруг столичных учреждений дошкольного и школьного образования. "Опасными" признаны как минимум 180 из 247 минских школ. В понедельник полученные результаты были представлены председателю Мингорисполкома Николаю Ладутько.

БЕЛАРУСЬ: МОДЕРНИЗАЦИЯ, ВЗГЛЯД В БУДУЩЕЕ

С прокурором власть должна обращаться на «вы»

В последнее время много говорится о необходимости реформы органов государственного управления и правоохранительной системы. Но реформа ради реформы —- это ведь не выход. Что конкретно нужно сделать?

Белорусские эксперты принимают активное участие в европейской программе "Диалог по модернизации Беларуси". Мы обратились за ответами на эти вопросы к нашему постоянному ведущему рубрики "Колонка юриста", руководителю правозащитного центра "Правовая помощь населению" (г.Киев, Украина) ***Олегу ВОЛЧЕКУ****, который входит в группу белорусских экспертов, занимающихся разработкой концепции модернизации судов и правоохранительных органов.*

— Олег, почему прокуратура стала зависимым и несамостоятельным органом? Кто должен назначать Генерального прокурора?

— Я считаю, что надо снова вернуться к практике, когда Генеральный прокурор избирался парламентом страны и отчитывался перед ним. Не может Генпрокурор быть беспристрастным и непредвзятым, если он напрямую зависит от исполнительной власти. По закону о прокуратуре, прокурор может возбудить любое уголовное дело, но если подозреваемыми являются высшие должностные лица государства, то он обязан согласовать это с главой государства. Что это такое? Поэтому у прокуроров нет той самостоятельности, которая была до печально известного референдума 1996 года, закрепившего именно за главой государства право назначать Генерального прокурора. Это прямое нарушение принципа разделения властей, которое и приводит к различным перекосам, когда в стране появляется "каста неприкасаемых".

— Недавно Александр Лукашенко заявил, что надо реформировать МВД: где-то часть функций убрать, где-то часть сотрудников вывести за штат правоохранительных органов... Как вы считаете, есть ли необходимость также сократить часть функций прокуратуры?

— Рабочая группа белорусских экспертов полагает, что у прокуратуры должны остаться три основные функции: расследование уголовных дел, поддержание обвинения в судах по уголовным делам, осуществление надзора за исполнением уголовных наказаний.

Кроме того, в компетенции прокуратуры должны остаться: надзор за исполнением законов органами, осуществляющими оперативно-розыскную деятельность, дознание и предварительное следствие; надзор за исполнением законов в местах содержания задержанных, предварительного заключения; надзор за исполнением наказаний и иных мер принудительного характера, назначаемых судом. В случаях, предусмотренных законом, прокуратура осуществляет расследование преступлений, поддерживает обвинение в суде, предъявляет иски и заявления в защиту прав и законных интересов граждан, если они лишены возможности самостоятельно защищать свои интересы (инвалиды, сироты, лица с психическими отклонениями, страдающие на почве алкоголизма или от наркотической зависимости и в других случаях).

— А каких именно функций при таком подходе лишится прокурор?

— Мы считаем, что прокурор не должен осуществлять надзор за исполнением законов государственными органами, учреждениями, предприятиями, организациями, субъектами хозяйствования, судами (гражданскими и административными), должностными лицами и гражданами. Для этого есть парламент, судебная система, которые восстанавливают нарушенные права не только граждан, но и заинтересованных государственных и негосударственных органов, организаций, предприятий, политических партий, объединений и т.д. Такой подход правильный, поскольку каждый должен заниматься своим делом.

Конечно, прокуратура обязана проверять информацию, если имеются основания предполагать, что в той или иной структуре совершается преступление.

Также целесообразно вывести из подчинения прокуратуры государственную службу медицинских судебных экспертиз, подчинив ее другому государственному органу. А то получается, что прокурор ведет следствие, потом поддерживает обвинение в суде, и он же контролирует судебных экспертов. Понятно, что ни один эксперт не сможет быть независимым, пока будет под юрисдикцией прокурора.

— Как добиться того, чтобы звание прокурора стало таким же престижным, как это было 20 лет назад?

— Многие наши соседи (Чехия, Польша, Болгария, Латвия и др.) провели реформу органов прокуратуры по образцу развитых европейских стран. Анализ результатов показывает, насколько возросло доверие граждан в этих странах к данной структуре, которая раньше вызывала страх и недоверие. Но самой по себе реформы недостаточно. Необходимо приложить много усилий, чтобы у населения было доверие к прокурорам. Какое может быть доверие, какую справедливость там можно искать, если институт прокуратуры стал винтиком исполнительной власти и выступает в роли репрессивного органа по отношению к обществу?

Я убежден: прокуратура должна остаться независимым органом, подчиненным только парламенту. И в Конституции должны быть четко отражены главные задачи и полномочия органов прокуратуры. Поверьте, как только прокурор получит реальную самостоятельность, то у него появится стимул работать без оглядки на чьи-либо окрики. Я недавно спросил у своего бывшего коллеги, что, по его мнению, надо положить в основу реформы органов прокуратуры, чтобы она действительно стала по сути правозащитной организацией; чтобы защищала закон, невзирая на лица и должности. Он ответил просто: быть самостоятельной структурой.

— Как тогда будут выстраиваться взаимоотношения прокуратуры с судом?

— Прокурор является независимой фигурой по отношению к суду. Обеспечение верховенства закона и его исполнения, конечно, должно возлагаться на судебную систему.

К компетенции суда отойдут и такие функции прокурора, как выдача санкций на заключение лица под стражу, на производство обыска, на наложение ареста на почтово-телеграфную корреспонденцию и ее выемку, на прослушивание телефонных и иных переговоров, телеграфных сообщений, которые передаются по техническим каналам связи; на извлечение трупа из места захоронения (эксгумация), на помещение подозреваемого или обвиняемого, не содержащегося под стражей, в лечебно-психиатрическое учреждение, отстранение обвиняемого от должности и т.п.

— Правильно ли я понял, что вы не поддерживаете недавнее решение вывести следствие из органов прокуратуры?

— Да, мое мнение такое: следственный аппарат не должен быть подотчетен главе государства, он должен быть включен непосредственно в систему органов прокуратуры.

Предварительное расследование уголовных дел должно вестись одним государственным органом. И именно прокуратура должна стать единым следственным органом в стране. Следственный аппарат других ведомств (КГБ, например) следует передать в организационное подчинение прокуратуры. Это позволит более эффективно расследовать уголовные дела, повысить профессионализм следователей, сократить штат, а дополнительные средства направить на доплату работающим следователям.

Возглавлять следственный аппарат может первый заместитель Генерального прокурора Республики Беларусь. И я бы предложил, чтобы этот человек тоже назначался на должность постановлением парламента.

— Некоторые эксперты высказывают мнение, что прокуратура должна стать гражданской структурой. Какой точки зрения придерживаетесь вы?

— Я полагаю, что сейчас как раз то время, когда надо проводить данную модернизацию прокуратуры. Зачем стране столько полковников, подполковников, майоров? Прокуратура — это не военизированная структура, ее сотрудники не являются оперативными сотрудниками, которые непосредственно задерживают преступников, проводят оперативно-розыскные мероприятия и т.п. То есть они не рискуют жизнью в своей повседневной работе. Вернее рискуют в той степени, в которой рискуют, например, судьи.

Все эти прокурорские звания — это пережиток советской эпохи. Я изучал опыт и стран ЕС, и США — ну нет там у прокуроров званий и надбавок за звание. Все они гражданские лица. Главный стимул работать — это призвание, самостоятельность, уважение людей к твоей профессии и высокая зарплата. Зарплата, естественно, зависит от выслуги на госслужбе, должности и чина.

Такие изменения принесут большую пользу и бюджету, и стране. Потому что сэкономить деньги — это важно, но еще важнее — вернуть доверие людей к правоохранительной системе. Вернуть людям уверенность в том, что в своей стране они всегда будут защищены законом, прокурором и судом.

Причем все эти реформы надо проводить сейчас, пока не дошло до полного разочарования белорусов в своем государстве. Тем более что европейские структуры готовы поделиться опытом таких реформ, своими знаниями, оказать техническую помощь.

Игорь МОРОЗОВ.

ЖУРНАЛІСЦКАЕ РАССЛЕДАВАННЕ

Бізнес на абочыне,

альбо Колькі слоў пра айчынны прыдарожны сэрвіс, які аўральна шчэміцца ў “еўрапейскую лігу”

Да нейкай пары пра той сэрвіс мала хто думаў. І ён клыпаў (лічы, навобмацак) усцяж беларускіх дарог, набіваючы гузакі тым, хто яго развіваў. Нарэшце Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў ад падначаленых, каб тыя больш актыўна развівалі прыдарожныя паслугі. “Гэта трэба рабіць хутка, — заявіў ён 30 лістапада 2007 года на семінары кіруючых работнікаў. — Пакуль у нас яшчэ ў многіх месцах нармальны прыдарожны сэрвіс проста адсутнічае”.

На абочыне «магістральнай лініі»

Другое прышэсце “бізнесу на абочыне” з таго і пачалося... Першае, як вядома, нахлынула ў шалёныя 90-я, калі ў краіне не было нават ліцэнзавання рознічнага гандлю і грамадскага харчавання: адкрывай гандлёвую кропку і працуй сабе... Гэта пасля 1996 года пачаўся жорсткі кантроль з боку дзяржавы, ды такі, што многія пачалі згортваць свой гандаль. Але вернемся да “прыдарожна-сэрвіснай” храналогіі... Дык вось, услед за Лукашэнкам (праз два гады) тагачасны прэм’ер Сяргей Сідорскі, наведваючы аб’ект прыдарожнага сэрвісу “На скрыжаванні” ў Іўеўскім раёне, запатрабаваў ад Міністэрства транспарту, Белкаапсаюза, мясцовых органаў улады больш актыўна прыцягваць інвестараў у прыдарожны сэрвіс. “*У гэтую справу неабходна больш актыўна ўключаць прыватны бізнес,* — сказаў ён. — *Штогод адзін аб’ект атрымлівае прыкладна 100—120 тыс. долараў прыбытку. Гэты бізнес можа прыносіць прыбытак”.* Сідорскі нагадаў, што для такога бізнесу ў краіне створаны добрыя ўмовы, дзейнічаюць падатковыя льготы, “інвестар павінен пра гэта ведаць і ісці туды”. Праўда, тут жа інвестары прызналіся кіраўніку ўрада, што не валодаюць інфармацыяй аб магчымасці развіцця згаданага бізнесу ў Беларусі. Сяргей Сідорскі тады запатрабаваў ад Мінтрансу дакладнай праграмы па ўзмацненні прыдарожнага сэрвісу, адначасова пагадзіўшыся, што аб’екты трэба будаваць у комплексе з АЗС, гатэлямі, пунктамі харчавання і адпачынку...

На паляпшэнне сферы прыдарожнага бізнесу было скіравана адразу некалькі прынятых урадам дакументаў. У прыватнасці, Нацыянальная праграма развіцця турызму ў Беларусі і праграма “Дарогі Беларусі” на 2006—2015 гады. На ўсё выдаткоўвалася больш за 23 трлн рублёў, а развіццё прыдарожнага сэрвісу аб’явілі адным з прыярытэтаў усёй праграмы. Здавалася, воз зрушыўся з месца, далей усё пойдзе нармальна. Тым больш што вырашылі і галоўную праблему, якая запавольвала развіццё прыдарожнай інфраструктуры, — спецыяльным указам спрасцілі працэдуру выдзялення зямлі пад аб’екты прадорожнага сэрвісу. Апошняе слова заставалася за тымі, хто пажадае займацца гэтым бізнесам. Але “сэрвіс пры дарозе” ўсё роўна заставаўся... на абочыне “магістральнай лініі” — той самай, якую сфармулявалі высокія начальнікі. Чаму?.. Паводле меркаванняў чыноўнікаў Мінтрансу, асноўная прычына невысокіх тэмпаў развіцця прыдарожнага сэрвісу заключаецца ў нізкай рэнтабельнасці гэтага бізнесу. Сапраўды, тэрмін акупнасці інвестыцый у аб’екты прыдарожнага сэрвісу значна больш працяглы ў параўнанні з аналагічнымі аб’ектамі ў населеных пунктах. Але што ці хто тармозіць рост тае рэнтабельнасці, у чым тут загвоздка?..

«Кульгавы» сэрвіс

На думку прадстаўніка дэпартамента “Белаўтадар” Аляксандра Галаўнёва, развіццё інвестыцый, а значыцца, і развіццё прыдарожнага сэрвісу, стрымлівае слабая інтэнсіўнасць руху на дарогах краіны. Аказваецца, для рэнтабельнай працы ў дадзеным сектары бізнесу неабходна, каб па дарозе штодня праходзіла 7 тысяч аўтамабіляў. У нас жа гэтаму крытэрыю адпавядае толькі адна траса — М-1 (Брэст—Масква). Па іншых ажыўленых дарогах праязджае толькі каля трох тысяч машын. Сітуацыя прыкладна гэткая ж, як з аэрапортам “Мінск-1”, які загружаны на якія 10—15 працэнтаў...

Усё гэта сведчыць толькі аб адным: Беларусь — ніякая не супертранзітная краіна, хіба што толькі на паперы... І нават адзіная мытная прастора тут наўрад ці дапаможа, бо нічога істотнага не адбываецца: расійская нафта і газ цякуць у Еўропу па трубах (цяпер нямала яшчэ і ў абыход Беларусі), а іншай канкурэнтаздольнай расійскай і беларускай прадукцыі на Захадзе будуць чакаць доўга... І ўвогуле, папярэджвае задужа аптымістычных прагназістаў эканаміст Леанід Заіка, трэба ясна разумець: усе транзітныя паслугі больш як 10% ВУП не дадуць. Беларусі варта рабіць стаўку не на нейкую сваю важную транзітную ролю, а на развіццё эканомікі ведаў, той самай эканомікі, што будуецца на чалавечым капітале, а не на калёсах...

Але, здаецца, мы адхіліліся ад цэнтральнай тэмы — непасрэдна прыдарожнага сэрвісу. Як ні круці, але без яго — ні туды і ні сюды... Якой бы інтэнсіўнасць руху ні была на айчынных аўтадарогах, а “фасон” трымаць варта, інакш не стане і таго транзіту, што ёсць. У транзітным абслугоўванні што самае галоўнае? Каб кліент быў усім задаволены: пакрыццём дарогі, якасцю інфраструктуры — запраўкамі, прыдарожнымі кавярнямі, матэлямі, станцыямі тэхабслугоўвання, сучаснымі сродкамі сувязі, усяго таго, без чаго не можа абысціся ні дальнабойшчык, ні турыст, ні проста шараговы аўтааматар. А яшчэ, каб як мага болей пакінуў ён грошай у той кавярні ды хутчэй ехаў да іншай. Значыцца, усё гэта трэба развіваць. Калі верыць афіцыйным рэляцыям, зрухі ў лепшы бок тут ёсць.

Возьмем тую ж трасу М-1... Ад мяжы да мяжы — 180 аб’ектаў прыдарожнага сэрвісу: 40 АЗС, 12 станцый тэхабслугоўвання, 9 пунктаў пастою, 70 харчовых кропак, больш за сотню пляцовак для адпачынку. Калі параўноўваць з тымі стандартамі, што прыняты Еўрапейскім пагадненнем аб міжнародных аўтамабільных дарогах, то пакуль і запраўкі не праз кожныя 20 км, і станцыі тэхабслугоўвання зрэдзь, і пляцоўкі для адпачынку не ўсе пад аховай... Але ўжо не настолькі сітуацыя дрэнь, каб лічыць яе цалкам непрымальнай. З’явіліся нават свае “маякі” прыдарожнага сэрвісу, такія, да прыкладу, як кавярня “Валянціна” паблізу ад Брэста, ці прыдарожная “Дзедава карчма” за 10 км ад Мінска, альбо знакаміты ўжо гатэльны комплекс “Азёрны” ля Смалявічаў...

Іншая справа, што ўсе яны — на трасе №1; астатнія — што злучаюць абласныя цэнтры са сталіцай і проста міжгароднія — толькі прымерваюцца да тых “маякоў”. І ў большасці выпадкаў там “конь не валяўся”... Нават на Гродзеншчыне, дзе дарогі не горшыя, чым у Польшчы, прыдарожны сэрвіс кульгае на абедзве нагі: з абследаваных некалі Камітэтам дзяржкантролю 36 магазінаў і пунктаў грамадскага харчавання 25 не адпавядалі патрабаванням Палажэння аб парадку размяшчэння, архітэктурнага афармлення і абсталявання аб’ектаў прыдарожнага сэрвісу на аўтамабільных дарогах агульнага карыстання. Размешчаныя ўздоўж трас пляцоўкі адпачынку знаходзяцца ў нездавальняючым эстэтычным і санітарным стане. Дапускаюцца масавыя парушэнні заканадаўства, якое рэгулюе гандлёвую дзейнасць і грамадскае харчаванне.

І ўсё гэта прапаноўваецца не толькі браткам-беларусам, але і транзітным перавозчыкам — ездзяць жа яны не толькі па трасе М-1... Але больш за ўсё транзітнікі скардзяцца на якасць харчу і ягоны кошт. У Мінскай і Віцебскай абласцях дарожныя харчы прадаюцца з нацэнкай, якой могуць пазайздросціць каралі фастфуду Еўропы і нават Амерыкі. Звыклыя, здавалася, да спартанскага ладу жыцця расійскія вадзілы чэшуць рэпу, калі гаворка заходзіць пра шашлыкі, якія падаюць пад “фірменным” беларускім соусам. На трасе Орша—Віцебск соус той варганяць шляхам змешвання кетчупу і маянэзу, а таксама выпадкова трапіўшых у субстанцыю камароў. Прапорцыі вызначаюцца поварам — па ўсім — на вока. Нашы пасмейваюцца: расіяне зусім раздурэлі, не могуць пераварыць бяскрыўдных камароў з мухамі. Смех смехам, а прыватныя гаспадары такіх “сэрвісаў” высокія цэны (мусіць жа, і нізкую якасць абслугоўвання) апраўдваюць тым, што дальнабойшчыкі — рэдка спыняюцца ля іхных забягалавак, карыстаючыся ўласнымі “тармазкамі” і тэрмасамі...

За беларускімі коштамі не ўгнацца

Высокія цэны на самыя ходавыя прадукты харчавання — няшчасце не столькі для замежных дальнабойшчыкаў, колькі для айчынных перавозчыкаў. Для замежніка 5—8 долараў, пакінутых у прыдарожнай кавярні, — невялікія грошы, а для беларуса — гэта ж немалая сума. Між іншым, хоць і лічыцца, што асноўны прыбытак прыдарожным сэрвісным пунктам прыносяць дальнабойшчыкі, на самай справе асноўны паток аўтамабіляў (60%) — беларускія легкавушкі. І потым ніякай рэнтабельнасці (хаця б у 3—4 працэнты) не дасягнеш, калі якасць харчу будзе адпужваць людзей, а кошт кубачка “беларускай” кавы будзе вышэйшы, чым ва Украіне ці ў Польшчы. Цяпер так і ёсць: кубак вельмі добрага эспрэса ў маленькай кафэшцы паблізу Чарнігава каштуе 4 грыўны — 1800 беларускіх рублёў; у Наспе (паблізу Жлобіна) такая ж кава, але па 2500 рублёў...

Гэтак было летась, але ж цэны ў Беларусі караскаюцца ўсё вышэй, не раўнуючы, паўзуць, як той цыган па драбінах у неба... Калі ў Польшчы ў любой прыдарожнай кавярні, у любым матэлі і рэстаранчыку можна паабедаць “па самае не магу” за якія 10 долараў, прычым меню на любы густ — ад сушы да хатняй кухні (адну страву можна смела заказваць на дваіх, бо талерка памерам з лапаць), дык у “Дзедавай карчме” за адзін шашлык, загорнуты ў два бліны, і келіх квасу выкладзеш усе сто тысяч рублёў. Уяўляю, колькі каштуе ў той карчме фірменная беларуская страва...

Самае прыкрае, што па частцы прыдарожнага сэрвісу нас абышлі не толькі палякі, але і расіяне з украінцамі... Верагодна, першых матывуе маючая адбыцца зімовая Алімпіяда, а другіх ужо прастымуляваў еўрапейскі чэмпіянат па футболе. На нашым жа адрэзку дарогі Мінск—Смаленск, якая набыла еўрапейскі выгляд, сэрвіс мала чым адрозніваецца ад таго, што быў за савецкім часам: гатэляў ды матэляў — кот наплакаў, затое парослых мохам і дзіравых ад часу “лясных” туалетаў у прыдарожным крапіўніку — хоць адбаўляй. Дарэчы, на трасе №1 таксама хапае “рэліктаў” савецкай эпохі: толькі ў асобных прыдарожных пунктах адпачынку — капітальна збудаваных — вы маеце шанец прыняць цёплы душ і не патрапіць на слізкую “міну” ўзбоч прыдарожнай паласы.

Але не будзем прыдзірацца да “дробязяў” — там-сям сустракаюцца і сучасныя гасцінічна-прыдарожныя комплексы з поўным наборам паслуг, і прыстойныя пункты пастою больш дробнага калібру з кавярнямі, барамі і рознымі іншымі біятуалетамі. Бяда ў іншым: задуманая рэарганізацыя прыдарожнага сэрвісу пасоўваецца па-чарапашы марудна, нават не паспявае за рэканструкцыяй дарог. Адна спадзяванка — на хакейны чэмпіянат свету, які павінен адбыцца ў 2014 годзе.

Цяпер толькі і гаворкі: прыдарожны сэрвіс павінен нарэшце набыць еўрапейскі лоск. Намеснік міністра гандлю **Аляксандр Забела,** напрыклад, запэўнівае, што яны хочуць наблізіцца да еўрапейскіх стандартаў, што ў Беларусі мусіць з’явіцца на кожныя 40 кіламетраў аўтатрасы не менш за адзін аб’ект прыдарожнага сэрвісу з АЗС, аўтасэрвісам, стаянкай, крамай, кавярняй ды ўсім астатнім. Але ж гаварылі, запэўнівалі і раней... Толькі, на думку кіраўніка ТАА “Светлагорскія перавозкі” **Алены Ляшэнка,** паўнавартаснага прыдарожнага сэрвісу ў Беларусі па-ранейшаму не існуе. На адрэзку аўтатрасы Светлагорск—Мінск, напрыклад, ёсць толькі... адно прыдарожнае кафэ. Абслугоўванне — на нізкім узроўні, да ўсяго — там часта прадаюць сапсаваную ежу. Вось так...

«Народным» бізнесам тут і не пахне

І ўсё ж надзея ёсць. Па-першае, у незапоўненую бізнеснішу рынуліся расіяне з іх АЗС (цяпер на ўзводзімай прыдарожнай інфраструктуры іх ужо прыблізна 30%), па-другое, Аляксандр Лукашэнка падпісаў Указ №245, якім унёс змены і дапаўненні ў ранейшыя указы ад 2008-га і 2010 гадоў. Указ прадугледжвае скарачэнне фінансавай нагрузкі на інвестараў у сферы развіцця прыдарожнага сэрвісу. У прыватнасці, цяпер інвестары вызваляюцца ад выплаты зямельнага падатку і арэнднай платы за зямельныя ўчасткі на перыяд правядзення праектных і будаўнічых работ. Ад тых жа падаткаў вызваляюцца яшчэ на два гады пасля ўводу аб’екта ў эксплуатацыю. Карацей, настала... трэцяе сэрвіснае прышэсце. Праўда, і цяпер многія не вераць, што сітуацыя кардынальна зменіцца ў лепшы бок. Чаму? Адказ просты: для таго, каб адкрыць пры дарозе сваю, напрыклад, кавярню, трэба ўкласці 150—200 тысяч долараў. А дзе іх узяць беднаму беларусу?.. “Народным” бізнесам тут і не пахне. Разлічвалі ж якраз на тое, што прыдарожным сэрвісам заахвоціцца якраз дробны і сярэдні клас прадпрымальнікаў. “Кантрольным пакетам” прыдарожнага сэрвісу завалодаюць не беларускія бізнесмены сярэдняй рукі, а такія кампаніі, як “Газпром-нефть”, “ТНК-БиПи”, “Татнефть”, “Славнефть” ды іншыя. Між іншым, фінансавы ўнёсак у валавы ўнутраны прадукт краіны ад транзіту складае зараз прыкладна 5 млрд долараў. А гэта, па меркаванні эканамістаў, палова з таго, што могуць даць транзітныя паслугі, уключаючы паслугі на аўтадарогах.

Георгій ЧЫГІР.
Фота аўтара.

ХТО ЁСЦЬ ХТО

Чалавек-таямніца

Камітэт дзяржаўнай бяспекі ўзначаліў Валерый Вакульчык. Яго называюць чалавекам-таямніцай. Ніхто не ведаў такога выбітнага дзеяча да таго часу, пакуль ён не быў прызначаны на кіраўніцтва новай спецслужбай — Аператыўна-аналітычным цэнтрам пры прэзідэнце.

Далей — болей: Вакульчык стаў старшынёй Следчага камітэта. І зноў у самы адказны перыяд — падчас станаўлення гэтай структуры.

Дык хто такі Валерый Вакульчык?

Згодна з афіцыйнай біяграфіяй, Валерый Паўлавіч Вакульчык нарадзіўся 19 чэрвеня 1964 года ў Брэсцкай вобласці. У 1985 годзе скончыў Харкаўскае Гвардзейскае вышэйшае танкавае каманднае вучылішча, у 1992 годзе — Вышэйшыя курсы ваеннай контрразведкі КДБ СССР, у 2011 годзе — Акадэмію кіравання пры прэзідэнце Рэспублікі Беларусь. У 1985—1991 гадах праходзіў ваенную службу ва Узброеных сілах, у 1991—2008 гадах — у органах дзяржаўнай бяспекі. 3 мая 2008 года быў начальнікам Аператыўна-аналітычнага цэнтра пры прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, з кастрычніка 2011 года — старшыня Следчага камітэта Рэспублікі Беларусь.

ДАСЛОЎНА

Сам Валерый Вакульчык пра сябе ніколі не расказваў. Ды і ніхто з чыноўнікаў не браўся характарызаваць гэтую фігуру, якая з’явілася неяк раптоўна і адразу на самых высокіх пасадах. Праўда, Аляксандр Лукашэнка ў розныя часы даваў новаму кіраўніку КДБ некаторыя характарыстыкі.

“Вельмі важна, што ў сілавых структурах вы карыстаецеся заслужанай павагай. Нехта не любіць, нехта недалюблівае, але толькі па адной прычыне: з-за вашай сумленнасці і прынцыповасці. Мне патрэбны такі чалавек пры станаўленні гэтай структуры”, — такую высокую ацэнку Вакульчыку даў А.Лукашэнка, калі прызначаў яго на пасаду кіраўніка Следчага камітэта.

“Вы ўваходзіце ва ўсе структуры, карыстаецеся падтрымкай і даверам прэзідэнта — лепшага чалавека і не знойдзеш”.

ТЫМ ЧАСАМ

Пазналі...

У афіцыйнай біяграфіі пазначана, што месцам нараджэння новага старшыні КДБ Валерыя Вакульчыка з’яўляецца Брэсцкая вобласць. А вось раён і вёска не пазначаны.

“Мая мама пазнала Вакульчыка, — расказала рэдактар сайта “Хартыя’97” Наталля Радзіна. — Ён родам з той жа вёскі, што і мая бабуля, — Радастава Драгічынскага раёна. Яго бацька працаваў там жа старшынёй калгаса.

Мой родны дзядзька вучыўся з Вакульчыкам-малодшым у адным класе”.

Як паведамляе сайт nn.by, у Радаставе і ваколіцах сапраўды жывуць Вакульчыкі.

Вёска знаходзіцца на самай мяжы з Украінай, у вайну там была савецкая партызанская зона. Гэта такая глуш, што ў суседняй Сварыні нават дзейнічаў партызанскі аэрадром — немцы сюды рэдка даходзілі. За лесам жа і балотам, у Дзівіне цяперашняга Кобрынскага раёна, панавалі партызаны Украінскай паўстанцкай арміі. Нядаўна там нават хацелі павесіць шыльду ў іх гонар.

У Радаставе прыкладна 570 хат, пражывае каля 1500 чалавек.

РЕБУС

А нужны ли деревне дипломаты?

До сих пор в Беларуси окончательно не определены новые правила поступления в вузы, по которым должна пройти вступительная кампания 2013 года. Хотя проект новой редакции Министерство образования уже подготовило. Утвердить правила должен президент специальным указом.

Он как раз на днях, выступая перед студентами и преподавателями Белорусского государственного экономического университета, высказался насчет того, что по некоторым специальностям надо расширить целевой набор и отбирать туда преданных государству людей. В качестве примера Александр Лукашенко привел сотрудников Комитета государственной безопасности. А также отметил, что *“есть и другие направления”. “К ним я отношу в том числе политических и экономических международников. Поэтому не исключено, что мы очень серьезно, целевым образом из общества будем выкристаллизовывать этих людей. Здесь должны быть честные и преданные люди, до мозга костей государственные,* — заявил Александр Лукашенко. — *В этом плане мы прорабатываем все эти вопросы. И притом будем их форсировать, чтобы до нового учебного года уже как-то представлять, каким образом и где мы будем целевым образом отбирать этих людей. Это должны быть еще и люди с огромным запасом знаний и способностями работать на этой работе”.*

Стоит отметить, что факультет международных отношений БГУ и факультет международных экономических отношений БГЭУ — весьма престижные, конкурсы на эти специальности всегда высокие. Например, в этом году, чтобы поступить на факультет международных отношений БГУ на специальность “международные отношения”, надо было показать действительно блестящие знания и набрать 369 баллов из 400 возможных. На специальность “мировая экономика” проходной балл составлял 366. Не намного меньше баллов набрали и абитуриенты, которые стали первокурсниками факультета международных экономических отношений БГЭУ — 348 на специальность “мировая экономика”.

Целевые наборы на данных факультетах пока не практикуются. Но известно, что конкурсы “целевиков” всегда ниже общих. Например, в не менее престижном Белорусском государственном медицинском университете целевые наборы существуют уже не первый год. И как показывает практика, значительно меньше баллов при поступлении набирают абитуриенты, у которых есть целевое направление. Например, в этом году на лечебный факультет БГМУ проходной балл составлял 342. А по целевым направлениям на первый курс были зачислены абитуриенты из Могилевской области, которые смогли набрать всего лишь 213 баллов. На фармацевтическом факультете эта разница могла составлять вообще 191 (!) балл: проходной балл по общему конкурсу был 350, а “целевиков” из Гомельской области зачислили с результатом 159 баллов.

Можно предположить, что теперь такая “льгота” откроется для будущих международников. Хотя, если честно, не понятно, какой может быть целевой набор на подобные специальности — что, в деревнях Брестской или Могилевской области не хватает дипломатов или экономистов-международников?

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

Студентов-”целевиков” на ФМО БГУ пока нет.

К СЛОВУ

Медалистов и победителей олимпиад — без вступительных...

Министерство образования совместно с президиумом Совета ректоров уже высказались относительно того, какие поправки они хотели бы видеть в новой редакции правил приема в вузы. Документ сейчас находится в Администрации президента.

Предлагается:

— отменить раздельный конкурс среди выпускников сельских и городских школ;

— отменить зачисление в вузы вне конкурса детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей;

— ввести единую для всех вузов страны методику подсчета баллов при поступлении на специальности культуры и искусства, на которые проводится вступительное испытание по предмету “Творчество”;

— ограничить прием на заочную бюджетную форму получения высшего образования;

— ввести норму, разрешающую подачу документов в приемные комиссии доверенными лицами абитуриентов, которые по уважительной причине не могут это сделать сами. Например, болеют или участвуют в международных конкурсах, находятся на соревнованиях;

— принимать в вузы и колледжи белорусов, которые постоянно проживают на территории иностранных государств, а также граждан России, Казахстана, Кыргызстана и Таджикистана на условиях, которые предусмотрены для иностранных граждан, т.е. без экзаменов, а по результатам собеседования и с более высокой оплатой;

— зачислять без вступительных испытаний на педагогические специальности вузов выпускников-медалистов, а также победителей (дипломы I, II, III степеней) третьего (областного, Минского городского) этапа Республиканской олимпиады по учебным предметам, для которых данный предмет определен предметом первого профильного испытания;

— увеличить прием на условиях целевой подготовки на сельскохозяйственные специальности с 30% до 60%;

— расширить круг абитуриентов, которые могут получить целевое направление на обучение в вузе. Сейчас такое направление могут получить только сельские жители, а также абитуриенты, которые проживают в загрязненных после аварии на ЧАЭС территориях или в населенных пунктах с населением не более 20 тысяч человек;

— увеличить нижнее значение тестового балла, начиная с которого отметка при поступлении в вуз будет признаваться удовлетворительной, с 7 баллов (как было в 2012 году) до 10 баллов.

Хотелось бы отметить, что до старта вступительной кампании осталось не так много времени. А ясности до сих пор нет.

Мария ЭЙСМОНТ.

ШЧЫРА

Прэм’ер-міністр прызнаў, што летась Беларусь была на мяжы дэфолту

Выратавалі яе жорсткія адміністрацыйна-абмежавальныя меры, прынятыя ўрадам.

Пра гэта заявіў Міхаіл Мясніковіч на пленарным пасяджэнні Кансультацыйнага савета па замежных інвестыцыях пры ўрадзе. Па словах прэм’ера, абмежавальныя дзеянні з боку ўрада ў 2011 годзе спрыялі стабілізацыі і недапушчэнню дэфолту, які рэальна пракглядаўся, і забеспячэнню стабільнасці валютнага рынку.

Мясніковіч адзначыў, што гэтыя меры былі часовымі.

У СУСЕДЗЯЎ

Пасол Літвы ў Беларусі стане міністрам замежных спраў

Пра гэта дамовіліся чатыры партыі новай кіраўнічай левацэнтрысцкай кааліцыі: сацыял-дэмакраты, Партыя працы, “Парадак і справядлівасць” і Выбарчая акцыя палякаў Літвы. Лінас Лінкявічус узначаліць Міністэрства замежных спраў, калі супраць не выступіць прэзідэнт Даля Грыбаўскайтэ.

Прэм’ерам будзе лідар сацыял-дэмакратаў Альгірдас Буткявічус.

Нагадаем, што пасол Літвы ў Мінску Лінас Лінкявічус пакінуў Беларусь яшчэ 8 лістапада. Ужо тады было зразумела, што ён, вельмі верагодна, зойме высокі пост у новым урадзе.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
20 ЛІСТАПАДА 2012 г.

СІТУАЦЫЯ

Бервяно на дарозе,

або Ці патрэбны беларускай школе высакакласныя настаўнікі?

(Перапіска без каментарыяў)

14.02.2011 г.

Начальніку аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама

Хаця я маю ўжо пенсійны ўзрост, але маё настаўніцкае майстэрства і мой досвед маюць попыт. Да мяне прыходзяць вучні, каб я дапамог ім падрыхтавацца да цэнтралізаванага тэсціравання па матэматыцы. Мая дапамога каштуе грошай, якія не кожная сям'я можа знайсці. Хацелася б дапамагчы бедным сем'ям, бо даволі часта там знаходзяцца таленавітыя дзеці, якія, не атрымаўшы своечасовай дапамогі, губляюцца ў жыцці. Я прапаноўваў некалькім дырэктарам школ весці свае пазаўрочныя заняткі матэматыкі для невялікіх груп (да 6 чалавек) бясплатна. Дырэктары сустракалі маю прапанову прыхільна, але кожны з іх казаў, што сам не можа вырашыць гэтае пытанне, патрабуецца дазвол упраўлення адукацыі.

Таму я звяртаюся да Вас: прашу даць дазвол на мае бясплатныя заняткі матэматыкай у падначаленых Вам школах з невялікімі групамі старшакласнікаў, якія рыхтуюцца да здачы тэстаў па матэматыцы. У выпадку станоўчага адказу ўсе астатнія пытанні, звязаныя з такімі заняткамі, я буду вырашаць з кіраўнікамі школ.

М.П.БУЛАВАЦКІ,
настаўнік вышэйшай катэгорыі,
індывідуальны прадпрымальнік
у галіне матэматычнай адукацыі.

23.02.2011 г.

Булавацкаму М.П.

Паважаны Міхаіл Пятровіч!

Аддзел адукацыі Магілёўскага гарвыканкама, разгледзеўшы Ваш зварот, інфармуе пра наступнае.

У кожнай агульнаадукацыйнай установе горада арганізаваны па запытах бацькоў на бясплатнай аснове факультатыўныя заняткі для падрыхтоўкі вучняў да цэнтралізаванага тэсціравання па матэматыцы. Факультатыўныя заняткі праводзяцца з невялікімі групамі вучняў у пазаўрочны час.

Праводзіць заняткі па падрыхтоўцы вучняў да цэнтралізаванага тэсціравання па матэматыцы ў агульнаадукацыйных установах горада па запыце бацькоў могуць толькі настаўнікі ўстаноў адукацыі.

У выпадку нязгоды з дадзеным адказам Вы маеце права звярнуцца ва ўпраўленне адукацыі Магілёўскага аблвыканкама (г.Магілёў, вул.Першамайская, д.71).

Я.І.ДУПЛЕЎСКІ,
начальнік аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама.

15.03.2011 г.

Начальніку аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама Дуплеўскаму Я.І.

Паважаны Яўген Іванавіч!

Правучыўшыся на ўроках і на факультатыўных занятках у настаўнікаў школ, гімназій, вучні ідуць да мяне за матэматычнымі ведамі і плацяць за гэта немалыя для іх сямейнага бюджэту грошы. Па вельмі простай прычыне: я магу зрабіць тое ж значна лепш, чым гэта робяць мае былыя студэнты, якія працуюць у навучальных установах горада (выбачайце за нясціпласць).

Вы пішаце: "Праводзіць заняткі па падрыхтоўцы вучняў да цэнтралізаванага тэсціравання па матэматыцы ў агульнаадукацыйных установах горада па запыце бацькоў могуць толькі настаўнікі ўстаноў адукацыі". Гэтая фраза мяне здзівіла. Я шмат разоў, будучы выкладчыкам універсітэта, праводзіў розныя заняткі ў школах горада, і тады гэта лічылася нармальным. Няўжо тут нешта змянілася? Калі працытаваная фраза адпавядае нейкай пастанове міністэрства ці іншага адукацыйнага органа, тады назавіце мне тую пастанову з яе нумарам і датай, каб я мог перайсці на размову з гэтым органам. У іншым выпадку гэта становіцца асабіста Вашым рашэннем, на мой погляд, зусім неразумным. І калі Вы станеце ўпарціцца ў такім рашэнні, я буду змушаны перанесці размову на старонкі прэсы і звярнуцца да бацькоў тых вучняў, якія з маёй дапамогай маглі б атрымаць лепшую матэматычную адукацыю, але "дзякуючы Вам" не атрымаюць. Думаю, што не варта Вам так рызыкаваць сваёй рэпутацыяй, ставіць пад сумненне свой аўтарытэт як кіраўніка органа АДУКАЦЫІ. Як я разумею, кіраўнік у сістэме адукацыі павінен выкарыстоўваць любыя магчымасці для таго, каб дзеці падначаленага яму рэгіёна атрымалі самую высокую адукацыю. Хіба Вы сваю ролю бачыце іншай?

Ваш недазвол на мае бясплатныя заняткі, натуральна, аблегчыць мне жыццё. Але ўскладніць жыццё нашай краіны, для якой, несумненна, лепш, калі яе грамадзяне атрымаюць больш грунтоўную адукацыю. Наўрад ці разумна Вам пачынаць сваю дзейнасць на такой высокай пасадзе з падобных непаразуменняў.

Таму я прашу ўдумліва аднесціся да маёй прапановы і вырашыць пытанне на карысць вучняў і нашай краіны.

З добрымі пажаданнямі —

Міхась (такое імя ў маім пашпарце) БУЛАВАЦКІ, настаўнік вышэйшай катэгорыі, аўтар вучэбных дапаможнікаў "Матэматыка — 5бг", "Цалкам зразумелая трыганаметрыя" і чатырох дзясяткаў навукова-метадычных публікацый па праблемах выкладання матэматыкі, навуковы кіраўнік эксперыменту па засваенні настаўнікамі г.Мінска наватарскіх тэхналогій навучання (1987—1992) ды інш.

28.03.2011 г.

Булавацкаму М.П.

Паважаны Міхась Пятровіч!

У адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь ад 5 ліпеня 2006 г. №141-3 "Аб агульнай сярэдняй адукацыі" да ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу ва агульнаадукацыйных установах адносяцца: педагагічныя работнікі, вучні і іх законныя прадстаўнікі (гл.6, арт.43). Да педагагічных работнікаў агульнаадукацыйных устаноў адносяцца спецыялісты, якія ажыццяўляюць навучанне і выхаванне вучняў у гэтых установах адукацыі (гл.6, арт.46).

Выкладчыкі вышэйшых навучальных устаноў маюць права ажыццяўляць педагагічную дзейнасць (пры наяўнасці вакантных гадзін) ва агульнаадукацыйных установах на ўмовах тэрміновага працоўнага дагавору па сумяшчальніцтве.

У выпадку нязгоды з дадзеным адказам Вы маеце права звярнуцца ва ўпраўленне адукацыі Магілёўскага аблвыканкама (г.Магілёў, вул.Першамайская, д.71).

Я.І.ДУПЛЕЎСКІ,
начальнік аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама, настаўнік вышэйшай катэгорыі, бакалаўр педагагічных навук, пераможца абласнога конкурсу "Настаўнік-2004", пераможца абласнога конкурсу "Лепшы педагог дадатковай адукацыі — 2006", аўтар праграмы "Краіназнаўства англійскамоўных краін" ды інш.

30.03.2011 г.

Начальніку аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама Дуплеўскаму Я.І.

Паважаны Яўген Іванавіч!

Агледзеўшы тытулы, якімі Вы падпісалі свой ліст, магу сказаць наступнае: калі б я быў начальнікам аддзела адукацыі, то дазволіў бы Вам весці любыя заняткі ў любой школе, а калі без аплаты, то і з радасцю. Ніякіх перашкод такой ініцыятыве з майго боку не было б.

Што ж тычыцца канкрэтна майго запыту, то я нешта не зразумеў. Ці Вы не лічыце мяне педагагічным работнікам? Але ж спецыяльнасць "настаўнік" пазначана ў маім дыпломе.

І я не прэтэндую на наяўнасць "вакантных гадзін" для працы па сумяшчальніцтве. Я не шукаю заробку. Я прапаную сваю працу **без аплаты** з тымі вучнямі, якія прыйшлі б да мяне дадому і плацілі б грошы за маю працу, калі б тыя грошы ў іх былі. Ну не могуць яны плаціць, бо бацькі небагатыя. І я ведаю, што менавіта ў такіх сем'ях бываюць найбольш таленавітыя дзеці. Дайце ж ім магчымасць навучыцца матэматыцы з маёй дапамогай. Яны гэтага хочуць, і бацькі іх гэтага хочуць, і дырэктары школ прыязна ставяцца да гэтага. Ні ад школы, ні ад гарвыканкама не спатрэбіцца нават капейкі за дадатковую прыстойную матэматычную адукацыю для асобных вучняў. Ад Вас патрабуецца адно толькі слова: **згодны**.

Акрамя матэматыкі, яны яшчэ і мову нашу родную засвояць, бо я выкладаю матэматыку на беларускай мове. Яны хоць пачуюць, як яна, жывая, гучыць, якая яна прыгожая, і навучацца самі размаўляць на гэтай мове.

І я ўвогуле здзіўлены, што слова "**згодны**" Вам так не хочацца вымавіць. Што ж перашкаджае?..

М.Булавацкі.

08.04.2011 г.

Булавацкаму М.П.

Паважаны Міхась Пятровіч!

Аддзел адукацыі Магілёўскага гарвыканкама, разгледзеўшы Ваш зварот наконт дазволу правядзення бясплатных заняткаў па матэматыцы з вучнямі агульнаадукацыйных устаноў, інфармуе пра наступнае.

Па гэтым пытанні Вам былі дадзены вычарпальныя тлумачэнні ў пісьмовай форме.

У выпадку нязгоды з дадзенымі адказамі Вы мелі права звярнуцца ва ўпраўленне адукацыі Магілёўскага аблвыканкама (у кожным адказе ўказаны канкрэтны адрас).

На жаль, Вашы довады разыходзяцца з дзеючым заканадаўствам у сістэме адукацыі.

У адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь ад 6 чэрвеня 1996 г. №407-XIII "Аб зваротах грамадзян" перапіска з Вамі па дадзеным пытанні спыняецца.

Дзеянні аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама Вы маеце права абскардзіць ва ўстаноўленым парадку, у тым ліку ў судовых інстанцыях.

Я.І.Дуплеўскі,
начальнік аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама.

15.04.2011 г.

Начальніку аддзела адукацыі Магілёўскага гарвыканкама Дуплеўскаму Я.І.

Яўген Іванавіч! Вы не любіце дзяцей. І ўсе тыя тытулы, якімі Вы падпісалі адзін з сваіх лістоў, заробленыя Вамі не для таго, каб дапамагчы дзецям у іх развіцці, а для ўласнай кар'еры. Зараз, калі Вы ступілі на прыступку кар'ернай лесвіцы, Вы баіцеся. У Вас паталагічны страх зваліцца з гэтай лесвіцы, бо Вы не любіце дзяцей і Вам вельмі не хочацца вяртацца ў іх бурлівае асяроддзе. Гэты страх і прымушае Вас паводзіць сябе вельмі асцярожна, каб не прагневаць тую "адвёртку", якая верціць Вамі, "вінцікам" гэтай бюракратычнай машыны. Вам хочацца залезці яшчэ вышэй, бо Вам здаецца, што гонар чалавека — у важкасці той пасады, якую ён займае. Гонар чалавека Вы ацэньваеце велічынёй матэрыяльнага дабрабыту, які дае пасада. Звычайная памылка маладога і няправільна выхаванага чалавека. Гэтая чалавечая паталогія робіць Вас нецікавым для мяне, таму і я спыняю кантакты з Вамі.

Такія тыпы людзей добра апісаны ў літаратуры. І калі Вы перачытаеце Гогаля ці Салтыкова-Шчадрына, то сярод іх герояў Вы пазнаеце сябе. Зычу Вам поспехаў у кар'ерным прасоўванні, бо чым вышэй Вы на гэтай лесвіцы, тым далей ад дзяцей, а гэта для іх лепш. Служыце!..

М.БУЛАВАЦКІ.

АД РЭДАКЦЫІ

Замест каментарыя толькі скажам: перапіску настаўніка вышэйшай катэгорыі (!) Міхася Пятровіча Булавацкага с мясцовымі чыноўнікамі мы адрасуем міністру адукацыі С.А.Маскевічу. Яго афіцыйны адказ абавязкова будзе надрукаваны на старонках "Народнай Волі".

У ДАРОГУ!

Прыдумаў жа чалавек…

ПАЗІЦЫЯ

Атакуйце Лідзію Ярмошыну…

Нейкая сонная ў нас апазіцыя. Спіць-спіць, а потым ускоквае за месяц да прэзідэнцкіх альбо парламенцкіх выбараў і пачынае крычаць: "Каравул! Зноў Ярмошына будзе праводзіць галасаванне па старым кодэксе…" А дзе вы, хлопцы, раней былі? Што, не ведаеце, калі і якія ў нас па законе выбары? І што Выбарчы кодэкс не мяняецца за два-тры тыдні?

Вось нядаўна амаль ва ўсіх сродках масавай інфармацыі з'явілася паведамленне, што створана рабочая група па выпрацоўцы змяненняў у Выбарчым кодэксе. Чаму маўчыць партыя Зянона Пазьняка, які ў апошні час стаў ледзь не паплечнікам Аляксандра Лукашэнкі? Дзе гучныя заявы Партыі БНФ, якую сёння ўзначальваюць такія "гіганты-рэвалюцыянеры", як спадары Аляксей Янукевіч і Рыгор Костусеў? Не чуваць голасу і лідара Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоля Лябедзькі, які неаднойчы абураўся антыдэмакратычным Выбарчым кодэксам. Не атакуе Ярмошыну з рацыянальнымі прапановамі старшыня партыі "Справядлівы свет" Сяргей Калякін, як не атакуюць яе і лідар Руху "За свабоду" Аляксандр Мілінкевіч, кіраўнік кампаніі "Гавары праўду!" Уладзімір Някляеў. Маўчаць, быццам вады ў рот набраўшы, і многія іншыя "бацькі беларускай дэмакратыі". Я ўжо не кажу пра нейкіх там гайдукевічаў, якія, пускаючы пыл у вочы, фактычна гуляюць на баку ўлад.

Што цікава, увесь белы свет ведае пра тую смехатурную пікіроўку паліттусоўшчыкаў, якая вядзецца з першых дзён пасля правальных парламенцкіх выбараў за права *"быць адзіным і галоўным"* ад апазіцыі. А пра галоўнае — на падставе якога закона будуць праводзіцца чарговыя выбары? — ні гу-гу! Як быццам і не ведаюць, што конь павінен стаяць наперадзе воза, а не ззаду яго.

Хочаце, каб наступныя прэзідэнцкія выбары прайшлі дэмакратычна, празрыста — ужо сёння ўсімі даступнымі сродкамі дабівайцеся гэтага. Патрабуйце ўключэння ў рабочую групу па ўдасканаленні Кодэкса вашых прадстаўнікоў, вопытных экспертаў, прапаноўвайце канкрэтныя варыянты. Касцьмі ляжце, але зрабіце так, каб у новым законе было прапісана, што ў выбарчыя тэрытарыяльныя камісіі абавязкова павінны ўваходзіць прадстаўнікі кандыдатаў. Пакуль выбары будзе праводзіць існуючая ўлада, можна не разлічваць на чэсныя, справядлівыя вынікі.

Так што годзе, хлопцы, спаць, атакуйце Ярмошыну! А калі хочаце спаць, то сыдзіце з палітычнага поля. А то атрымліваецца, што вы толькі падыгрываеце лукашэнкаўскаму рэжыму, а калі сказаць больш катэгарычна, — кансервуеце яго на доўгія часы.

Сцяпан КАВАЛЁЎ,
выбаршчык.

Мінск.

ОСОБЫЙ ВЗГЛЯД

Лохотрон

Многие пенсионеры держат сбережения в банках. Эти деньги банки выдают в виде кредитов под проценты их же детям и внукам. Выходит, проценты по вкладам пенсионерам платят не банки, а их самые близкие родственники. Вот какой обман экономики и зрения. Вот какой своеобразный лохотрон.

Валерий БЫСОВ,
ветеран труда.

г.Кричев.

ВАС ЦІКАВІЦЬ…

З кабінета ў кабінет

Проста не магу паверыць, што былыя дэпутаты Палаты прадстаўнікоў сышлі на пенсію. Мне падаецца, мы ўжо нейкае падабенства савецкай сістэмы выбудавалі, калі кожны які-ніякі начальнічак да самага апошняга дня на гэтай зямлі трымаецца за пасаду і толькі пераходзіць з кабінета ў кабінет.

Вось ці сышоў на пенсію наш былы дэпутат Анатоль Глаз? А можа, ён выканаў сваё абяцанне вярнуцца працаваць "на зямлю"?

А.Круглікава,
г.Бабруйск.

Былы дэпутат Палаты прадстаўнікоў Анатоль Ціханавіч Глаз, былы першы сакратар Бялыніцкага райкама партыі, былы старшыня Бабруйскага райвыканкама, былы намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама, на пенсію не сышоў. І абяцанне пайсці працаваць "на зямлю" не выканаў. Зараз ён узначальвае прадстаўніцтва кампаніі "Белдзяржстрах" па Магілёўскай вобласці.

ПЫТАННЕ-АДКАЗ

Ці праўда, што "Беларусбанк" прыпыніў выдачу крэдытаў на набыццё жылля?

Уладзімір Гладун,
Пінск.

Грошы скончыліся

Сітуацыя такая. 250 мільярдаў рублёў, якія "Беларусбанк" запланаваў выдзеліць на працягу 2012 года тым беларусам, якія бяруць крэдыты на будаўніцтва жылля, скончыліся. Учора "Беларусбанк" паведаміў, што 15 лістапада запланаваны аб'ём фінансавання быў перавышаны і таму банк прыпыніў выдачу крэдытаў на набыццё жылля.

Выключэнне зроблена толькі для шматдзетных сем'яў, якія маюць трох і больш непаўналетніх дзяцей, — яны па-ранейшаму могуць разлічваць на льготныя банкаўскія крэдыты. З усімі астатнімі, хто таксама мае права будавацца на льготных умовах (пад 20 і 19 працэнтаў гадавых), "Беларусбанк" дамовы пакуль заключаць не будзе. Як не змогуць атрымаць крэдыты і тыя беларусы, што будуюць жыллё не на льготных умовах.

Трэба адзначыць, што на агульных умовах будаваць жыллё складана. "Беларусбанк" выдае крыдыты для такіх грамадзян тэрмінам на 15 год і пад даволі высокі працэнт: стаўка рэфінансавання Нацбанка на дату заключэння крэдытнага дагавора + 3 працэнты гадавых. На пачатку года гэта складала 46 працэнтаў! Сёння было б значна меней — 33 працэнты, бо стаўка рэфінансавання на працягу года спаўзла з 43 да 30 працэнтаў. Але зараз, як высветлілася, такі дагавор заключыць ужо немагчыма.

Праўда, у "Беларусбанку" паведамляюць, што перапынак у выдачы крэдытаў на будаўніцтва жылля — часовы, толькі да канца 2012 года. Акрамя таго, у банку абяцаюць разгледзець заявы грамадзян на выдачу крэдытаў, прынятыя да 16 лістапада 2012 года.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

РЭХА

Толькі дзяржава…

Людзі добрыя!

Няўжо не зразумела, што апошні цвік у дамавіну беларускай мовы быў забіты, калі самы высокі начальнік заявіў, што на беларускай мове нічога разумнага выказаць немагчыма?

Даўно сказана, што рыба пачынае гніць з галавы. Ці чулі вы што-небудзь негатыўнае ў бок рускай мовы ад расійскіх улад? А хіба ж ёсць і ў "великом и могучем". Расія, наадварот, плануе нават гастарбайтараў экзаменаваць на прадмет ведання рускай мовы.

Лічу, што апошні цвік з труны беларускай мовы толькі ўлада і можа выцягнуць. Для гэтага патрэбна:

1. каб кожны чыноўнік валодаў беларускай мовай хаця б на ўзроўні сярэдняй школы;

2. каб усё справаводства ў краіне вялося на беларускай мове;

3. каб усе масавыя мерапрыемствы праводзіліся на беларускай мове;

4. каб усе шыльды, аб'явы, наглядная агітацыя былі на нацыянальнай мове.

Магчыма, штосьці я ўпусціў, але і гэтага будзе дастаткова, каб па краіне з'явіліся беларускамоўныя класы, школы, дзеці і бацькі, якія разумеюць, навошта патрэбны і беларускамоўная адукацыя, і родная мова наогул.

М.З.ЦІТОЎ.

г.Орша.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Хай і сэр, і пэр едуць к нам цяпер

Напярэдадні чэмпіянату свету па хакеі для мінскіх міліцыянтаў арганізоўваюць курсы па вывучэнні англійскай мовы.

Хакею ў нас — не тайна гэта —
І так увагі аж зашмат.
А тут каманды ўсёй планеты
Прыедуць на чэмпіянат.
Дык абавязак для краіны —
Сустрэць-прывеціць іх як след.
Аж здрыгануцца тут павінны
Ад захаплення белы свет.
Усе прыняць належыць меры
З нагоды важнае такой.
І нават міліцыянеры
Зрабіць рашылі ўнёсак свой.
І ці загад, ці пастанову
Начальства выдала якраз:
— Англійскую вучыце мову,
Каб госці разумелі вас!
Ды непасільнаю нагрузкай
Загад той мог бы стаць няўзнак,
Бо нават роднай, беларускай
Не могуць вывучыць ніяк.
Дык хто ж з іх па-англійску скажа?
Патрэбны курсы!
Сказ-другі
Няхай выкладчыкі са стажам
Ім утрамбуюць у мазгі.
І вечарамі, пасля службы
Яны сядалі за сталы.
Хадзілі ўсе: і хто нядуж быў,
І чын вялікі, і малы.
Ці добры плён дае вучоба?
Ці быў з карысцю кожны ўрок?
Магчыма, хтось зусім як чобат —
Яму не лезе мова ў клёк?
Пачуць адказы захацелі
Начальнікі, і быў загад:
На мову ў кожным райаддзеле
Праверыць асабовы склад.
Каб хоць крыху дайсці да толку
Даведацца, хто зух, хто пень,
Патрэбна па-англійску толькі
Размовы весці цэлы дзень.
Хаця б, прынамсі, між сабою.
Загад яшчэ і кару ўвёў:
За слова рускае любое
Выплочвай штраф — пяцьсот рублёў.
У кабінеты, туалеты
І ўвогуле ва ўсе куткі
Паставілі ў дзянёчак гэты
Для праслухоўвання "жучкі".
...У міліцэйскім райаддзеле
Ад самага пачатку дня
Службоўцы пёрамі скрыпелі,
І, бы ў магіле, — цішыня.
А зрэшты, у адным пакоі,
Там, дзе сядзелі "следакі",
Не вытрымалі ўсё-ткі двое
І "развязалі языкі".
Той сціплы дыялог, дарэчы,
Я слова ў слова правяду.
Адзін спытаўся пры сустрэчы
У сябрука:
*— Хаў ду ю ду?**
Падумаў над пытаннем крышку
Калега-міліцыянер,
Дадаткам зазірнуў у кніжку...
— О'кэй, — сказаў нарэшце, — сэр!
Іх штрафаваць ніхто не стане,
Бо мову знаюць — цераз край!
Тым болей што на развітанне
Абодва мовілі:
— Гуд бай!
У кабінетах, дзе з "Аховы"
Жанкі сядзелі, як грыбы,
Спярша не чулася ні слова —
Вады набралі ў рот нібы.
Але ж хіба маўчаць магчыма
Ім у адзінае гурме?
Засакаталі ўсё ж жанчыны
Пра ўсё, што мелася наўме.
Пад вечар атрымалі "ўзбучку",
"Заткнуў" начальнік кожны рот:
Займелі штрафаў — на палучку.
І не за месяц, а за год.
Яшчэ і ў самай большай зале
Ад ранку гоман-гул не гас:
Амапаўцы ў адным кагале
Тут тлумна бавілі свой час.
Яны заўжды напагатове,
На зборы трэ хвілінаў пяць...
Лацвей не на англійскай мове —
"Дубінак мовай" размаўляць.
Аднак у дзень адметны гэты
(Ну што паробіш — як назло!)
Не ладкаваліся пікеты,
Ніякіх шэсцяў не было,
Чамусьці плошчы апусцелі...
Таму лайдачылі яны,
І, мовіць так, дрыжэлі сцены
Ад рогату і гаманы.
Але не адчувалі страху
АМАПа слаўнага байцы:
Ніхто не выпіша ім штрафу
За мову дня напрыканцы.
У той вялікай самай зале,
Дзе мала крэслаў і сталоў,
Яны па-руску не сказалі,
Не вымавілі й пары слоў.
Чаму ж амапаўцам паблажка,
Хоць "распускалі языкі"?
У слоўніках тых слоў нямашка —
Адны з іх вуснаў мацюкі...

* * *

І самы час падвесці рыску...
Прыемна, што яны цяпер
Хоць слова скажуць па-англійску,
Каб зразумеў іх сэр ці пэр.
Таму няблага, што за парты
Міліцыянтаў сядзе раць.
Але спярша (і то не жарты)
І са сваім народам варта
Ім навучыцца размаўляць...

Народная Воля
http://www.nv-online.info
20 ЛІСТАПАДА 2012 г.

КОРОТКО

Всемирный банк предостерегает

Всемирный банк предупреждает о том, что к концу текущего столетия температура во всем мире может вырасти на 4 градуса Цельсия, если не будет принято новых мер, чтобы остановить изменение климата. В своем отчете организация сообщает, что мир может столкнуться с повышением уровня моря, нехваткой продовольствия и экстремальными изменениями погоды, из-за чего пострадают преимущественно бедные страны.

Обама пообещал Мьянме 170 миллионов долларов

Об этом заявил сам президент США Барак Обама. Как сообщило Агентство Франс-Пресс, одновременно в Мьянме начнет свою деятельность американское Агентство по международному развитию (USAID).

Предполагается, что сумма будет выплачиваться в течение двух лет, направляться на проекты, связанные с развитием гражданского общества, построением демократических институтов и улучшением качества образования, и положит начало длительной американской миссии в Мьянме.

Власти Мьянмы расценивают это событие как международное признание своих действий по либерализации политической жизни в стране.

Азиатские страны приняли декларацию прав человека

Лидеры стран Ассоциации государств Юго-Восточной Азии (АСЕАН) на саммите в столице Камбоджи Пномпене подписали декларацию прав человека, сообщает Ассошиэйтед Пресс.

Текст декларации, отмечает Рейтер, начинается со слов "Все люди рождены свободными и равными в своем достоинстве и правах". В документе утверждается, что все граждане имеют право на равную защиту со стороны закона и что уязвимые группы (женщины, меньшинства, инвалиды и мигранты) имеют "неотчуждаемые" права и свободы.

Текст декларации обсуждался странами АСЕАН в течение пяти лет.

Критики документа, в том числе Вашингтон и международные правозащитные организации, просили отложить его принятие.

По мнению правозащитников, в принятом документе есть много лазеек, которые не позволят в полной мере соблюдать права человека.

В АСЕАН, основанную в 1967 году, входят Бруней, Камбоджа, Индонезия, Лаос, Малайзия, Мьянма, Филиппины, Сингапур, Таиланд и Вьетнам. В сумме в этих странах проживают около 600 миллионов человек.

В Берлине открыли памятник жертвам гитлеровского режима

Политические и общественные деятели Германии собрались в воскресенье, 18 ноября, в здании рейхстага, чтобы почтить память павших на полях сражений в ходе двух мировых войн и в результате нацистских репрессий. Участники траурной церемонии вспомнили и о солдатах бундесвера, сложивших голову во время миротворческих миссий за рубежом, и о жертвах последних вооруженных конфликтов на Ближнем Востоке. В Берлине открыли памятник жертвам гитлеровского режима.

ФОТООКНО

© picture-alliance/dpa

Похолодание

Последние события свидетельствуют о том, что отношения между Россией и Германией переживают серьезный спад, подобного которому давно не было. Если не считать бурно развивающихся экономических связей, отношения между Москвой и Берлином становятся, по оценкам наблюдателей, все более натянутыми. Немецкие парламентарии все резче высказываются об антидемократических, с их точки зрения, тенденциях во внутренней политике России.

В бундестаге прошли дебаты о резолюции по России. В первоначальном ее варианте политики жестко критиковали недостатки демократии в России после возвращения Владимира Путина в Кремль. Правда, МИД Германии попытался смягчить тон документа, но депутаты настояли на резких формулировках.

С таким парламентским "напутствием" канцлер ФРГ Ангела Меркель отправилась на переговоры с президентом России Владимиром Путиным.

Встреча глав Германии и России показала, что в политическом отношении Меркель дистанцируется от Путина и демонстрирует, что ФРГ не намерена более выступать в роли адвоката России в Европе. Об этом, в частности, свидетельствует то, что именно правительство Германии возражает против скорейшего предоставления россиянам безвизового режима. Вместо этого речь идет об "облегчениях". Это, несомненно, стало немалым разочарованием для Путина, который провозгласил достижение безвизового режима с Шенгенской зоной важной темой своей внешней политики.

ПЫТАННЕ—АДКАЗ

За што яны трапілі ў турму?

Выступаючы перад студэнтамі БДЭУ, Аляксандр Лукашэнка закрануў выбарчую сістэму ЗША. Ён сказаў, што ў ходзе выбарчай кампаніі ў ЗША трапілі ў турму 23 кандыдаты ў прэзідэнты, якія хацелі прыняць удзел у дэбатах кандыдатаў у прэзідэнты. Але аб гэтым у нашых СМІ ні слова. Хацелася б ведаць, хто гэтыя няшчасныя і за што яны трапілі ў турму?

Аляксандр і Вольга Варакса, пенсіянеры.

Як паведамлялі СМІ, кандыдат у прэзідэнты ЗША ад Партыі зялёных Джыл Стайн, вядомая абаронца навакольнага асяроддзя, была арыштавана ў штаце Тэхас, калі яна і дзве яе сяброўкі спрабавалі прынесці ежу і ваду актывістам, якія пратэставалі супраць будаўніцтва новага трубаправода. Яна была арыштавана за пранікненне на прыватную тэрыторыю і за парушэнне грамадскага парадку. Разам з ёй была затрымана і кандыдат у віцэ-прэзідэнты Чэры Ханкала.

Праз некалькі гадзін яны былі адпушчаны.

Некаторыя СМІ паведамлялі, што яны выступалі за роўныя магчымасці для ўсіх кандыдатаў, супраць таго, што ў дэбатах удзельнічалі толькі Ромні і Абама, а не ўсе.

Яўген ТАЎГЕНЬ.

ДАТЫ

Послание из-за океана

18 ноября Латвия отметила День независимости.

Государственный секретарь США Хиллари Клинтон поздравила народ Латвии по случаю этого праздника. В своем послании она отметила, что успехи народа Латвии были достигнуты "в сложных обстоятельствах". *"Вы показали, чего можно достигнуть усердным трудом, испытывая гордость за страну и с непоколебимой верой в демократию"*, — говорится в послании госсекретаря.

Клинтон напомнила, что США поддерживали суверенитет Латвии с момента провозглашения ею независимости в 1918 году. Сегодня две страны являются партнерами. *"Будь то сотрудничество в Афганистане или открытие новых возможностей в бизнесе, связи между странами только укрепляются"*, — отметила она.

"Акт о независимости" Латвийской Республики был провозглашен 18 ноября 1918 года. В соответствии с секретным протоколом к пакту Молотова—Риббентропа, подписанным Советским Союзом и фашистской Германией в 1939 году, Латвия, как и другие прибалтийские государства, попала в сферу интересов СССР. В 1940 году Латвия была включена в состав Советского Союза.

Декларация "О восстановлении независимости Латвийской Республики" была принята латвийским парламентом в 1991 году.

Символом независимости Латвии стала статуя Свободы в столице государства — Риге. Он был воздвигнут с 1931-го по 1935 год на пожертвования народа. Прежде на этом месте стоял конный монумент Петра I. Скульптурные группы в основании монумента иллюстрируют важные события в истории Латвии, а венчает памятник образ Свободы — женская фигура, символизирующая идею суверенности Латвии.

Памятник создал местный скульптор Карлис Зале, который попытался передать все самые важные события, которые довелось пережить латвийскому народу на пути к обретению независимости.

Сергей ИВАНОВ.

КАК ЭТО БЫЛО...

Беспамятство

Это болезнь слабого человека, слабого общества и слабого государства

18 ноября исполнилось 50 лет со дня опубликования повести "Один день Ивана Денисовича" — самого известного и, по мнению многих, лучшего литературного произведения Александра Солженицына.

Судьба повести отразила недавнюю историю. В годы хрущевской оттепели она была издана и поднята на щит в СССР, при Брежневе запрещена и изъята из библиотек, а в 1990-х годах включена в обязательную школьную программу по литературе.

В канун юбилея выхода повести Владимир Путин принял вдову писателя Наталью Солженицыну, которая поделилась своей озабоченностью по поводу сокращения количества часов, отведенных в школьной программе на изучение литературы.

После допросов на Лубянке

В телесюжет попали фразы Солженицыной о том, что "без знания истории и литературы человек ходит, как хромой" и "беспамятство — это болезнь слабого человека, и слабого общества, и слабого государства".

Александр Солженицын, по образованию учитель математики, на войне капитан-артиллерист, в феврале 1945 года был арестован в Восточной Пруссии органами СМЕРШ. Цензура перехватила его письмо другу, воевавшему на другом фронте, содержавшее какое-то критическое замечание о Верховном главнокомандующем.

Будущий писатель, по его словам, мечтавший о литературе со школьных лет, после допросов на Лубянке получил восемь лет заключения, которые отбывал сначала в московской научно-конструкторской "шарашке", затем в лагере в Экибастузской области Казахстана. Срок у него закончился в месяц смерти Сталина.

Живя на поселении в Казахстане, Солженицын испытал тяжелейшую психологическую травму: у него диагностировали рак. Точно не известно, имела ли место врачебная ошибка или произошел редчайший случай исцеления от смертельного недуга.

Есть поверье, что тот, кого хоронили заживо, потом живет долго. Солженицын умер в 89 лет, причем не от онкологии, а от сердечной недостаточности.

Замысел "Одного дня Ивана Денисовича" родился в лагере зимой 1950—1951 годов и был воплощен в Рязани, где автор в июне 1957 года после возвращения из ссылки поселился и устроился работать школьным учителем. Солженицын начал писать 18 мая и закончил 30 июня 1959 года.

"Я в какой-то долгий лагерный зимний день таскал носилки с напарником и подумал: как описать всю нашу лагерную жизнь? По сути, достаточно описать один всего день в подробностях, в мельчайших подробностях, притом день самого простого работяги. И даже не надо нагнетать каких-то ужасов, не надо, чтоб это был какой-то особенный день, а — рядовой, вот тот самый день, из которого складываются годы. Задумал я так, и этот замысел остался у меня в уме, девять лет я к нему не прикасался и только через девять лет сел и написал", — впоследствии вспоминал писатель.

Главным героем Солженицын сделал русского крестьянина, солдата и зэка Ивана Денисовича Шухова.

День от подъема до отбоя сложился для него удачно, и "засыпал Шухов вполне удоволенный". Трагизм заключался в последней скупой фразе: "Таких дней в его сроке от звонка до звонка было три тысячи шестьсот пятьдесят три. Из-за високосных годов — три дня лишних набавлялось..."

Вопрос о публикации обсуждался на Президиуме ЦК

Встречей с читателями повесть была обязана двум людям: главному редактору "Нового мира" Александру Твардовскому и Никите Хрущеву.

10 ноября 1961 года Солженицын через Раису Орлову, жену своего однокамерника на "шарашке" Льва Копелева, передал рукопись "Одного дня" редактору отдела прозы "Нового мира" Анне Берзер. Он не указал своего имени, по совету Копелева Берзер написала на первой странице: "А.Рязанский".

8 декабря Берзер показала рукопись вышедшему из отпуска Твардовскому со словами: "Лагерь глазами мужика, очень народная вещь".

Твардовский прочитал повесть в ночь с 8 на 9 декабря. По его словам, лежал в постели, но был до того потрясен, что встал, надел костюм и продолжил чтение сидя. "Сильнейшее впечатление последних дней — рукопись А.Рязанского (Солженицына)", — записал он в дневнике.

Твардовский показал рукопись Чуковскому, Маршаку, Федину, Паустовскому, Эренбургу. Корней Чуковский, озаглавивший свой отзыв "Литературное чудо", охарактеризовал произведение "колоритным и метким". "Эту повесть о-бя-зан прочитать и выучить наизусть — каждый гражданин изо всех двухсот миллионов граждан Советского Союза", — сказала Анна Ахматова.

Твардовский понимал цензурную непроходимость "Ивана Денисовича" и накануне XXII съезда КПСС, на котором Хрущев готовился провести решение о выносе тела Сталина из Мавзолея, почувствовал, что момент наступил.

6 августа он передал помощнику Хрущева Владимиру Лебедеву рукопись и сопроводительное письмо, в котором были слова: "Имя автора до сих пор никому не было известно, но завтра может стать одним из замечательных имен нашей литературы. Если Вы найдете возможность уделить внимание этой рукописи, я буду счастлив, как если бы речь шла о моем собственном произведении".

По некоторым данным, Твардовский вручил копию также зятю Хрущева Алексею Аджубею.

15 сентября Лебедев сообщил Твардовскому, что Хрущев повесть прочитал, одобрил и распорядился представить в ЦК 23 экземпляра рукописи для всех членов руководства.

Вопрос о публикации обсуждался ни много ни мало на Президиуме ЦК. 12 октября, за пять дней до открытия XXII съезда, решение было принято.

18 ноября номер "Нового мира" с повестью был отпечатан и начал распространяться по стране. Тираж составлял 96.900 экземпляров, но, по указанию Хрущева, был увеличен на 25 тысяч. Через несколько месяцев повесть была переиздана "Роман-газетой" (700 тысяч экземпляров) и отдельной книгой.

В интервью Би-Би-Си к 20-летию выхода "Одного дня Ивана Денисовича" Солженицын вспоминал: "Совершенно ясно: если бы не было Твардовского как главного редактора журнала — нет, повесть эта не была бы напечатана. Но я добавлю. И если бы не было Хрущева в тот момент — тоже не была бы напечатана".

Позже автора назовут «врагом нашей замечательной действительности»

5 февраля 1966 года партийный босс Узбекистана Шараф Рашидов направил в политбюро записку, в которой отдельно упомянул Солженицына, назвав его "клеветником" и "врагом нашей замечательной действительности". 10 ноября 1966 года состоялось заседание политбюро по вопросам идеологии.

"Ведь на самом деле, товарищи, никто до сих пор не выступил с партийных позиций по поводу книги Ивана Денисовича", — возмущался Брежнев, перепутав героя и автора. "Когда стоял у руководства Хрущев, нанесен нам огромнейший вред в идеологической работе. Мы развращали интеллигенцию. А об Иване Денисовиче сколько мы спорили, сколько говорили! Но он поддерживал всю эту лагерную литературу!" — заявил Михаил Суслов.

По мнению ряда исследователей, Солженицын в одиночку одержал историческую победу над всемогущим советским государством. В партийном руководстве было немало сторонников официального пересмотра решений XX съезда и реабилитации Сталина, но публикация "Архипелага" в Париже в декабре 1973 года стала такой бомбой, что вопрос предпочли оставить в подвешенном состоянии.

В СССР кампания против Солженицына приобрела беспрецедентный характер. Со времен Троцкого пропагандистская машина не боролась с таким размахом против одного человека. Газеты изо дня в день публиковали письма "советских писателей" и "простых трудящихся" с лейтмотивом: "Я не читал этой книги, но глубоко ею возмущен!"

Оперируя вырванными из контекста цитатами, Солженицына обвиняли в симпатиях к нацизму и приклеили ему ярлык "литературный власовец". На многих граждан это произвело действие, обратное желаемому: значит, не та стала советская власть, если человек, находясь в Москве, открыто заявляет, что она ему не нравится, и до сих пор жив!

Родился анекдот: в энциклопедии будущего в статье "Брежнев" будет написано: "политический деятель эпохи Солженицына и Сахарова".

Подготовил к печати Андрей СЕРГЕЕВ.

Каля 2,5 мільёна сірыйцаў пакінулі свае дамы ў выніку крывавага ўнутранага канфлікту

Так ацэньваюць сітуацыю прадстаўнікі сірыйскага Чырвонага Паўмесяца. Паводле меркавання Вярхоўнага камісара па справах уцекачоў ААН, сапраўдная колькасць можа быць яшчэ большай. Многія людзі ўцякаюць і хаваюцца, таму цяжка палічыць іх дакладна.

Сірыйцы шукаюць прытулку за межамі краіны. Згодна са справаздачай ААН, у Турцыі і суседніх краінах зараз знаходзіцца больш за 408 тысяч уцекачоў з Сірыі. Эксперты прагназуюць, што на пачатку наступнага года гэтая лічба можа ўзрасці да 700 тысяч і болей чалавек.

Іран стварыў сучасны беспілотнік

Беспілотнік бясшумны і можа ўзлятаць вертыкальна, паведамляюць іранскія СМІ. Кіраўнік каманды распрацоўшчыкаў Абас Джам заявіў, што ў свеце няма аналагаў іранскаму апарату.

Тэставыя выпрабаванні першага ўзору новага беспілотніка адбыліся ў Іране ў прысутнасці вышэйшага камандавання краіны. Публічная дэманстрацыя апарата запланавана на ўрачыстасці з нагоды 34-й гадавіны Ісламскай рэвалюцыі (яны пройдуць на працягу дзесяці дзён з 31 студзеня па 9 лютага 2013 года).

Іран заявіў, што валодае здымкамі сакрэтных аб'ектаў Ізраіля, якія былі атрыманы з дапамогай беспілотніка, запушчанага з тэрыторыі Лівана.

Беспілотнік быў запушчаны 6 кастрычніка падраздзяленнем групоўкі "Хэзбала", што спансіруецца Іранам. Ён правёў над тэрыторыяй Ізраіля паўгадзіны, пасля чаго быў збіты.

Самый бедный президент в мире

Практически в любой стране мира люди часто жалуются на то, что политики не знают и не понимают, как живет простой народ. Но не в Уругвае. Знакомьтесь: президент Хосе Мухика, аскет и вегетарианец. Он живет на обветшалой ферме и отдает почти всю зарплату на благотворительность. О нем рассказывает на сайте Би-Би-Си Владимир Эрнандес.

Перед его домом на веревках сушится белье. За водой надо ходить к колодцу посреди заросшего травой двора. Дом охраняют всего двое полицейских и трехногая собака по кличке Мануэла.

Именно так живет Хосе Мухика — президент Уругвая, чей стиль жизни мало похож на то, как обычно живут сильные мира сего.

Президент Мухика отказывается перебираться в официальную резиденцию и предпочитает жить на своей родовой ферме неподалеку от столицы страны Монтевидео. К дому ведет лишь одна узкая грунтовая дорога. Президент и его жена выращивают цветы на продажу. Наемных работников у них нет.

За столь аскетический образ жизни, а также за то, что президент Мухика отдает на благотворительность около 90% своей зарплаты (а он получает 12 тыс. долларов в месяц), его называют самым бедным президентом в мире.

"Я так живу всю жизнь, — говорит Мухика, сидя в своем саду на старом стуле. На стуле подушка, которую облюбовала собака Мануэла. — Я очень хорошо живу с тем, что у меня есть".

Президент отдает свои деньги благотворительным организациям, помогающим бедным и мелкому бизнесу. В результате его зарплата примерно равна средней по Уругваю — 775 долларов в месяц.

Все государственные служащие в Уругвае обязаны декларировать свои доходы и личное имущество. В 2010 году имущество президента состояло из машины "Фольксваген-жук" 1987 года стоимостью 1800 долларов.

В этом году Мухика также внес в декларацию половину имущества своей жены — это земля, несколько тракторов и дом. В результате его состояние выросло до 215 тыс. долларов.

Хосе Мухика был избран президентом Уругвая в 2009 году. В 1960-е и 1970-е годы он воевал в составе отрядов левого движения "Тупамарос", которое было вдохновлено идеями кубинской революции. Шесть раз он был ранен и 14 лет провел в тюрьме. Большую часть срока Мухику держали в камере-одиночке. На свободу он вышел в 1985 году, когда в Уругвае вновь воцарилась демократия. По словам президента, годы, проведенные в заключении, сформировали его взгляды на жизнь.

"Меня называют самым бедным президентом, но я себя бедным не чувствую, утверждает Мухику. — Бедные — это те, кто работает только для того, чтобы жить в роскоши. Им все время хочется все больше и больше... Если у вас мало вещей, то нет смысла всю жизнь вкалывать, как раб, ради того, чтобы приобретать эти вещи. В результате образуется больше времени для самого себя... Может, я и похож на старого чудака... Но это мой выбор".

Президент Уругвая повторил эту же мысль на июньском саммите Большой двадцатки в Рио-де-Жанейро: "Весь день мы говорили об устойчивом развитии. О том, как бороться с бедностью. Но о чем мы думаем? Неужели мы хотим достичь уровня развития и потребления богатых стран? Я вас спрашиваю: что станет с нашей планетой, если у индийцев на каждую семью будет столько же машин, что и в Германии? Сколько кислорода останется тогда на планете?" "Есть ли на нашей планете достаточно ресурсов для того, чтобы семь или восемь миллиардов человек достигли того же уровня расточительства, как в богатых странах? Ведь именно такое гиперпотребление и наносит вред нашей планете", — заявил уругвайский лидер на саммите.

Хосе Мухика обвиняет большинство современных политических лидеров в том, что они "одержимы идеей роста экономики за счет потребления, как будто без этого наступит конец света".

Но как бы ни отличался президент-вегетарианец Уругвая от других лидеров, он остается политиком. "Мухика нравится многим из-за своего стиля жизни. Но это не означает, что его не критикуют за политику правительства", — говорит уругвайский социолог Игнасио Суаснабар.

Президент подвергается критике и за ряд своих решений. Конгресс Уругвая принял закон, легализовавший аборты на сроке до 12 недель беременности. В отличие от своего предшественника президент Мухика не наложил вето. Он также поддерживает идею легализации употребления марихуаны и хочет ввести государственную монополию на торговлю "травкой".

"Употребление марихуаны — не самая страшная вещь, — считает уругвайский президент. — Настоящая проблема — это наркоторговля".

Однако волноваться по поводу падающей популярности среди избирателей Мухике не стоит. Законы Уругвая не предусматривают возможности переизбрания президента на второй срок. Кроме того, ему уже 77 лет, и скорее всего в 2014 году он просто уйдет на покой. Когда это произойдет, он начнет получать пенсию. И в отличие от некоторых других бывших президентов ему вряд ли придется привыкать к резко упавшим доходам.

ТРАГЕДЫЯ

Пад горадам Лодзь загінулі беларусы

Двухгадовае дзіця ў цяжкім стане знаходзіцца ў бальніцы

Як вядома, паблізу горада Лодзь у нядзелю ў 10 раніцы каля дарожнай развязкі "Эмілія" разбіўся аўтамабіль Subaru Forester з беларускімі рэгістрацыйнымі нумарамі.

"Машына з'ехала на правы бок і ўдарылася ў бетонную агароджу, якая аддзяляе аўтастраду ад з'езду, адбылося ўзгаранне", — распавяла інспектар Ваяводскай камендатуры паліцыі ў Лодзі Ёанна Концка.

Па яе словах, хутчэй за ўсё кіроўца заснуў за рулём, бо няма ніякіх слядоў тармажэння. Службы, якія хутка з'явіліся на месцы аварыі, выявілі, што тры асобы загінулі — 34-гадовая жанчына і двое мужчын, якім было 31 і 34 гады. З дакументаў, якія былі знойдзены на месцы аварыі, стала вядома, што ўсе яны з'яўляюцца грамадзянамі Беларусі. Удалося выратаваць толькі двухгадовае дзіця, якое зараз знаходзіцца ў спецыялізаваным шпіталі ў Лодзі.

Як патлумачыў прэс-сакратар Беларускага пасольства ў Варшаве Аляксей Зелянко, *"аўтамабіль зарэгістраваны ў Мінску. Але ў грамадзян, якія ехалі ў машыне, ва ўсіх быў від на жыхарства ў Германіі, таму мы мяркуем, што яны стала жылі і працавалі ў Германіі. У іх прапіскі ўжо не было беларускай".*

Калегі праз інтэрнэт паведамілі пра загінуўшых беларусаў. Віктар і Юлія — праграмісты. Яны працавалі ў нямецкім прадстаўніцтве беларускай ІТ-кампаніі "EPAM-systems" у Франкфурце-на-Майне. Сям'я перабралася ў Германію толькі летам. Менавіта яны ехалі з двухгадовым сынам Сямёнам.

Хто трэці загінуўшы ў гэтай аварыі, пакуль невядома.

КАЛІ ВЯРСТАЎСЯ НУМАР

Двухгадовы Сямён знаходзіцца ў цяжкім стане.

"Дзіця ў цяжкім стане. У яго цяжкая траўма галавы, траўма грудной клеткі. У яго прагрэсіруючая артэрыяльная гіпатэнзія, нягледзячы на тое, што мы аказваем лячэнне, якое патрэбна ў такіх выпадках", — паведамілі ў панядзелак у Цэнтры здароўя Лодзі.

СПРАВА БЯЛЯЦКАГА

Валер КАЛІНОЎСКІ

(Пачатак у №№145—146, 149—166, 169—170, 175—176)

Турэмная сістэма Беларусі

Алесь Бяляцкі і да свайго зняволення ўяўляў, што такое беларуская турма. "Вясна" праводзіла даследаванне пенітэнцыярнай сістэмы, атрымлівала лісты вязняў. У 2007—2008 гадах "Вясна" разам з Міжнароднай федэрацыяй правоў чалавека правяла і надрукавала асобным выданнем маніторынг "Умовы ўтрымання пад вартай у Рэспубліцы Беларусь".

Для падрыхтоўкі даклада было зроблена шмат інтэрв'ю з былымі зняволенымі, іх сваякамі, адвакатамі і прадстаўнікамі няўрадавых арганізацый. Нягледзячы на запыты ў міністэрствы, місія МФПЧ не атрымала магчымасці сустрэцца з прадстаўнікамі ўлад і наведаць месцы зняволення.

Праваабаронцы тады зрабілі сумныя высновы — падсудных і асуджаных сістэматычна пазбаўляюць прававой абароны, яны церпяць ад перанаселенасці камер, адсутнасці ложкаў, душа, прагулак, ад нізкай якасці ежы і вады. У турмах высокая вільготнасць, нізкія тэмпэратуры ў камерах зімой і высокія ўлетку, вязні рызыкуюць захварэць на сухоты, якія сталіся сапраўдным бічом беларускіх турмаў.

Прадстаўнікі місіі атрымалі сведчанні пра катаванні, выпадкі жорсткага і нялюдскага абыходжання з вязнямі, збіцця і зняваг падчас следства і зняволення.

Місія заявіла, што ўмовы перавозкі падсудных і асуджаных, так званыя этапы, — вельмі цяжкія. Гэта сапраўднае катаванне, калі вязні могуць быць пазбаўлены ежы і вады на працягу некалькіх дзён запар.

Справаздача зафіксавала стан на 2008 год. Гэта быў пачатак нядоўгай лібералізацыі. У 2010—2011 гадах сітуацыя не змянілася, а ў дачыненні да палітычных зняволеных яшчэ пагоршылася. Супраць Андрэя Саннікава, як распавядала ягоная жонка Ірына Халіп, выкарыстоўвалі рознага роду правакацыі ў камерах, двойчы яго вазілі па доўгіх этапах з турмы ў турму ў розныя канцы Беларусі. Пра катаванні вязняў Плошчы-2010 у СІЗА КДБ заявіў экс-кандыдат у прэзідэнты краіны Алесь Міхалевіч, пра гэта ж казалі іншыя былыя зняволеныя.

Студэнт-эканаміст Фёдар Мірзаянаў, пасля таго як Лукашэнка пад ціскам Захаду вызваліў яго з турмы, ужо з'ехаўшы вучыцца ў Польшчу, апублікаваў свой турэмны дзённік: "Я знаходзіўся ў "камеры катаванняў" №69 СІЗА №1 горада Мінска. У камеры былі 22 чалавекі, у той час як яна разлічаная на 13 месцаў. Плошча камеры складала не больш за 12 квадратных метраў. У памяшканне не пранікала дзённае святло. На вокнах стаялі "раснічкі". У камеры існавала блатная іерархія. Так званы "смотрящий" размяркоўваў спальныя месцы ў камеры, загадваў кожнаму сукамерніку, чым той будзе займацца. Не паслухацца было немагчыма, таму што яго падтрымлівалі набліжаныя "блатныя". На мяне чыніўся маральна-псіхалагічны ціск з першай хвіліны знаходжання ў камеры. "Смотрящий" адкрыта выказваўся, што ён ненавідзіць палітычных зняволеных. На мой адрас дзясяткі разоў гучалі пагрозы фізічнай расправы. "Смотрящий" казаў, што за мае погляды мяне трэба забіць. У гэтым яго падтрымлівалі набліжаныя. "Смотрящий" за камерай раней адбываў пакаранне ў месцах пазбаўлення волі. Яго знаходжанне ў камеры з падследнымі, якія раней не адбывалі пакарання ў месцах пазбаўлення волі, было грубым парушэннем закона. Да таго ж ён знаходзіўся ў следчым ізалятары на працягу двух з паловай гадоў. Гэта вельмі незвычайна і можа паказваць на тое, што ён быў агентам КДБ і займаўся выбіваннем паказанняў з асуджаных. Ён шмат разоў казаў мне, што не існуе ў прыродзе людзей, якія не дадуць прызнаўчых паказанняў пасля катаванняў. Гаварылася гэта як жарт. Мне давалі ляжаць на нарах не больш за 8 гадзін на дзень. Заснуць было вельмі цяжка, таму я спаў па 3—4 гадзіны на дзень...

Абразы і пагрозы можна было чуць ледзьве не штохвіліны. Падчас сустрэчы з адвакатам 17 сакавіка я звярнуўся да яго з просьбай аб дапамозе. Хутчэй за ўсё наша размова з адвакатам праслухоўвалася, таму што ўжо на наступны дзень "смотрящий" заявіў, што ён ведае, пра што я гаварыў з адвакатам, і папярэдзіў, што мне гэта не дапаможа, бо ў яго ёсць сувязі ў адміністрацыі следчага ізалятара. 22 сакавіка маім сукамернікам стала вядома пра артыкул, апублікаваны на сайце "Беларускі партызан", пра "камеры катаванняў". Мне сталі пагражаць згвалтаваннем і забойствам. Праз некалькі гадзін мяне вывелі з камеры і прывялі да супрацоўніка аператыўна-рэжымнага аддзела следчага ізалятара, капітана. Ён не прадставіўся. Мне было сказана, што ў інтэрнэце з'явіўся артыкул пра "камеру катаванняў" і мяне лічаць крыніцай. Мяне папярэдзілі, што мне будзе кепска, калі я не напішу заяву на імя начальніка следчага ізалятара, у якой будзе пазначана, што я не маю прэтэнзій да сваіх сукамернікаў і супрацоўнікаў следчага ізалятара. Я пагадзіўся, бо ў мяне не было выйсця. Змест лістоў, якія я адпраўляў з камеры, перадаваўся "смотрящему" камеры. Ён ведаў, што і каму я пішу. 24 сакавіка, пасля таго як я напісаў у лісце, што ўчыню самагубства, калі мяне не перавядуць у іншую камеру, мяне выклікаў на размову начальнік аператыўна-рэжымнага аддзела, маёр. Ён сказаў, што мяне перавядуць у іншую камеру, і папрасіў, каб у СМІ не з'ўлялася інфармацыі пра ўмовы ўтрымання ў следчым ізалятары. Мяне перавялі ў камеру з нармальнымі ўмовамі ўтрымання".

У верасні 2008 года, прадстаўляючы справаздачу пра ўмовы ўтрымання ў беларускіх турмах, Алесь Бяляцкі казаў пра катаванні:

"З'ява рэальна існуе. Прычым на розных этапах зняволення. Умовы ўтрымання не адпавядаюць ніякім міжнародным канвенцыям, нават мінімальным стандартам утрымання зняволеных. Гэтая сістэма будуецца яшчэ на той сталінскай структуры пакаранняў, якая была запушчана ў 1920—1930-я гады".

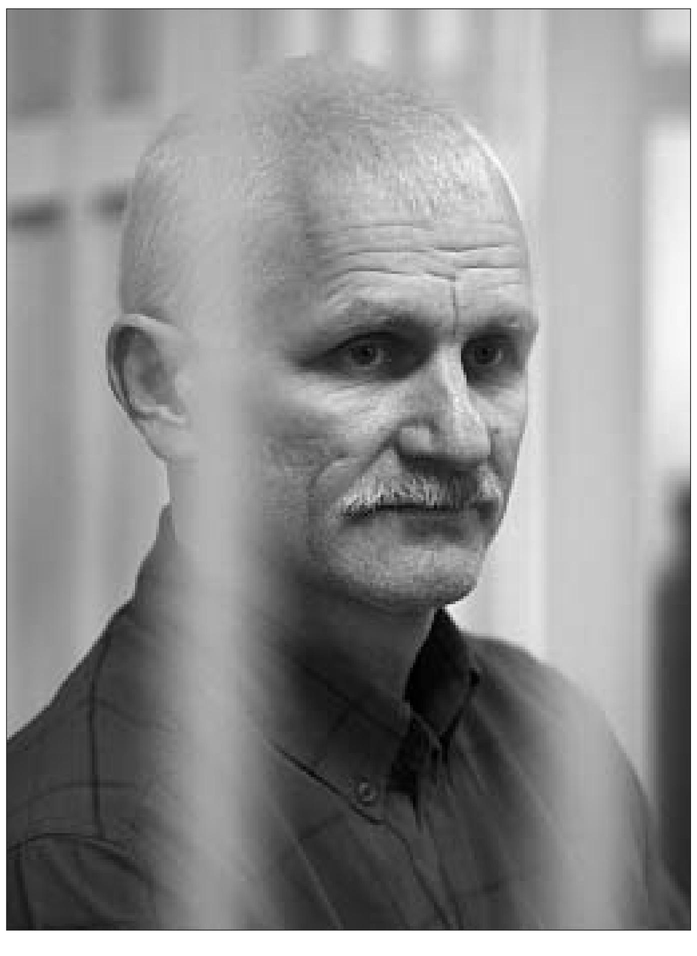

Ці зазнаў Алесь на ўласнай шкуры падобныя катаванні, на сёння — вялікая турэмная таямніца. У дасланым мне ў чэрвені 2012 года лісце ён аднёс да найбольш складаных момантаў зняволення першыя трое сутак пасля затрымання і этап з Жодзінскай турмы ў Мінск: "Прычым першы эпізод быў складаны псіхалагічна, а другі — фізічна і псіхалагічна". А яшчэ цяжка было перажыць у турме смерць бацькі: "У мяне застаецца непраходзячае пачуццё віны, што апошнія месяцы ягонага жыцця, калі стала вядома, што ён хворы, мяне не было побач".

У 2005 годзе Бяляцкі разам з былым палітвязнем Аляксандрам Васільевым наведаў турму ў Беластоку, дзе абодвум удалося ўпэўніцца, як мяняецца ў кірунку гуманізацыі пенітэнцыярная сістэма Польшчы, як абаронены правы вязняў ад гвалту, наколькі ў горшы бок ад польскіх адрозніваюцца бытавыя, санітарныя ўмовы ў беларускіх ізалятарах і калоніях. Васільеву, які сядзеў у Аршанскай турме, было з чым параўнаць.

Свае ўражанні ад той паездкі Алесь выклаў у кнізе "Прабежкі па беразе Жэнеўскага возера": „Ад астрогу няма перасцярогу", — так казалі нашы продкі. Туды, тым болей сёння ў сучаснай Беларусі, можа трапіць кожны з нас. Польская сістэма зняволення перабудоўваецца згодна з міжнароднымі стандартамі ўтрымання вязняў. Працэс, які пачаўся ў 1989 годзе разам са зменай камуністычнай улады, паспяхова ідзе наперад. У беларускай пенітэнцыярнай сістэме засталіся ўсе рысы, закладзеныя яшчэ ў сталінскія часы, калі жыццё чалавека не каштавала нават і шэлега".

Былы палітвязень паэт Славамір Адамовіч знаёмы з парадкамі ў беларускіх турмах на ўласным досведзе: "Сістэма адносін у турме паміж арыштаванымі альбо змешчанымі пад варту і яшчэ не асуджанымі і турэмнай адміністрацыяй цягнецца з часоў СССР, сімвалам якіх стаў 1937 год. Гэта не можа лёгка знікнуць, а тым больш у нашай краіне, дзе кіраўнік абвясціў сваім абавязкам законсерваваць парадкі, якія былі ў Савецкім Саюзе. Тады сістэма называла крымінальнікаў „папутчыкамі", а палітычныя былі для яе сапраўднымі ворагамі. Палітычныя застаюцца ворагамі і для сістэмы сённяшняй. Пры захаванні крымінальнай псеўдамаралі адміністрацыі лягчэй кіраваць усім кантынгентам арыштантаў. З другога боку, чакаць змен у асобным грамадскім сегменце, турмах, не выпадае, таму што грамадства на волі не мяняецца. Змены і там, і там магчымыя толькі са зменай палітычнага рэжыму".

РЕКОРД

Все возрасты покорны

В Могилеве был зарегистрирован брак между 92-летним женихом и 91-летней невестой. Об этом СМИ сообщила начальник отдела загс Могилевского горисполкома Галина Оношко.

По ее словам, будущие супруги стали более ответственно подходить к созданию семьи. По данным за январь—октябрь 2012 года, средний возраст молодоженов - 22—26 лет. Самой молодой невесте было 17 лет, самому юному жениху исполнилось 18 лет. Если говорить о неравных по возрасту парах, то максимальная разница следующая: жених старше невесты на 42 года, невеста старше жениха на 22 года.

РЭГІЁН

Мазырскі праваабаронца паказаў уладам, як выглядаюць ускраіны горада

Мазырскі праваабаронца Уладзімір Целяпун звярнуўся з адкрытым лістом да старшыняў райвыканкама і райсавета дэпутатаў, у якім просіць звярнуць увагу на добраўпарадкаванне, дакладней, яго адсутнасць на ўскраінах горада.

Да свайго ліста ён прыклаў шмат фота, якія яскрава сведчаць, што робіцца на вуліцах, аддаленых ад цэнтра Мазыра.

Праваабаронца піша, што мясцовай уладай шмат зроблена, каб цэнтр горада выглядаў прыгожа: тут нават жыхары прыватнага сектара знаходзяцца ў лепшым становішчы. Ім за кошт бюджэту ўсталёўваюць добрыя платы, крыюць дахі, толькі каб усё было прывабна для зроку гасцей і высокіх чыноўнікаў.

Іншая справа — на ўскраінах Мазыра. Тут у асноўным пражываюць людзі сталага веку, пенсіянеры, і яны не ў стане самастойна добраўпарадкаваць вуліцы.

"Але гэта не азначае, што на ўскраінах горада нічога не павінна рабіцца. Спачатку, каб нешта патрабаваць ад людзей, уладам трэба зрабіць тую працу, якая ад людзей не залежыць. Альбо аказаць ім пэўную падтрымку. Потым распрацаваць ясны і дакладны пералік абавязкаў грамадзян каля свайго домаўладання. Уладамі створана вялікая армія ідэолагаў. Яны зарабляюць шалёныя грошы за сваю папяровую працу, а з людзьмі працаваць не жадаюць. Трэба зайсці ў кожны двор, у кожную хату і гаварыць з людзьмі. Тлумачыць ім, што яны абавязаны рабіць. Але спачатку трэба ўладам зрабіць каля кожнага двара, дома сваю работу", — прапануе Уладзімір Целяпун.

Ён піша, што вынік працы чыноўнікаў падводзіць маці-прырода, і ён несуцяшальны. *"Напрыклад, вуліца Гастэла. Хто па ёй едзе альбо крочыць — можа паўтарыць лёс героя. Газаправод, сувязь, водаправод — усё на паверхні. Летам у 30-градусную спёку жыхары баяліся, што можа не вытрымаць газаправод. Дастаткова вострага каменьчыка, аскепка шкла — здарыцца выбух. З надыходам зімы турбуюцца за водаправод — замерзне вада. Не дазваніцца, не дачакацца. Прыедуць чыноўнікі, паглядзяць. Прысыплюць пясочкам... людзям вочы, сабе — сваё сумленне. Чарговы дождж усё змые... і пакажа сутнасць бязмежнага цынізму ўлад да праблем грамадзян, якія жывуць на ўскраінах Мазыра",* — звяртае ўвагу начальнікаў праваабаронца.

Не лепшым чынам выглядаюць і вуліцы, названыя ў гонар іншых герояў, — Заслонава, Матросава, Бумажкова.

КОЛОНКА ЮРИСТА

На вопросы читателей «Народной Воли» отвечает юрист ПЦ «Правовая помощь населению» (г.Киев) ***Игорь Рынкевич.***

Как узнать, опасна ли антенна?

На крыше нашего 9-этажного дома смонтирован ретранслятор телеканала "Буг-ТВ" с множеством кабелей. За несколько лет его функционирования состояние здоровья моей жены и соседей (пожилых людей) ухудшилось. Жильцы дома полагают, что их недомогание может быть связано с вредным воздействием электромагнитного излучения при трансляции телепередач. Правомерна ли установка телеантенны на крыше жилого дома? Какими законодательными актами, санитарными нормами это разрешается?

А. А. Дубровский, Брест.

Совместно с соседями вы должны направить коллективное обращение в несколько инстанций, чтоб получить ответы в порядке Закона "Об обращении граждан и юридических лиц".

Прежде всего следует обратиться в **организацию, осуществляющую эксплуатацию жилищного фонда (домоуправление)**, чтоб выяснить, какое именно оборудование установлено на крыше вашего дома. Но в любом случае, согласно Положению о порядке переустройства и перепланировки жилых помещений в жилых многоквартирных домах, утвержденному постановлением Совета Министров Беларуси от 31.12.2006 №1805, предусмотрено, что при установке стационарного инженерного оборудования требуется **разрешение** местного исполнительного и распорядительного органа, а также обязательная **разработка проектной документации**.

Местный исполнительный и распорядительный орган мог принять решение о разрешении только на основании представленных инициатором документов и акта технического осмотра. Инициатор установки оборудования после получения разрешения в установленном порядке обязан был заключить договор с проектной организацией либо проектировщиком, имеющими соответствующее специальное разрешение (лицензию). Установка таких устройств должна быть выполнена с соблюдением технических нормативных правовых актов, а также в соответствии с Правилами пользования жилыми помещениями, содержания жилых и вспомогательных помещений жилого дома в Республике Беларусь, утвержденных приказом Минжилкомхоза РБ №177 от 07.12.1999 года.

Технические вопросы относятся к компетенции **Министерства связи и информатизации Республики Беларусь,** которое утверждает соответствующие технические нормативные правовые акты. Данное министерство через **Государственную инспекцию по электросвязи (**РУП "БелГИЭ") осуществляет надзор за электросвязью, в том числе за регистрацией радиоэлектронного средства и (или) высокочастотного устройства, являющегося источником электромагнитного излучения, гражданского назначения, за соблюдением других технических требований. Поэтому в спорном случае нужно обратиться в Отделение РУП "БелГИЭ" по Брестской области.

Вопросы, связанные с предотвращением неблагоприятного воздействия на организм человека факторов среды его обитания, регулируются в соответствии с Законом ***"О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения"*** №340-З от 7 января 2012 года. Следят за санитарными нормами, исполнением правил и гигиенических нормативов местные санэпидслужбы. В вашем случае это Брестский областной центр гигиены, эпидемиологии и общественного здоровья. Специалисты центра могут провести проверку с измерениями на соответствие нормативам, утвержденным Минздравом Беларуси, антенны, о которой вы пишете, по заявительному принципу.

Телеграмма или свидетели

Я с женой разведен. Квартира, являющаяся нашей общей совместной собственностью, между нами разделена. Хочу продать свою долю, но жена преднамеренно уклоняется от получения почтового уведомления, высланного мной через нотариальную контору. Письмо спустя месяц вернулось. Что мне предпринять для сделки по продаже доли с уже имеющимся покупателем?

Л.Н.Скуратович, Минск.

Вы можете попытаться направить жене уведомление телеграммой. Ее текст должен содержать все существенные условия сделки по продаже доли в квартире, точно такие же, по каким есть договоренность с имеющимся покупателем (размер доли, цена, срок ответа до 1 месяца), а также точный адрес для ответа. В случае, если жена уклонится от получения телеграммы, можно самому попытаться вручить ей соответствующее уведомление, но обязательно при двух свидетелях, которые могут письменно засвидетельствовать отказ жены от получения уведомления и при споре в суде дать об этом показания.

Пункт 2 ст.253 ГК предусматривает, что при отказе от покупки или неприобретении продаваемой доли в праве собственности на недвижимое имущество в течение месяца со дня надлежащего извещения продавец вправе продать свою долю на тех же условиях любому лицу.

Флеш-карты уничтожили правомерно

По приговору Верховного суда по делу "террористов" Коновалова и Ковалева были уничтожены вещдоки (флешки, предметы в подвале, где якобы Коновалов готовил бомбу, и другие предметы). Но флешки должны были быть признаны "иными носителями информации", по крайней мере, они являлись предметом экспертизы (точно установлено). Действовал ли суд в рамках закона?

Самвел Саакян, потерпевший по делу.

В конце января 2012 года Верховный суд Республики Беларусь, по вступлению в силу приговора по делу приговоренных к смертной казни за теракты в Минске и Витебске Владислава Ковалева и Дмитрия Коновалова, решил в порядке ст.98 УПК Беларуси уничтожить все вещественные доказательства.

Действительно, согласно общему требованию ч.3 ст.97 УПК Беларуси "вещественные доказательства хранятся до вступления приговора в законную силу или до истечения срока на обжалование постановления или определения о прекращении производства по уголовному делу, но не более трех лет".

Согласно ч.2 ст.100 УПК к "**другим носителям информации**" относятся материалы фото- и киносъемки, звуко- и видеозаписи и иные носители информации, полученные, истребованные или представленные в порядке, предусмотренном ст.103 УПК ("собирание доказательств"), органу уголовного преследования или суду. Например, совершение преступления было заснято фотографом-любителем на фотопленку, и снимки затем были представлены им органу расследования; запись разговора, уличающего лицо в совершении преступления, зафиксированная на фонограмме, и т.п. Но следует иметь в виду, что указанные документы, хотя законодатель как бы отделил их от "иных документов", все-таки составляют одну из разновидностей последних. В случае, когда видео-, звуко-, кинозапись сопровождают то или иное следственное действие, они не являются самостоятельным источником доказательств и без протокола следственного действия не имеют доказательственного значения. Но важно, что в силу ч.3 ст.103 УПК "иные документы и другие носители информации приобщаются к уголовному делу и остаются при нем в течение всего срока его хранения".

Что до флеш-карты "Apecer", флеш-карты "SanDisk", изъятых 13 апреля 2011 года в ходе обыска квартиры в Витебске, где проживал Коновалов, то они были признаны вещественными доказательствами, информация с них, как и с трех телефонных сим-карт, девятнадцати компакт-дисков, была следствием изъята, зафиксирована, подробно описана, их происхождение установлено. Согласно заключениям экспертиз, ни один из этих предметов не использовался для подготовки взрывов, и эти вещдоки ни о чем не свидетельствуют, и их установленное следствием назначение участниками уголовного процесса не было оспорено. Поэтому уничтожение таких вещдоков, которые не несут следов преступления или, если несут, уже достаточно исследованы, правомерно.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Саша Варламаў са сваімі мадэлямі сустрэнецца ў судзе

Следчым камітэтам Беларусі завершана расследаванне крымінальнай справы ў дачыненні да мадэльера Аляксандра Варламава. Яму прад'яўлена канчатковае абвінавачанне па пяці артыкулах Крымінальнага кодэкса.

"Варламаву прад'яўлена канчатковае абвінавачанне ў здзяйсненні злачынстваў, якія прадугледжваюць адказнасць за здзяйсненне махлярства ў асабліва буйным памеры (ч.4 арт.209 КК), крадзеж шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі ў буйным памеры (ч.3 арт.210), прысваенне маёмасці (ч.2 ст.211), ухіленне ад выплаты падаткаў (ч.1 арт.243), злоўжыванне службовымі паўнамоцтвамі (ч.3 арт. 424)", паведамляе аддзел інфармацыі і сувязі з грамадскасцю Следчага камітэта Беларусі.

У якасці сведак па крымінальнай справе дапытана больш за 800 чалавек, пацярпелымі прызнаны 353 асобы. Па даных следства, агульная матэрыяльная шкода, якую прычыніў Варламаў, склала больш за 1,2 мільярда рублёў.

Нагадаем, што Саша Варламаў — адзін з самых вядомых беларускіх мадэльераў. Дырэктар агенцтва моды свайго імя, мастацкі кіраўнік Цэнтра сучаснага стылю і моды "UNIVERSUM MODELS" упраўлення па справах культуры БДУ, намеснік старшыні арганізацыйнага камітэта Рэспубліканскага фестывалю-конкурсу моды і фота "Млын моды", начальнік Цэнтра маладзёжнай моды БДУ... Але да ўсіх гэтых пасад цяпер трэба дабаўляць прыстаўку "былы". Аляксандр Варламаў быў заключаны пад варту 20 мая 2011 года. Калі ён ужо знаходзіўся пад вартай, яму была зроблена аперацыя на пазваночніку.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
20 ЛІСТАПАДА 2012 г.

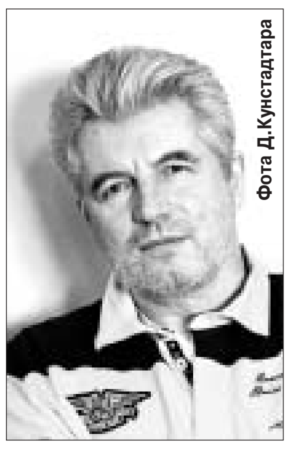

Фота Д.Кунстадтара

Леанід ДРАНЬКО-МАЙСЮК

Максім Танк, віцэ-пракурор Дамінік Пятроўскі і графолагі

Прысвячаю Алене Глагоўскай

У сваім нарысе “Розніца толькі ў смаку віна” (“Народная Воля” №№145—146, 18 верасня 2012 г.) я апавядаў пра Максіма Танка як пра аўтара лірычных шэдэўраў і як пра грамадскага дзеяча, душа якога не губляла святло.

Я гавару пра сталага Максіма Танка.

У гэтым жа нарысе гаворка пойдзе пра заходнебеларускага юнака, камсамольца Яўгена Скурко, які працаваў у падполлі, не прымаў тагачасную польскую дзяржаву і толькі-толькі станавіўся паэтам Максімам Танкам.

Максім Танк (з картатэкі следчага адзялення дэфензівы). 1932 г.

1. Турмы Пілсудскага — не турмы Сталіна...

Вядома, дзяржава за сваё непрыняцце можа заплаціць і турмой!

Малады Максім Танк адчуў гэту плату ў дастатковай меры, таму няздзіва, што станаўленне яго характару пераважна адбывалася ў віленскай турме Лукішкі.

Малады Максім Танк (вязень Яўген Скурко) прайшоў праз допыты, пракурорскую апеку, акруговыя і апеляцыйныя суды і (таксама вельмі цікава!) праз паліцэйскае сіта *графалогіі*.

У турме ён пісаў грыпсы (нататкі з недазволеным зместам!); грыпсы патаемна перадаваліся з камеры ў камеру, і турэмная адміністрацыя ўсё рабіла дзеля таго, каб выкрыць аўтараў гэтых ананімных рукапісаў.

У 1933—1934 гадах Яўген Скурко ў ліку першых падазраваўся менавіта як аўтар грыпсаў.

27 траўня 1933 года яго арыштавалі (другі раз!) і змясцілі на Лукішках, у 1-м корпусе, у камеры 89, у якой з 8 верасня 1932 года знаходзіўся ягоны сябар Ян Гарэлічонак.

16 ліпеня Яўген Скурко падаў заяву на імя судовага следчага 1-й Віленскай акругі з просьбай дазволіць яму выпісаць газету “Глос Вільна”.

Бачыце, турмы Язэпа Пілсудскага — гэта не турмы Язэпа Сталіна.

У турмах Пілсудскага вязні маглі выпісваць сабе газеты!

Цікава, чаму менавіта “Глос Вільна”, а не якое-небудзь іншае выданне захацеў чытаць вязень 89-й камеры?

Мяркую, прасіў не “Глос Вільна” Араҳоўскага (палітычна-грамадскі тыднёвік, які існаваў у 1920-я гады); прасіў выданне Вітальда-Зыгмунта Гурнісевіча — штодзённую незалежную (!) ілюстраваную газету, якая выходзіла ў пачатку 1930-х.

Так, свой кірунак выданне Гурнісевіча вызначала як незалежны, аднак жа кірунак гэты быў непрыхавана санацыйны.

На чатырох старонках (пазней і на шасці) вялікага фармату (як у газет “Слова” ці “Кур’ер Віленскі”) і, сапраўды, з ілюстрацыямі — газета Гурнісевіча пры першым гартанні, кажучы сённяшняй мовай, рабіла ўражанне гламурнага выдання.

Зазначу: такая думка складвалася толькі пры гартанні, а не чытанні.

На сваіх старонках часта змяшчала пра сябе кідкую рэкламу: “Глос Вільна” — самая папулярная газета на ўсходніх землях!”

“Самая папулярная”!

І, мусіць жа, самая танная — адзін яе паасобнік каштаваў 10 грошаў.

Для параўнання: экзэмпляр таго ж “Кур’ера Віленскага” меў цану 20 грошаў, а, скажам, за літр малака ў той час плацілі 40 грошаў...

Газета Гурнісевіча друкавалася ў Віленскай каталіцкай друкарні Казіміра Ляўковіча, што ў Літарацкім завулку, 11, а рэдакцыя знаходзілася на Вастрабрамскай, 17...

Такія “знешнія” дадзеныя, а што да сутнасці, то “Глос Вільна” шмат пісаў пра кіно, змяшчаў партрэты Грэты Гарба ды іншых славутых тагачасных акцёраў, аднак жа (у адрозненне ад “Кур’ера Віленскага”) нічога не паведамляў пра беларускае жыццё.

Нібыта ў Вільні ніякіх беларусаў і не было!

Газета вяла спрэчкі з Цатам-Мацкевічам, рэдактарам “Слова”, і нападала на камуністаў.

Наогул жа, “Глос Вільна” быў антыкамуністычны, але найболыш антысеміцкі!

Юдафобскія матэрыялы (часам проста жахлівыя!) шырокай і глыбокай плынню разліваліся амаль па ўсіх яго нумарах.

Пан Гурнісевіч і ягоныя журналісты, здаецца, ніколі не стамляліся ў сваім праведным і мэтаімклівым змаганні з “хлуслівымі” *людзьмі суботы* — кідаліся ў сварку з сіяніцкім “Нашым Пшэглёндэм”, узвышалі хрысціянскую этыку над іудаізмам і прадбачвалі ягоную пагібель (канешне, у міжнародным маштабе), а таксама ж трывожыліся: польскія суды і адвакатура ажно на 80% складаюцца з гэтых самых *людзей суботы*!

Пан Гурнісевіч і ягоныя журналісты цешыліся: аферыстка Хава Раігх будзе выселена з Польшчы! — і жахаліся: у ліпені 1932 года ў Львове (на вуліцы Лычакоўскай, 60) габрэі пабілі лістаношу за тое, што ён у суботу патрабаваў распісацца за дастаўленую дэпешу.

І, сапраўды, “Глос Вільна” ў сваім антысеміцкім пафасе быў нястомны, ён паспяваў скрозь — то высмейваў рытуальнае абмыванне дзяўчат у мікве, а то звяртаў увагу Таварыства апекі над жывёламі, што віленскія шлёмы мучаць коней на вуліцы Азёрнай, якая з рыбнага рынку вельмі крута падымаецца на вуліцу Бакшта — коні насілу выцягваюць на Бакшта вялізныя вазы з марожанай рыбай, а шлёмы неміласэрна хвошчуць іх пугамі.

Вядома ж, віленскія беларусы, летувісы, палякі ці тыя ж стараверы ніколі сваіх коней пугамі не хвасталі!

І, само па сабе, хрысціяне ніколі не падманвалі дзяўчат, а вось нейкі Хаім Давідсан (калі верыць “Глосу Вільна”!) удаваў з сябе пазнанскага графа і, уводзячы ў зман даверлівых варшаўскіх паненак, завабліваў іх у падазроныя памяшканні і там рабаваў іх...

“Глос Вільна” мужна папярэджваў сваіх чытачоў: у Польшчы жыве найбольш, чым дзе ў Еўропе, габрэяў — 3 мільёны 125 тысяч. Маўляў, пільнымі будзьце!

Спасылаючыся на нямецкую (значыць, дакладную!) статыстыку, газета нагадвала: у свеце каля 15 мільёнаў габрэяў; у Еўропе — 9 мільёнаў 785 тысяч; у Савецкім Саюзе — 2 мільёны 870 тысяч; у Румыніі — 800 тысяч; у Нямеччыне — 585 тысяч; у Чэхаславакіі — 380 тысяч; у Брытаніі — 300 тысяч; у Аўстрыі — 220 тысяч; у Летуве — 167 тысяч; у Францыі — 160 тысяч; у Галандыі — 120 тысяч; у Латвіі — 96 тысяч; у Грэцыі — 73 тысячы; у Югаславіі — 67 тысяч; у еўрапейскай частцы Турцыі і Балгарыі — 50 тысяч; у Італіі і Бельгіі — 45 тысяч; у Швейцарыі — 18 тысяч; у Гданьску — 9 тысяч; у Швецыі — 6 тысяч; у Даніі — 5,5 тысячы; у Эстоніі — 5 тысяч; у вугальным басейне Саар — 4,5 тысячы; у Іспаніі — 3 тысячы; у Партугаліі — 2,5 тысячы; у Фінляндыі — 1 тысяча 800; у Люксембурзе — 1 тысяча 750; у Нарвегіі — 1 тысяча 450...

З пункту гледжання газеты, найбольш пашанцавала, вядома ж, нарвежцам, бо ў іх толькі паўтары тысячы габрэяў, — і то без пяцідзесяці душ!

Але самую запамінальную юдафобскую публікацыю Гурнісевіч змясціў у 246-м нумары за сераду 14 верасня 1932 года.

У гэтым нумары можна прачытаць, што ў адным з паморскіх мястэчак гаспадары на сваіх крамах напісалі: “Жыдам уваход забаронены!”

Пакрыўджаныя габрэі прасілі бургамістра пакараць крамнікаў, аднак жа галава мястэчка даў такую водпаведзь:

— У гэтым учынку хрысціян не бачу ніякага злачынства!

Пакрыўджаныя настойвалі на сваім, тады бургамістр параіў:

— А вы на сваіх крамах яшчэ большымі літарамі напішыце: “Палякам уваход забаронены!”

Учынак паморскіх крамнікаў “Глос Вільна” назваў патрыятычным і нават пажадаў, каб надпісы “Жыдам уваход забаронены!” з’явіліся на крамах па ўсёй Віленшчыне.

Як бачна, у нянавісці да габрэяў, як і ў нянавісці да камуністаў, “Глос” Гурнісевіча бег па віленскім бруку нават паперадзе Гітлера...

І вось такую газету (у дадатак яшчэ і абыякавую да беларускага жыцця!) захацеў выпісаць лукішскі вязень Яўген Скурко, у душы якога не было і кроплі юдафобства.

Дык чаму ж менавіта гэта выданне прагнуў мець у вязніцы?

Магчыма, такое заданне атрымаў ад турэмнага камітэта, а магчыма, таму, што “Глос Вільна” быў таннейшы за іншыя віленскія газеты...

А яшчэ можа быць і такі адказ: выданне Гурнісевіча шмат пісала пра кіно, а Максім Танк, як вядома, у маладыя гады быў вялікім прыхільнікам кіно!

Чытаць за кратамі пра любімы род мастацтва — значыць, мець у турме хоць нейкую асалоду!

Аднак жа напрошваецца і такое тлумачэнне (назаву яго дыпламатычным): выпісваючы санацыйную, праўрадавую газету, вязень Яўген Скурко хацеў увесці ў зман адміністрацыю і тым самым аблегчыць свой лёс — маўляў, глядзіце, панове, жадаю чытаць ваша выданне; выходзіць, не такі ўжо я і “выўратовец”.

Аднак жа, здаецца, начальства не паддалося гэтай хітрасці.

2. Матэрыял для графолагаў...

Віцэ-пракурор XIII Віленскага раёна Дамінік Пятроўскі скарыстаў заяву Яўгена Скурко... як дапаможны матэрыял для графолагаў.

7 лістапада 1933 года Віленскі акруговы суд засудзіў Яўгена Скурко на шэсць гадоў турмы, аднак жа юнаку пашанцавала — апеляцыйны суд скасаваў гэты вырак, і 1 траўня 1934 года юнак выйшаў на волю.

Праз два тыдні, 13 чысла, яго аднакамернік Ян Гарэлічонак падаў усё таму ж Д.Пятроўскаму сваю заяву, у якой прасіў дазволіць яму падпісацца на газету “Слова” або на “Газету Варшаўску”.

У дзённіку “Лісткі календара” 20 лютага 1935 года Максім Танк пісаў пра сябра:

“...Вечарам пайшоў да Мажуцаў. Сустрэў у іх бацьку Гарэлічонка. Стары бедаваў, што сына яго на Лукішках зусім скавала экзэма. Ходзіць, казаў, увесь абкручаны бінтамі, толькі вочы блішчаць. З Гарэлічонкам я некалькі месяцаў сядзеў у 89-й камеры. Ён ужо тады быў цяжкахворы. Ад сырых і сцюдзёных астрожных муроў у нас ва ўсіх балелі і пухлі суставы пальцаў...”

Дык вось, паэт апынуўся на волі; Я.Гарэлічонак (застаўшыся ў турме) напісаў заяву, а ў лукішскіх вязняў Іцка Фейгельмана, Давыда Фейгенберга і Браніслава Лагуна турэмныя наглядчыкі А.Трухан і Т.Бараноўскі выявілі грыпсы — усё тую ж рукапісную недазволеную літаратуру.

14 траўня 1934 года Д.Пятроўскі даручыў кіраўніку Віленскага следчага аддзела расследаваць справу №.XIII.DS.279/34 — справу Браніслава Лагуна і Яўгена Скурко.

Грыпс, выяўлены ў Б.Лагуна, віцэ-пракурор адразу ж звязаў з асобай паэта і загадаў: 1. Дапытаць у якасці сведкі стражніка, які знайшоў грыпс; 2. Даследаваць грыпс; 3. Узяць узор почырку ў падазраванага Яўгена Скурко; 4. Правесці графалагічную экспертызу, каб вызначыць, ці напісаны гэты грыпс Яўгенам Скурко...

Каб ход экспертызы зрабіць лягчэйшым, Д.Пятроўскі прыклаў да свайго распараджэння заяву ад 16 ліпеня 1933 года — так, тую самую, у якой паэт прасіў дазволіць яму выпісаць “Глос Вільна”.

Пракурорская выснова была простая: калі падазрэнне пацвердзіцца, тады Яўгена Скурко затрымаць, даставіць да судовага следчага 2-й Віленскай акругі, дапытаць і ўжыць меру стрымання — часовы арышт на два месяцы...

Калі Д.Пятроўскі атрымаў заяву Я.Гарэлічонка, то настрой у яго відавочна змяніўся; ён пасылае кіраўніку Віленскага следчага аддзела новы ліст, якім часткова скасоўвае сваё распараджэнне адносна затрымання Яўгена Скурко і пераключае ўвагу следчага аддзела на вязня Я.Гарэлічонка.

Д.Пятроўскі загадвае ўзяць узор почырку ў Я.Гарэлічонка і правесці графалагічную экспертызу, каб даведацца, ці не ён аўтар рукапісу “Дзень 1-га мая” (гэты грыпс канфіскаваны быў у Б.Лагуна); да свайго загаду, зноў жа дзеля паскарэння ходу экспертызы, віцэ-пракурор прыклаў вышэйзгаданую заяву Я.Гарэлічонка.

3. У акцыях «Грамады» бралі ўдзел габрэі...

Мяркуючы па ўсім, Д.Пятроўскі — асоба цікавая, прынамсі, для нашых гісторыкаў.

Згодна з анкетай: сын Дамініка і Анэлі, каталік, несудзімы (!), жыхар дома 2, што на віленскім пляцы Магдалены, а перш за ўсё ён — нястомны служка закону і майстар апавядаць...

У сакавіку 1928 года, маючы адно 28 гадоў, быў кіраўніком аддзела бяспекі Віленскага ваяводства і ў якасці сведкі выступаў на “Працэсе 56-ці”.

На сёмы дзень гэтага знакамітага разбору, у панядзелак 12 сакавіка, заявіў:

“...праграма “Грамады” заклікае да сацыяльных бітваў... “Грамада” — з’ява камуністычная і мае міжнародны характар... Паміж статутамі кампартыі і “Грамады” шмат агульнага! Скарыстоўваючы лозунг Камінтэрна і Крэстінтэрна “Тварам да вёскі!”, трэці з’езд польскай кампартыі пастанавіў арганізаваць беларускі вызваленчы рух! А КПЗБ усё зрабіла, каб знішчыць групу Ярэміча і Рагулі і падтрымаць “Грамаду”...”

Паясню пра згаданую групу.

Беларускія палітыкі дэпутаты польскага сейма Фабіян Ярэміч і Васіль Рагуля ў 1925 годзе стварылі антыкамуністычную партыю “Беларускі сялянскі саюз”.

Вядома, новая партыя была варожа ўспрынята камуністамі, а таксама грамадоўцамі, якія, на жаль, у большасці сваёй знаходзіліся пад уплывам чырвонага Менска.

Ці не кожны дзень чытаючы агентурныя звесткі, Д.Пятроўскі шмат ведаў пра дзейнасць беларускіх арганізацый і з нейкага моманту тады, 12 сакавіка 1928 года, выступаў ужо як эксперт.

На гэта звярнуў увагу адвакат Смяроўскі; ён так і заявіў суду, што сведка Д.Пятроўскі прамаўляе менавіта як эксперт, а не як сведка, і што абарона сама здатная прааналізаваць праграму “Грамады”.

Суд, параіўшыся, не прыняў пратэст адваката, і Д.Пятроўскі працягваў:

“...”Грамада” спрыяе злачынствам... У пяці паветах Віленскага ваяводства за бандытызм узята пад варту 257 асоб. Цэнтральны Камітэт “Грамады” тлумачыў павятовым сваім камітэтам, што злачынствы патрэбны дзеля справы!.. А яшчэ “Грамада” засылала сваіх агітатараў у войска і тым самым спрабавала дэмаралізаваць армію...”

Не баючыся інтэлігенцкіх папрокаў у юдафобіі, Д.Пятроўскі страшыў публіку і тым, што ў акцыях “Грамады” бралі ўдзел габрэі.

З вуснаў кіраўніка аддзела бяспекі ляцела:

“...на мітынгу ў віленскім кінатэатры “Геліёс” 8 жніўня 1926 года пасол Тарашкевіч выступіў з антыдзяржаўнай прамовай. Жыды-камсамольцы зладзілі Тарашкевічу авацыю і рушылі ў калоне па Вільні, спяваючы па-расійску “Інтэрнацыянал”...”

4. Перайшоў польска-беларускую мяжу...

Д.Пятроўскі ўмеў нагнаць страху, і, мяркую, Максім Танк зусім невыпадкова згадаў яго ў самым пачатку (!) “Лісткоў календара”:

“Мне і сённяшні дзень трэба было б вырваць і знішчыць, хоць і шкада, бо ён быў запоўнены незвычайнымі сустрэчамі, думкамі, марамі. Але каб усё гэта не паслужыла пачаткам для новага опуса пана пракурора Д.Пятроўскага...”

Гэта радкі за 7 студзеня 1935 года, а 27 траўня 1934 года Д.Пятроўскі ў прысутнасці старшага пастарунковага следчай службы Тадэвуша Пладоўскага ўзяў у паэта, зноў падазраванага, узор почырку.

Пратакол вёў Т.Пладоўскі.

Пасля біяграфічных звестак Яўген Скурко ўласнаручна аднатаваў, што ніколі не належаў да гуртка Беларускага Інстытута Гаспадаркі і Культуры (гурток дзейнічаў у Вілейскім павеце), а таксама ж ніколі не быў у мястэчках таго ж павета Параф’янаве і Даўгінаве.

Пэўна ж, і Д.Пятроўскі, і Т.Пладоўскі ведалі, што падазраваны не ўваходзіў у гурток згаданага інстытута (антыкамуністычнай арганізацыі!), аднак жа спыталі — для выгляду і з мэтай папоўніць калекцыю ўзораў почырку!

А што да названых мястэчак, то заўважу: восенню 1932-га паблізу Даўгінава Яўген Скурко перайшоў польска-беларускую мяжу, а Параф’янава на той час было не ў Вілейскім, а ў Дзісенскім павеце...

5. Эксперт з вуліцы Кошыкавай...

Д.Пятроўскі падключыў да работы і пшадоўніка Пятра Блесмановіча — таксама ж невыпадковага службоўца (8 сакавіка 1932 года старшы пастарунковы следчай службы П.Блесмановіч дакладваў па камандзе пра камсамольскую дзейнасць Яўгена Скурко)!

І вось П.Блесмановіч, ужо пшадоўнік следчага аддзела, выконваючы пракурорскае даручэнне, паклікаў графолага Ігнацы-Леана Другаля і даў яму на вывучэнне ананімныя рукапісы — “Дзень 1-га мая” (на польскай мове), “З газеты. Дварчанін...” (таксама на польскай) і “Як бог гуляў на вечарыне” (па-беларуску).

У пратаколе падкрэслена, што грыпс “Дзень 1-га мая” напісаны чорным атрамантам на шматку паперы ў клетку.

У сваёй “апініі” Другаль адзначыў: грыпсы накрэслены вопытнай у пісарстве рукой, якая аднолькава ўпэўнена можа чытэльна і прыгожа выводзіць лацінскія і кірыліцкія літары.

Почырк старанна стылізаваны.

Тэмп крэслення вольны, графіка пісьмовых знакаў своеасаблівая, бо націск у пісьме “скача”, ён даволі нераўнамерны — асобныя літары пісаны слабым націскам пяра, іншыя — нечакана моцным!

Другаль звярнуў увагу і на такую асаблівасць: гарызантальныя рыскі ў рукапісах добра пазначаны, а рыскі вертыкальныя і кропкі ледзьве бачныя; літары ж выведзены не адным неадрыўным рухам, а некалькімі рухамі — з адрывам пяра ад паперы.

Параўнаўшы графіку турэмных запісак з рукой Яўгена Скурко, графолаг выснаваў: тэхніка, дынаміка, такт почырку і напісанне асобных літар — аднолькавыя!

Нахіл почырку, частотнасць пропускаў паміж радкамі, структура і памер літар таксама аднолькавыя!

У якасці прыкладу падаў пісьмёны “M”, “d”, “D”, “K”, “k”, “N”, “W”, а таксама доўгія літары “g”, “y”, “p”, літары з гарызантальнымі рыскамі “l”, “t” і форму акругленняў у пісьмёнах “o”, “a”, “d”.

Як бачна, Яўгену Скурко не пашанцавала, яго, як тады казалі, злавілі на гарачым!

Шчыра шкадуючы юнака, не магу, дарэчы, не здзівіцца майстэрству і нейтральнасці, бесстароннасці Ігнацы-Леана Другаля!

Графолаг з вуліцы Кошыкавай (у Вільні жыў на Кошыкавай, 14, кв.1) трымаўся дакладнасці!

Скажам, калі Ян Гарэлічонак не пісаў грыпсаў, то Другаль у яго почырку ўбачыў толькі прыблізнае падабенства з почыркам грыпсаў.

А такое падабенства можна было ўбачыць у манеры пісьма любога вязня, бо грыпсы свядома стылізаваліся пад нейкую агульнаканцылярскую графіку!

Каб у яго заказчыкаў (Д.Пятроўскага і П.Блесмановіча) канчаткова адпалі сумненні адносна ўдзелу Я.Гарэлічонка ў стварэнні падрыўной літаратуры, Другаль давёў, што ў ананімных рукапісах “Дзень 1-га мая”, “З газеты. Дварчанін...”, “Як бог гуляў на вечарыне” і ў аўтографах Яўгена Скурко напісанне літар “а”, “о”, “d” пачынаецца пераважна з левага боку знака, а ў Я.Гарэлічонка пераважна з правага!

2 ліпеня 1934 года графолаг заключыў: турэмныя запіскі накрэслены рукой Яўгена Скурко, і ў той жа дзень на імя Д.Пятроўскага падаў заяву, у якой прасіў заплаціць яму за работу дванаццаць злотых.

Назаўтра, 3 ліпеня, П.Блесмановіч прапанаваў даследаваць пяць рукапісаў са справы №.XIII.DS.105/34 (справа І.Фейгельмана і Д.Фейгенберга): 1. “Мы пажару сусветнага полымя...” (на расійскай мове), 2. “Слязамі заліты свет бязмежны...” (таксама на расійскай), 3. “Як бог гуляў на вечарыне”, 4. “З газеты. Дварчанін...”, 5. Спіс турэмнай яды (на расійскай мове).

Прысутнічала пратакалістка Я.Падгайская.

Параўнаўшы пяць рукапісаў з пробамі пісьма згаданых вязняў, Другаль выснаваў: грыпсы крэсліў не адзін чалавек.

У песні “Мы пажару сусветнага полымя...” і ў вершы “Слязамі заліты свет бязмежны...” эксперт убачыў адну руку.

Паэма “Як бог гуляў на вечарыне” і тэкст “З газеты. Дварчанін...” (адмысловец яшчэ раз пераканаўся) маюць характар почырку Яўгена Скурко.

А набор турэмных страў (графолаг зрабіў дапушчэнне) знатаваны Д.Фейгенбергам.

Другаль заўважыў: пісьмо І.Фейгельмана і Д.Фейгенберга вольнае ад стылізацыі, ад наўмыснага перакручвання літар; вязням уласцівы той вуглаваты почырк, які ад прыроды ўласцівы габрэям...

І гэтым разам Ігнацы-Леан Другаль адпрацаваў як мае быць і ў той жа дзень, 3 ліпеня, склаў прашэнне на дзесяць злотых.

Дзве ягоныя просьбы Д.Пятроўскі разгледзеў 13 верасня (праз два месяцы і дзесяць дзён) і пастанавіў: за экспертызу па справе №.XIII.DS.279/34 заплаціць восем злотых (Другаль хацеў атрымаць дванаццаць!), а за экспертызу па справе №.XIII.DS.105/34 — дзесяць злотых; у той жа пастанове Д.Пятроўскі прасіў старшыню Віленскага акруговага суда распарадзіцца адносна аплаты...

Дарэчы, калегі Другаля мелі самыя розныя ганарары.

Віленскі графолаг Нікадэм Качор з вуліцы Дамініканскай, 8 займаўся мікрафатаграфіяй, а ў сферы графалогіі і экспертыз з’яўляўся прысяжным судовым экспертам.

Дык вось, 16 красавіка 1932 года пан Качор даследаваў почырк Б.Тарашкевіча і за дзве гадзіны працы папрасіў у суддзі Я.Булгака чатыры злотыя...

6. «За Польскую Савецкую Рэспубліку!»

10 ліпеня 1934 года старшы пастарунковы следчага аддзела дзяржаўнай паліцыі места Вільні Язэп Пясецкі і, як сведкі, супрацоўнікі следчага аддзела Апалінары Мальчэўскі і Ігнацы Бучкоўскі даследавалі грыпс “Дзень 1-га Мая”.

Толькі адзін гэты грыпс.

Можна падумаць, што такім выбарачным кантролем правяралася праца Другаля.

Зрэшты, ні Я.Пясецкі, ні ягоныя функцыянеры графолагамі не былі, іхняя “экспертыза” толькі да таго і звялася, што тэкст лістоўкі (камуністычны і з гэтай прычыны антыдзяржаўны) быў акуратна без ніякіх каментарыяў перанатаваны ў пратакол ад першага сказа да апошняга.

Выйшла ад рукі тры старонкі і яшчэ на чацвёртай — чатырнаццаць радкоў.

Вось пачатак: “Дзень 1-га Мая, як дзень міжнароднага змагання пралетарыяту і салідарнасці, быў упершыню абвешчаны на 1-ым кангрэсе 2-га Інтэрнацыянала ў Парыжы ў 1889 годзе...”

А вось апошнія радкі: “Супраць фашыстоўскай дыктатуры! За Польскую Савецкую Рэспубліку! ... Пад такімі лозунгамі будзе змагацца пралетарыят усёй краіны пад сцягамі Кам. Партыі...”

Такая палітграмата, пэўна ж, стварала вязням святочны настрой.

Цікава адзначыць: на першай старонцы лістоўкі ў правым ніжнім кутку рука невядомага чыноўніка вывела алоўкам прозвішча “Лагун” — як напамін аб тым, у каго быў знойдзены недазволены тэкст...

Аўтарства і гэтага грыпса таксама прыпісалі Яўгену Скурко — словам, для абвінавачання матэрыялу хапала.

7. Фейгельман і Фейгенберг не могуць быць абвінавачаны...

20 жніўня 1934 года юнака арыштавалі, а праз два дні ён зноў апынуўся на Лукішках.

Праз тры тыдні, 15 верасня, Д.Пятроўскі падпісаў пастанову, у якой сказана, што па выніках папярэдняга следства дакладна ўстаноўлена: грыпсы напісаны Яўгенам Скурко; Б.Лагун, Я.Гарэлічонак, І.Фейгельман і Д.Фейгенберг не могуць быць абвінавачаны ў напісанні згаданых падбухторных рукапісаў, таму справу адносна іх трэба спыніць праз адсутнасць доказаў віны.

Вядома ж, на кожным допыце Яўген Скурко не забываў гаварыць, што да выяўленых ананімных рукапісаў не мае ніякага дачынення, аднак жа з Лукішак яго не выпусцілі і 5 снежня 1934 года даставілі ў Віленскі акруговы суд!

Пракурор Ежы Ячыноўскі падтрымаў абвінаваўчы акт Д.Пятроўскага і прасіў суд пакараць вязня Яўгена Скурко.

Дарэчы, юнак абараняў сябе сам і ў якасці адваката зноў жа заявіў, што грыпсаў не пісаў і не распаўсюджваў іх, і наогул пісаць іх не мог, бо ў камеры не меў *атраманту*.

Спаслацца на брак чарніла — простая і цудоўная лінія абароны!

Пэўна ж, сваёй прастадушнасцю яна зрабіла ўражанне на суддзяў, і яны палічылі віну Яўгена Скурко недаказанай і апраўдалі яго.

Пяты пункт судовага абгрунтавання гаварыў:

“...пасля азнаямлення з рукапісамі і параўнання іх з почыркам падсуднага Скурко суд вызначыў, што паміж прадстаўленымі тэкстамі і аўтэнтычным почыркам Скурко існуюць значныя адрозненні...”

Паэту зноў пашанцавала, бо дастаткова адно супаставіць тэкст антырэлігійнай паэмы “Як бог гуляў на вечарыне” з любым іншым ягоным рукапісам, і можна цвёрда сказаць: гэта адна рука!

Графолаг Ігнацы-Леан Другаль сумленна зарабіў свае 18 злотых, у яго прафесійнасці сумнявацца не варта, але суддзі яму не захацелі паверыць.

Чаму?

Думаю, пашкадавалі падсуднага: маладога, прыгожага, з добрай польскай мовай!

Перад імі стаяў бландзін з блакітнымі вачыма. Кінагерой!

Паэт — няхай сабе і беларускі...

А галоўнае — адчайны і смелы, і гэта, як мне здаецца, спадабалася суддзям.

Але такі падыход да справы не спадабаўся пракурору Ячыноўскаму, і ён у кароткай запісцы папярэдзіў суддзяў, што будзе падаваць на апеляцыю.

Ячыноўскі даводзіў у сваёй апеляцыі, што рашэнне акруговага суда заснавана толькі на зрокавым параўнанні грыпсаў з почыркам Яўгена Скурко і супярэчыць заключэнням графолага Другаля.

Нават калі суд, пісаў Ячыноўскі, і ўбачыў пэўныя адрозненні паміж пісьмом грыпсаў і аўтэнтычным почыркам падсуднага і ўзяў пад сумненне меркаванне Другаля, то для больш дакладнага высвятлення справы патрэбна было выклікаць яшчэ аднаго эксперта, кандыдатура якога задаволіла б суд, і на падставе думкі гэтага эксперта і трэ было выносіць вырак...

8. Бжэскі з вуліцы Завальнай...

Як бачна, пазіцыя слушная, таму апеляцыя была прынята, і 2 студзеня 1935 года на ёй з’явілася чыноўная віза: залучыць да справы 49-гадовага эксперта Мечыслава Бжэскага.

М.Бжэскі жыў у Вільні (Завальная, 11, кв.6), служыў канцылярыстам у апеляцыйным судзе, хадзіў у рэфармацкую царкву і, вядома ж, не меў судзімасці.

Трэба сказаць, што яму даводзілася вывучаць почырк не толькі Максіма Танка, аднак жа і Браніслава Тарашкевіча.

Як і Д.Пятроўскі, каліграф М.Бжэскі таксама выступаў на “Працэсе 56-ці”.

У чацвер 26 красавіка 1928 года ён заявіў у Віленскім акруговым судзе, што Б.Тарашкевіч з’яўляецца аўтарам некалькіх ананімных антыдзяржаўных рукапісаў.

Вядома ж, Б.Тарашкевіч адмовіўся ад аўтарства.

Тады абарона папрасіла выклікаць дадатковага эксперта.

Суд просьбу абароны адхіліў, хаця пракурор (што цікава!) і не пярэчыў абароне, толькі зазначыў, каб новы эксперт прааналізаваў усе тыя рукапісы, якія даследаваў М.Бжэскі.

Праз некалькі дзён, у панядзелак 30 красавіка 1928 года, М.Бжэскі зноў прысутнічаў на грамадоўскім працэсе, адказваў на пытанні суддзяў, даводзіў слушнасць свайго заключэння, і (па-іншаму і быць не магло!) Б.Тарашкевіч зноў аспрэчыў яго экспертызу.

Наогул жа М.Бжэскага можна назваць знаўцам почырку лідара “Грамады”!

12 снежня 1931 года каліграф атрымаў 12 злотых за сваю экспертызу пяці рукапісаў, якія з’яўляліся рэчавымі доказамі ў новай крымінальнай справе Б.Тарашкевіча.

А за даследаванне грыпсаў у справе Яўгена Скурко ён займеў 10 злотых.

Дык вось, разбор гэтай справы ў Віленскім апеляцыйным судзе пачаўся 20 лютага 1935 года.

Максім Танк занатаваў у “Лістках календара”: “...абвінавачваўся я ў тым, што ў Вільні 14.02.1934 г. напісаў і распаўсюджваў антырэлігійны твор...”

Гаворка ўсё пра тую ж паэму “Як бог гуляў на вечарыне”.

З кнігі М.Мікуліча “Максім Танк: на скразняках стагоддзя” можна даведацца, што гэты свой астрожны опус паэт ацэньваў як слабы раешнік, радаслоўную яго выводзіў ад “Гаўрыліяды” А.Пушкіна і “Бібліі” Кандрата Крапівы, а на судзе, у чарговы раз адмовіўшыся ад аўтарства, увогуле прыпісаў яго Кандрату Крапіву.

А як жа, трэ было ратавацца, бо згодна з артыкулам 172: “...хто публічна блюзнерыць, той падлягае турэмнаму зняволенню да 5 гадоў...”!

Гэтым артыкулам, дарэчы, пачынаўся 26-ы раздзел крымінальнага кодэкса міжваеннай Польшчы “Злачынствы супраць рэлігійных пачуццяў”.

Акрамя стварэння блюзнерскага твора, паэт абвінавачваўся і ў тым, што 30.04.1934 г. напісаў і распаўсюджваў (зноў цытую “Лісткі календара”) “...першамайскую адозву, у якой быў заклік выступаць “супраць тэрору і пацыфікацыі, у абарону СССР і Чырвонага Кітая, супраць фашысцкай дыктатуры, змагацца за Польскую Савецкую Рэспубліку, за права самаакрэслення аж да аддзялення...”

І яшчэ адна вынятка: “...І пракурор, і сведкі (у мяне не было адваката) сарамліва абыходзілі той факт, што гэтыя крамольныя матэрыялы былі знойдзены ў турме, і не ў маёй камеры... Усё абвінавачванне трымалася на паказаннях стражнікаў А.Трухана і Т.Бараноўскага, якія сцвярджалі, што я даўно быў ім вядомы як аўтар падобных грыпсаў. Іх падтрымліваў і “графолаг”, хутчэй усяго — нейкі шпік, І.Бругаль...”

Узяўшы слова “*графолаг*” у двукоссе, Максім Танк такім чынам выказаў сваю непрыхільнасць да службоўца, экспертызы якога яму асабіста маглі вельмі нашкодзіць.

Аднак жа прозвішча “графолага” не Бругаль (няхай сабе ён і шпік), а ўсё ж такі Другаль.

Па-свойму цікава і тое, што М.Бжэскага паэт наогул не згадаў у сваіх запісах, а мог бы не проста згадаць, а згадаць з удзячнасцю...

Выступленне Мечыслава Бжэскага з’явілася кульмінацыяй разбору!

Эксперт заявіў, што Яўген Скурко піша прыгожым почыркам і ён мог напісаць грыпсы, аднак тэксты, далучаныя да актаў справы, накрэслены на вельмі маленькіх аркушыках і вельмі дробнымі літарамі, таму асаблівасці пісьма страцілі пэўныя рысы, уласцівыя почырку падсуднага; у выніку — **немагчыма пэўна сцвердзіць, чыёй рукой накрэслены грыпсы — Яўгена Скурко ці нейкай іншай асобы;** тым болей што почырк Яўгена Скурко характэрных прыкмет не мае, а ўяўляе сабой звычайны тып хуткага канцылярскага почырку, якім пішуць многія людзі...

М.Бжэскі аддаў таксама належнае і свайму калегу Ігнацы-Леану Другалю — маўляў, ягоная экспертыза трапная і слушная, аднак яна тычыцца толькі фрагментаў; гэтай экспертызы дастаткова для прызнання вялікай верагоднасці паходжання почырку ад рукі падсуднага, але яе недастаткова для катэгарычнага пра тое сцвярджэння...

Каліграф М.Бжэскі паказаў сябе вялікім дыпламатам!

Яго асноўная думка: усё вельмі падобна, але няпэўна!

А раз так, то напрошваецца выснова: давер павінен перамагчы падазронасць!

І апеляцыйны суд зразумеў пасланне графолага, апраўдаў Яўгена Скурко — гэта значыць зацвердзіў пастанову акруговага суда.

P.S. Матэрыял у поўным аб’ёме можна будзе прачытаць у часопісе “Дзеяслоў”.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Зміцер Вайцюшкевіч пабываў у беластоцкай вар'ятні

Выйшаў у свет новы альбом Зміцера Вайцюшкевіча і WZ-Orkiestra "Ваячак". Дыск запісаны на вершы польскага паэта Рафала Ваячака. Цікава, што фотасесія да яго была зроблена ў беластоцкай вар'ятні.

Рафал Ваячак (1945—1971) — адзін з найбольш інтрыгуючых і таямнічых польскіх паэтаў XX стагоддзя, прадстаўнік так званых "праклятых паэтаў". Алкаголік, правакатар, скандаліст, які неаднаразова лячыўся ў вар'ятні і са школьных гадоў здзяйсняў спробы самагубства. Уласную смерць ён зрабіў адной з галоўных тэм сваёй поўнай эпатажу, але вытанчанай у літаратурным сэнсе паэзіі.

— *Мне заўжды цікава паказаць менавіта чалавечыя моманты ў творчасці кожнага паэта,* — распавядае Вайцюшкевіч. — *Таму Маякоўскага я пазбавіў сацыялізму, а Ваячака — пэўнай часткі дэпрэсіі. Хацелася падкрэсліць, што ён быў у тым ліку выдатным лірыкам — у яго шмат вершаў пра жанчын, пра жаночае цела. Але пэўныя моманты "псіхадэліі" ўсё ж прысутнічаюць — увасобіць іх у музыцы дапамог вядомы гітарыст Сяргей Кананові*ч.

Ад узнікнення ідэі альбома да яго выдання прайшло шэсць гадоў. Для запісу гэтай работы Зміцер вывучыў польскую мову, але ў працэсе вырашыў спяваць на беларускай — вершы пераклалі **Андрэй Хадановіч і Вальжына Морт**. Аздабленне для альбома зрабіў вядомы польскі беларус **Юрка Асеннік**, лідар гурта Zero-85.

— *Фотасесію для аздаблення мы рабілі ў вар'ятні ў Беластоку,* — гаворыць артыст. — *На вокладцы - сапраўдны тамтэйшы ключ ад дзвярэй, без якога нельга патрапіць з калідора ў пакой ці наадварот. Гэта і артэфакт, і метафара альбома. У музычным сэнсе мы спрабавалі вынайсці менавіта такі ключ да паэзіі Ваячака, адкрыць яе для беларускага слухача.*

ПРИГОВОР

Семь с половиной лет колонии

Налоговик, который многим попортил нервы, не избежал наказания

Бывшего заместителя начальника инспекции Министерства по налогам и сборам по Партизанскому району Минска приговорили к длительному сроку лишения свободы за взятку и превышение служебных полномочий.

Об этом корреспонденту БЕЛТА сообщили в прокуратуре столицы.

Обвиняемый более года (с ноября 2009-го по декабрь 2010 года) занимал должность заместителя начальника ИМНС Республики Беларусь по Партизанскому району Минска, то есть являлся должностным лицом, занимающим ответственное положение. В марте 2010 года он за денежное вознаграждение в размере 10 тысяч долларов оказал содействие в формальном проведении налоговой проверки одного из ИП без отражения в акте всех нарушений действующего налогового законодательства. Тем самым удалось избежать направления сведений о крупных нарушениях в Департамент финансовых расследований для проведения доследственной проверки.

Бывший чиновник был признан виновным в совершении преступления по ч.3 ст.430 УК Беларуси ("Получение взятки"), а также по ч.3 ст.426 УК ("Превышение власти или служебных полномочий") и приговорен к лишению свободы сроком на 7 лет и 6 месяцев с конфискацией имущества и лишением права занимать организационно-распорядительные, административно-хозяйственные должности сроком на 4 года, с отбыванием наказания в исправительной колонии в условиях усиленного режима. Также суд постановил взыскать с осужденного в доход государства необоснованно полученный доход в размере 82,8 миллиона рублей.

НЕЗВЫЧАЙНАЯ СУСТРЭЧА

Фёдар КОНЮХАЎ:

«Я не жадаў бы, каб мае дзеці падарожнічалі»

Легендарны расійскі падарожнік Фёдар Конюхаў распавёў аб святых продках, аб тым, дзе знаходзіцца Сагарматха і чаму ён баіцца машын...

Праваслаўны будыст

Пасля размовы з такім чалавекам, як Фёдар Конюхаў, хочацца доўга маўчаць і шмат думаць. Каб урэшце прыйсці да высновы: добра, што давялося сустрэцца.

Расійскі мастак, вандроўнік, святар — унікальная асоба, і справа тут не толькі ў шасці кругасветках. Уражвае ўнутраны спакой і парадаксальная, амаль што непрыстойная ў нашы цынічныя часы шчырасць. Гледзячы на яго, разумееш нарэшце сэнс будысцкага паняцця *"прасветлены"*.

У Мінск Конюхаў прыехаў, каб дапамагчы ў стварэнні праваслаўнага храма.

"Мне вельмі прыемна вяртацца ў Беларусь, — усміхнуўся ўспамінам вандроўнік. — *Мая маладосць прайшла ў Бабруйску, дзе я вучыўся ў мастацкім вучылішчы. Зараз у Мінск я прыехаў па запрашэнні святароў Уладзіміра і Валерыя, якія плануюць пабудаваць храм Вадохрышча. Ён ужо будуецца. Ужо ёсць званіца, прывезены званы з Варонежа. Я ўзяў з сабой 40 карцін, якія адабралі айцец Уладзімір і айцец Валерый. Асабліва хацеў паказаць свае работы ў Беларусі, таму што тут мае сябры, мае аднакурснікі. У мяне ўжо было шмат выстаў, але ў Беларусі гэта першая"*.

Сям'я памора

Своеасаблівая, вельмі практычная і сумленная філасофія Конюхава спачатку здзіўляе, а потым падкупляе. Мімаходам, не засяроджваючы ўвагу, ён прызнаецца, што сярод яго продкаў — пяць кананізаваных святароў. Потым дадае, што яго прадзед падарожнічаў па Поўначы разам са знакамітым даследчыкам **Георгіем Сядовым**.

Многія не ведаюць, але ў 58 гадоў Фёдар Конюхаў прыняў сан святара і ўжо даўно збіраецца накіравацца ў родныя мясціны да памораў, каб маліцца за маракоў. У горадзе падарожнік адчувае сябе не на месцы.

"Я люблю людзей і, калі адзін у падарожжах, хутка пачынаю сумаваць, — прызнаецца Фёдар. — *Але доўга ў горадзе не магу. Тут усе занятыя, толькі я без справы. Машын баюся, бо яны вельмі хутка ездзяць. Прашу, каб мяне праз дарогу пераводзілі.*

Ды і сваякі мае стамляюцца ад мяне. Калі я ў моры, яны ядуць, што жадаюць, а я кожны раз прашу толькі селядзец з бульбай варанай".

Што тычыцца спраў сямейных, то іх Фёдар Піліпавіч пакідае на жонку. Разам яны ўжо шмат гадоў, вырасцілі дзяцей і нават хадзілі ў плаванне.

"Я не хацеў бы, каб мае дзеці падарожнічалі, — распавёў Конюхаў. — *Але мой сын узначальвае Федэрацыю парусны спорту Расійскай Федэрацыі, і па родзе заняткаў яму даводзіцца гэта рабіць. Вось зараз на Алімпіяду ён ішоў з Нью-Ёрка ў Англію праз Атлантычны акіян. Ён ішоў, а я думаў, што лепш бы гэта я рабіў, я ж ведаю як, а ён... Маліўся і перажываў. Калі б мае дзеці ці ўнукі падарожнічалі так, як я, напэўна, пасівеў бы ад перажыванняў"*.

Духоўнае падарожжа

За 40 гадоў, што Фёдар Конюхаў вандруе, ён пабываў у розных канцах свету. Бачыў бяскрайнія снежныя прасторы і гарачыя пяскі Сахары. Нават пасябраваць з піратамі давялося.

"Мяне адзін сябра папрасіў перагнаць яго яхту ўздоўж Самалі, — прыгадаў Фёдар Піліпавіч. — *Ніхто брацца не хацеў, бо там жа піраты! Звярнуўся па дапамогу да прэзідэнта Самалі, бо я яго добра ведаю, сам ён зух — былы пірат. Але мне дапамагчы нічым не мог, бо ніякай рэальнай улады ў краіне не мае, толькі б сябе абараніць. Так што паплыў адзін і, наўздзіў, усё абышлося. Даставіў яхту на месца без праблем"*.

Цікавы выпадак — толькі адна старонка з біяграфіі выбітнага падарожніка. У яго жыцці здаралася рознае, нават аперацыю быў вымушаны рабіць сам сабе. Але тое, што давялося перажыць, убачыць і адчуць, вартае ўсіх выпрабаванняў, упэўнены Конюхаў.

"20 гадоў таму расійская група, у якой удзельнічаў і я, скарыла Эверэст, — падзяліўся Фёдар Піліпавіч. — *Мы падымаліся па тыбецкім баку гары і спыніліся перавесці дух у пячоры пустэльніка. Ён напаіў нас гарбатай, запытаўся, куды ідзём. Я паказаў у бок вяршыні, а той усміхнуўся, маўляў, ён ужо бываў на самым версе Сагарматхі (так у Тыбеце завуць Джамалунгму, ці Эверэст). Я тады моцна здзівіўся — як жа такі кволенькі, непадрыхтаваны чалавек здолеў дасягнуць вяршыні? А той патлумачыў, што здзейсніў туды духоўнае падарожжа.*

Дык вось, калі мы скарылі Сагарматху і я глядзеў па баках, да мяне прыйшло паразуменне — і я тут быў. Бо, калі вельмі прагнеш чагосьці, уяўляеш, цікавішся, як гэта будзе, духам ты падарожнічаеш..."

Марыя МАЛЕВІЧ.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Александр ТРОЩИЛО:

«Радости пока мало...»

Новый главный тренер сборной Беларуси по легкой атлетике рассказал "Народной Воле" о сегодняшнем дне и будущем отечественной королевы спорта.

Как уже сообщалось, Александр Трощило был представлен команде 25 октября.

Новому наставнику национальной сборной 51 год. В его активе титул чемпиона мира в эстафете 4х400 метров.

С мая нынешнего года Трощило исполнял обязанности главного тренера сборной, а до этого он долгое время работал гостренером.

Бывший главный тренер национальной команды Анатолий Бадуев был уволен "по соглашению сторон". Напомним, в мае Бадуев и врач Павел Дриневский были арестованы, но затем вышли на свободу под подписку о невыезде.

— Александр Дмитриевич, какое хозяйство вам досталось в наследство? Уже успели разобраться?

— Честно говоря, сейчас тем и занимаемся, что кропотливо разбираемся в этом хозяйстве. И радости пока мало. Но время еще есть, чтобы все восстановить и расставить по своим местам. Тяжело, трудно, понадобится время... Но, думаю, проблемы удастся решить.

— И какие основные проблемы?

— Мне кажется, что раньше не было слаженности в работе. Каждый работал сам по себе. Сейчас нужно ввести централизованную подготовку. Пускай, например, это будет "вертикаль", которой станет руководить старший тренер. Он будет действительно отвечать за свой вид спорта, приглашать тех спортсменов, которые имеют перспективу. Именно в них нужно вкладывать деньги. Это то, что необходимо на данном этапе. Больше внимания молодежи, которая на подходе к взрослому спорту, чтобы стабилизировать национальную команду и привести ее к следующей Олимпиаде в нормальное состояние.

— Говорят, что поколение старой легкоатлетической школы уходит, а в перспективе — ничего...

— Я бы так категорично не утверждал. У нас есть талантливые спортсмены. Просто этим людям нужно дать время, чтобы нормально восстановиться после перескакивания с одних соревнований на другие. Для этого надо правильно выработать календарь, чтобы мы точно знали, где, кто и когда будет выступать. Кроме того, необходимо, чтобы и спортсмены чувствовали себя комфортно. Не надо их терзать. Должна быть правильная стратегия — и тогда все станет на свои места.

— А почему, на ваш взгляд, сложилась такая ситуация в легкой атлетике?

— Не было единого контроля над подготовкой. Вот и все! Назовем это неудачной линией, которая прошла по национальной команде. Без дисциплины ничего не получится. Порядок бьет класс. Если включим эти рычаги, то будет и результат.

— Не так давно на коллегии в Министерстве спорта вы сказали: "Мы проиграли эту Олимпиаду в методике и фармакологии. Надо иметь хороших специалистов. Спортивные ноу-хау до нас не доходили... Технологии поменялись, и мы со своими старыми методиками уже не вписываемся. У нас не появилось ничего нового. Россияне и немцы заходят в кабинку, делают, что им нужно, и идут метать молот. А то, с чем мы готовились, — это 1979 год".

— Я от своих слов и не отказываюсь. Спортсменам нужна квалифицированная помощь профессиональных врачей, специалистов. Речь, конечно, идет о разрешенной фармакологии. Тогда белорусские спортсмены перестанут попадать в разные неприятные ситуации.

— Кстати, что слышно об истории с Надеждой Остапчук, которую лишили золотой олимпийской медали за применение допинга? Возможно, что-то известно об окончательной реакции Международной федерации легкой атлетики?

— Пока нет никакого ответа, ждем.

— Как вы оцениваете ситуацию, в которой оказалась именитая спортсменка?

— Что случилось, то случилось... Всякое бывает в жизни. И если ее тренер говорит, что тайно дал ей допинг-препарат, то он, наверное, знает, о чем говорит.

— Есть и другая версия. Мол, Ефимова попросили, чтобы он сделал такое признание, чтобы Международная федерация вынесла Надежде приговор помягче.

— Всю правду может сказать только сам тренер. Надежда Остапчук — лучшая ученица Ефимова, но я не думаю, что ему кто-то что-то приказывал. Возможно, он сам решил защитить спортсменку.

— Какую дисквалификацию может получить Остапчук?

— С моей точки зрения, отстранить от соревнований ее могут на срок от полугода до года. Надя ни в чем подобном никогда не была замечена, так что не думаю, что наказание будет жестким. Хотя законы суровы — могут дисквалифицировать и на два года. В этом плане можно только гадать.

— Вы рассчитываете на Надежду к Олимпиаде 2016 года?

— Безусловно. К тому времени можно восстановиться и набрать хорошую форму. А Надежда очень трудолюбивый человек.

— Договориться с вами на интервью было довольно не просто. Постоянные заботы, в прошлый раз вы сказали, что нет времени, потому что ищете деньги...

— А что делать? Это тоже не последний вопрос. Оказалось, что очень много денег было израсходовано во время подготовки к Олимпийским играм, и сейчас финансов, скажем так, несколько не хватает. А значит, надо искать. Отыщутся — хорошо. Нет — значит, будем готовиться, затянув пояса. Сейчас практически все сборы мы переносим в Беларусь. За редким исключением.

— В хоккее и футболе у сборной достаточно спонсоров. В легкой атлетике такого нет?

— У нас новый председатель федерации — Григорий Павлович Косяченко, и буквально на днях мы ездили в Брест, где встречались с заместителем председателя Брестского облисполкома. Там как раз и поднимались вопросы по оказанию материальной помощи легкой атлетике. Предварительно нам не отказали.

— Легкая атлетика ведь не очень затратный вид спорта?

— Конечно, нам же "Минск-Арену" арендовать не надо. У нас есть манеж в Минске на улице Калиновского, и сейчас пытаемся сделать там реконструкцию. Думаю, к 2014 году вопрос будет решен. Другое дело, что мало детей идет в легкую атлетику. Вот это грустно. Все же стремятся отдать свои чада в игровые виды спорта, поменялись рамки зачисления в ДЮСШ. Детей принимают с 8—10 лет, в легкой атлетике — с четырнадцати. То есть до нас они не доходят, получается дисбаланс. Да и игровые виды спорта популярнее, там хорошие заработки. А родители не дураки, понимают, куда надо отдавать детей. Ведь зарплаты хоккеистов несравнимы с заработками легкоатлетов.

— Всем известно, что есть проблемы и с детскими тренерами.

— Такая проблема не только в нашем виде спорта. Детских тренеров просто не хватает, в регионах нет притока молодых специалистов.

— Не престижно?

— Начальная заработная плата маленькая — 1.800.000—2.000.000 рублей. Если у школы есть какая-то хозяйственная деятельность, то они, конечно, доплачивают, но многие уходят, потому что хотят нормально зарабатывать и хорошо жить. Тенденция такова, что многие хотят сразу же получить все. Но при этом забывают, что нужно поработать хотя бы пять лет, чтобы кого-то подготовить и, соответственно, повысить свой уровень благосостояния.

— Александр Дмитриевич, журналисты уже не раз поднимали тему, что чемпионаты Беларуси по легкой атлетике проходят практически при пустых трибунах, хотя на первенстве выступают белорусские звезды. Это болельщики игнорируют легкую атлетику или менеджмент у нас такой?

— Для того чтобы болельщики приходили на легкоатлетические соревнования, нужна очень хорошая профессиональная реклама. А на рекламную кампанию нужны деньги. Конечно, необходимо больше показывать белорусских спортсменов по телевидению, все должно быть на экране, чтобы людям было интересно. Пускай бы транслировали по ТВ чемпионаты страны. Пускай не все первенство, но лучшие сюжеты, лучшие забеги, лучшие финалы... Вот тогда легкая атлетика будет популярна. Но этим опять-таки нужно заниматься. Да и от СМИ мы ожидаем ответной положительной реакции, потому что на наш вид спорта в последнее время уже столько негатива вылилось! И правды, и неправды... Я понимаю, что журналистам тоже нужны гонорары за громкие статьи, но ведь нужно еще думать и о том, где мы живем. А живем мы в родной стране, которую нужно защищать и продвигать. Поймите, негатив тоже очень сильно влияет.

— Но это ведь не журналисты подсыпают допинг белорусским легкоатлетам и не они арестовывали вашего предшественника в сборной Анатолия Бадуева...

— Факты есть — пишите. Но сейчас, наверное, хватит уже "полоскать" легкую атлетику? Нам сейчас на самом деле сложно, хотелось бы спокойно работать. А негатива хватает в любом виде спорта. Хотя я понимаю, почему к легкой атлетике особое отношение. Просто все уже привыкли, что это вид спорта, который регулярно приносит медали. Неужели вы думаете, что в команде никто не переживает?..

— Сами-то вы в будущее смотрите с оптимизмом или с пессимизмом?

— С оптимизмом, и, думаю, все постепенно наладится. Для этого понадобится время, но надо потерпеть. Лично я постараюсь сделать все, чтобы белорусская легкая атлетика поднялась на новые высоты.

Алесь СИВЫЙ.

ПО ПОВОДУ

Что после Хейккиля?..

Еще 11 октября с поста главного тренера хоккейного минского "Динамо" был освобожден финский специалист Кари Хейккиля. Что дальше?

На момент ухода Хейккиля команда уже находилась в подвале турнирной таблицы. Под его руководством динамовцы проиграли 10 из 16 матчей. Поэтому с этой отставкой трудно не согласиться. В таких случаях, как правило, виноват тренер. Но ведь кто-то же его принимал на работу.

Видимо, брали, не имея компетентного мнения. По чьим-то рекомендациям. Достаточно дорогостоящий контракт был заключен, и, возможно, клубу еще придется выплачивать господину Хейккиля какую-то сумму. Наверное, пора руководителям клуба умерить свои амбиции и освободиться от так называемых советников. Нужно больше прислушиваться к мнению наших ведущих специалистов хоккея и болельщиков. Делать ставку на белорусов!

После отставки финна исполняющим обязанности главного тренера стал Александр Андриевский. И что же? Выездная серия началась для динамовцев с поражения 2:7 от магнитогорского "Металлурга". Проиграли они 0:2 и челябинскому "Трактору". Видимо, на кардинальные перемены к лучшему (даже при помощи тренера-консультанта Марека Сикоры) в ближайшее время нам не стоит рассчитывать. Нужно признать, что наши хоккеисты по своему функциональному состоянию еще уступают многим соперникам по чемпионату. Кроме того, по-прежнему имеет место неумение реализовывать численное большинство. Нет пока у "Зубров" и двух равноценных вратарей. Все это отрицательно сказывается на матчах. Хромает стабильность.

А.Андриевский откровенно говорит, что, к сожалению, стабильности не хватает не только отдельным игрокам, но и всей команде. И не надо пускаться в рассуждения о психологии игроков. Ведь рядовому болельщику совсем не интересно знать, что случилось с психологией игроков, получающих огромные деньги. Он хочет видеть ледовых рыцарей, показывающих атакующий, результативный, победный хоккей.

Будем надеяться, что руководители клуба в перерыве чемпионата и сами хоккеисты устранят имеющиеся недостатки.

Юрий ЯСИНСКИЙ, ветеран спорта, заслуженный тренер БССР.

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл. (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906 nv@promedia.by
http://www.nv-online.info http://twitter.com/narodnaya_volya

ISSN 2071-9647

9 772071 964000 12181

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 19.11.2012 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 27350 экз. Заказ №5034.